

İç açıcı tablo yok, hem de **bayramı** yaşadığımız şu ayda... Başka yerde değil, İslam dünyasında **oluk oluk kan** akıyor. İşgaller, katliamlar, mülteciler, açlık, korku, panik... Bir gün üzerimize kapanacak olan paylaşılmayan dünya, bağrındakileri dışarı atacak olan yeryüzü... Çetin bir günün arifesindeyiz aslında, insanoğlu bir bilebilse... Yapılan bunca zulümlerin, akıtılan kanların, yurtlarından edilen milyonlarca insanın hesabını verebilecek kadar dayanıklılar mı?... Keşke bu yalın, çarpıcı gerçeği görebilselerdi: İncitirler miydi bir karıncayı, bebekleri ağlayan anneleri, hiç ağlamamış babaları ağlatabilirler miydi?..

Geçmiş kirli, **sicili bozuk güçler** yine sahnedeler, suratlarında sömürgeciliğin derin izleri olan devletler yine iş başındalar.

ABD'si, NATO, BM, Avrupa'sı, Rusya'sı... Merhum Akif'in dediği gibi **"Nerde -gösterdiği vahşetle- "Bu bir Avrupalı!"/ Dedirir: Yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,/ Varsa gelmiş, açılıp mahbesi, yâhud kafesi!/"**

Bizim taraflarda durum daha da içler acısı... Kendi halimize bakmıyoruz, içler acısı halimize İslam dünyasının, kalkmış **dünyanın kabadaylarına, eli kirlî güçlerine destek veriyor, onlara vagon oluyoruz**: Ne şahsiyet ne onur zillet ve meskenet...

ABD ve müttefikleri Irak, Suriye, Afganistan'ı vuruyor, bizi vuruyor. Evet, her taraf yerle bir, toz duman. Coğrafya'yı, tarihi siliyor, intikam alırcasına tanınmaz hale getiriyor.

Bütün felaketler bizde yaşanıyor. Savaşlar, işgaller, göçler, ülkelerinden firar eden insanlar, mülteci olabilmek için ölümü göze alanlar... Başımıza sağanak sağanak musibet yağıyor...

ABD musibet, NATO musibet ve BM bize sağır ve dilsiz. Bütün varları yokları İsrail. Onun kılına zarar gelirse dünyayı başınıza yıkarız diyorlar, yapıyorlar da...

Tezgâh kuruyorlar, senaryolar çiziyorlar, Amerika Hollywood filmlerine senaryo hazırlıyor. Şu hale bakın, 2001'de ikiz kule saldırısına maruz kaldı ABD... Lokal bir olay, belki onlar için sürpriz de değil, kimse için ilk de değil bu saldırılar... Ama hayır saldırıya uğrayan ABD olunca durum farklılaşıyor... 11 Eylül karşılığında ülkeler işgal ediliyor, ardından bitmeyen acılar, korkunç bir belirsizlik ve boşluk...

ABD'nin günahı çok, onun tezgâhına gelmemek, **suçuna ortak olmamak** lazım. Belki kendi kirletti-sağı solu- kendi temizleyecek, demek lazım.

ABD ve Batı demek; bize işgal demek, kan demek, emperyalist emeller demek. **Amerika demek İŞİD demek, El Kaide demek, Esed demek, Saddam demek.** Çünkü onlar ABD despotluğunun ifadesidir... ABD gerçekte **İŞİD üzerinden İslam'la savaşıyor**. İslam imajı, Müslüman imajı yerle bir...

ABD ve Batılılar sömürgeci amaçları için, ikiz kuleleri de, iki veya daha fazla Amerikalıyı da feda etmekten çekinmezler. Onların kafası mı kesilmiş hiç umurlarında değil. Hesaplar başka! Onlar o kesilen kafalar üzerinden işgallerini gerçekleştirecekler...

Sevgili okurlar,

Dergimizin bu sayısını soruşturma konusu da edinerek **Diyanet'e** ayırdık. Kurumun nerdeyse bir asırlık geçmişi var. Dünden bugüne DİB'in konumunu, işlevini, yapısal durumunu sorguladık. Saygın isimlerle konuştuk sorularla. O soğuk savaş dönemi Diyanet'ten farklı bir DİB'le karşı karşıyayız. Çok mesafeli, soğuk ifadelerden, tuzak bir teşkilat anlayışından farklı bir yerlerde olduğumuz aşikâr. Kükük de olsa bir ışık demeti süzülüyor aralıklardan. Umut verici olabilir.

Dergimizde bu sayıdan itibaren -inşallah- her biri bir değer olan yeni isimlerle tanışacaksınız. Öteden beridir yazan arkadaşlarımıza bu sayıda katılımlar var: **Ahmet Mercan, Aslan Değirmenci, Betül Şatır, Enes Tarım, Hasan Ayık, İbrahim Gezer, Mehmet Turgut, Nevzat Çiçek, Yusuf Tosun** yazılarıyla bizlerle birlikte olacaklar. Kardeşlerimize *İrade'nin* sayfalarına hoşgeldiniz diyoruz. Nitelikli yazılarıyla dergi dünyasında bir boşluğu dolduracaklarından, topraklarımızın sesi olacaklarından eminiz.

Dergimizin bizatihi varlığı, okuyucularımızın her alanda göstereceği duyarlılıklara bağlıdır. Bizi yalnız, bizi sızdır bırakmayın... Kurban bayramınızı tebrik ediyor, bir sonraki sayıda buluşmak ümidiyle Allah'a emanet olun.

Taziye

İnna lillahi ve inna ileyhi raciun. Biz Allah'tan geldik ve yine O'na döneceğiz! "Onların etleri ve kanları kesin olarak Allah'a kavuşmaz, ancak O'na sizden takva ulaşır." Biz Allah'a yaklaşmak için kurbanlar adarken, samimi ve duyarlı bir insan olan **Yakup Bülent Alıniak** kardeşimiz, daha önce Gazze'deki kardeşlerimize yardım götürürken Mavi Marmara Gemisi'nde aradığı güzelliği 23 Eylül 2014 günü Suriye'deki ABD saldırısında buldu. Yakup Bülent Alıniak kardeşimize Allah'tan rahmet diliyor, şehadetini tebrik ediyor, dostlarına, yakın akrabalarına, ailesine sabrı cemil diliyor ve taziyetlerimizi bildiriyoruz.

ÖZGÜN

irade

AYLIK İLMİ, FİKRİ, SİYASİ DERGİ

Sayı: 126 | Ekim 2014 | Fiyat: 5 TL

Sahibi:

Çıra Basın Yayın Organizasyon
ve İletişim Hiz. Tic. Ltd. Şti. adına

Davut Güler

Genel Yayın Yönetmeni
Ramazan Kayan

Yayın Koordinatörü
Mehmet Duman

Tasarım

Fokus Ajans
www.fokusajans.com

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ramazan Sarıkaya

Hukuk Danışmanı: **Av. Nevzat Yolcu**

Adres:

Ali Kuşçu Mah. Kızıtaşı Cad. Nalbant Demir
Sok. No: 10/3 Fatih/İst.

Tel: 0212 635 99 19 Faks: 0212 534 81 83
www.ozgunirade.com

Baskı: Step Ajans

Göztepe Mah. Bosna Cd. No: 11
Bağcılar/İstanbul Tel: 0212 446 88 46

Abone Şartları

Yurt İçi - Yıllık: **60 TL**

Yurt İçi - Altı Aylık: **30 TL**

Yurt Dışı - Yıllık: **60 Euro - 75 Dolar**

Hesap No

ÇİRA BASIN YAYIN

İş Bankası Fatih Şb. (TL)

IBAN: TR20 0006 4000 0011 0201 7052 32

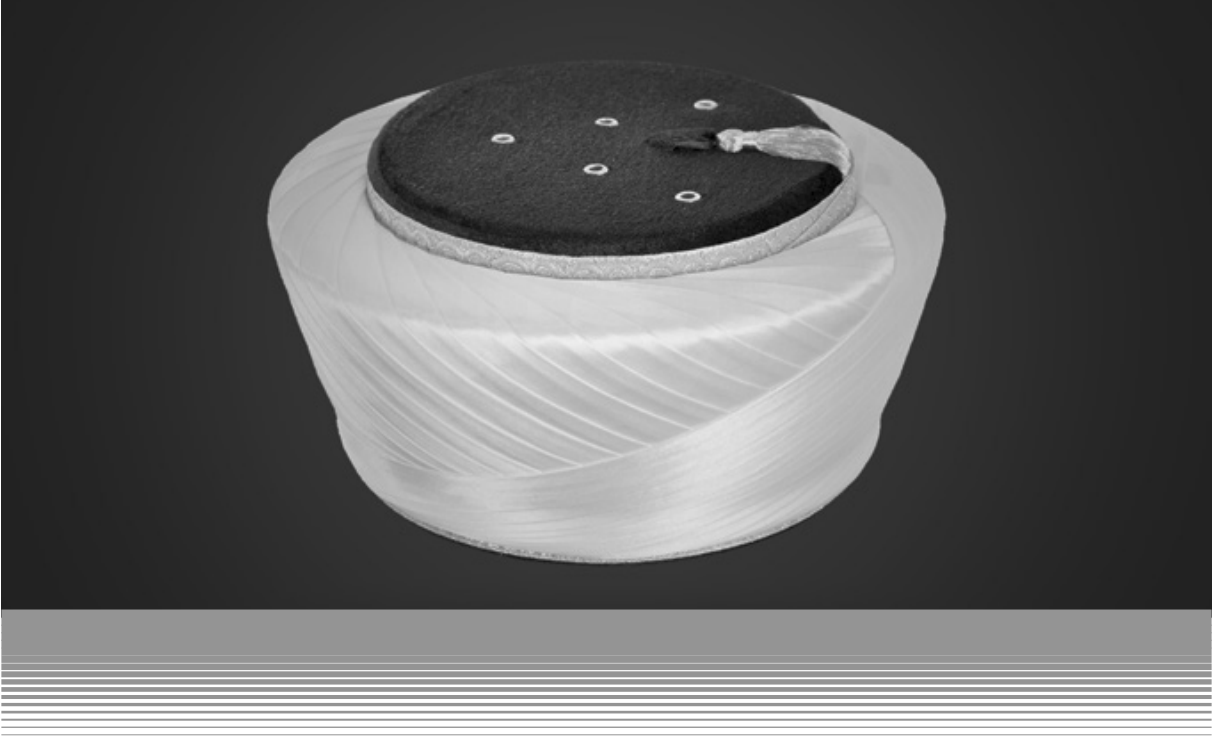
İş Bankası Fatih Şb. (EURO)

IBAN: TR84 0006 4000 0021 0200 7371 79

Al Baraka Fatih Şb. (TL)

IBAN: TR75 0020 3000 0022 6672 0000 01

PTT Hesap No: 6024774

SORUŞTURMA

**Diyanet:
Dinî hayatın ihyası mı,
devletin dini
kuşatması mı?**

Özgür bir Diyanet özgün
İslam'ın adresi olacaktır

Ramazan Kayan

8

Diyaneti ıslah çabaları bir makyaj

M. Beşir Eryarsoy

9

Diyanet partinin de,
devletin de olmamalı

Hamza Türkmen

11

Mali özerkliği olmayanın
idari özerkliği olamaz

Prof. Dr. Mustafa Özel

14

Köklü bir değişikliğin arifesinde

Abdullah Yıldız

15

Özerk bir Diyanet mümkündür

Mehmet Bayraktutar

17

DİB'in birleştirici rolü, yeniden
yapılandırılması ve öneriler

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Altunkaya

19

BAŞ YAZI 4
Üretilmiş korkular
RAMAZAN KAYAN

GÜNCEL 24

ABD öncülüğündeki
koalisyonun IŞİD'le savaşı
DAVUT GÜLER

GÜNCEL 29
IŞİD'e karşı kurulan
koalisyon çözüm olur mu?
ENGİN DİNÇ

GÜNCEL 32
İslam'a karşı İslam projesi
NEVZAT ÇİÇEK

GÜNCEL 36
Merhamet kapısı
ASLAN DEĞİRMENÇİ

DÜŞÜNCE 38

Küreselleşme ve
emperyalizmin askeri kolu:
NATO
MEHMET TURGUT

DÜŞÜNCE 41
Devletin oyununa girmenin
dayanılmaz hafifliği
HASAN AYIK

GÜNCEL 44
Çözüm sürecinden
müzakereye Kürt
sorunundan geleceğe dair
HASAN POSTACI

MEDENİYET 47
Bir şehir kurmak
İBRAHİM GEZER

DÜŞÜNCE 50
İslami hareket üzerine
mülahazalar
FERHAT ÖZBADEM

TOPLUM 52
Toplumsal hareketlerde
birlikteliği tanımlama
BAYRAM YILMAZ

DÜŞÜNCE 54
Korku köleliktir
ENES TARIM

HAYAT 56

Şahitlik etmek
NECLA ARPA GÜLAÇAR

HAYAT 58
Teslimiyet avuntusu
BETÜL ŞATIR

HAYAT 60
Bayram ve çocuk
HAYDAR ŞAHİN

HAYAT 61
Ölüm anlam dünyasının
ekvatorudur
AHMET MERCAN

DÜŞÜNCE 62

Kurban: Mitoloji
ve metafiziği
CELAL TAHİR

KİTAP 65

YUSUF TOSUN İLE AŞK POSTASI ÜZERİNE:
Kâbe aşkın merkezi
RÖPORTAJ: CİHAT ARTAN

DÜŞÜNCE 68
Peygamberlerle yürümek (1)
NECİP CENGİL

DÜŞÜNCE 72
Bid'at, hurafe ve xurafeler
ABDÜLBAKİ ÇAĞATAY

HİKAYE 78
Özgürlüğünü kazandı!
ADİL AKKOYUNLU

İSLAMİ ARAŞTIRMALAR 82
Huruf-u Mukattaa ve
siyer okumaları
GAZİ KILIÇPARLAR

DÜŞÜNCE 85
Allah'tan daha fazla
"Allah'cı" olmak!
HASAN EKER

Üretilmiş korkular

RAMAZAN KAYAN

ramazankayan34@gmail.com

Biz kullar için en kritik imtihan konularından biri de kuşkusuz korkularımızdır...

Korkular değil midir, incimizi, bilincimizi, direncimizi zedeleyen?

O korkular ki umudu yok eden, ufku daraltan, onuru tüketen, özgürlüğü erteleyen marazlar içeriyor... Hele hele üretilmiş korkular insanın hüsrânını ve helâkını hızlandırıyor... Korku dolu kabus senaryoları üreten ve yayan statükolar kitleleri sürüleştirmekte oldukça başarılı görülüyorlar.

“Korku kültürü” kapitalizmin kontrol ideolojisi olarak nesilleri tehdit ediyor... Egemenlerin ürettiği “hayaletler korkusu” yeni hafakanların habercisi... Biliyoruz ki toplumları şartlandırmanın en etkili yolu üretilmiş korkulardır... Korkular üzerine kurulmuş sistemler nesilleri sindirmede oldukça etkili durumdalar...

O korkular değil midir, kokuşmuşluğu kanıksamaya sebep olan?

Evet, insan korktukça küçüldü, kirlendi, kayboldu...

Korkular kalbi sardı, aklın üstünü örttü... İnsanlar yalnız, huzursuz ve güvensiz... Öğretilmiş ya da edinilmiş çaresizliklerin pençesinde kıvrılıyor... Nevro-

O korkular değil midir, kokuşmuşluğu kanıksamaya sebep olan? Evet, insan korktukça küçüldü, kirlendi, kayboldu...

tik korkular, paronoyak ruh halleri yaygınlaşıyor.

Bir defa bünyelere, belleklere, sinelere korkular sinmeye görsün, hafakanlar, hezeyanlar bitmez olur... Kıyamet senaryoları uçuşur... Üretilen “öcülere” esir olunur... Karabasanlar görülmeye başlanınca akıl, izan, kalp devre dışıdır...

Vehenler, vehimler, vesveseler yeni vahşetlerin habercisidir...

İtibarımı, çevremi, statümü, kariyerimi, kazanımlarımı, başarımları kaybedersem korkusu insanın içini kemirdikçe kemirir... İnsanların beğenisi; rant, reyting, traj, oy kaybı kaygısı olunca kişinin iç dünyası kararır...

Kazanmak arzusu ve kaybetmek korkusu insanı acımasız kılıyor. Aç kalırım korkusu, alçalmanın belki de ilk aşamasıdır... Şeytanın en güçlü silahı “ fakirlikle korkutmak” değil midir?

Cesareti ile var olamayanların yaşadıkları esareti ve sefaleti görüyoruz.

Eski Halep kadısı şehid Ahmet Feyyaz’ın şu veciz tespitini

hiç unutmadım: “Toplumlar savaslarla yok olmazlar, korkularıyla yok olurlar.” Tarihte bu tespiti tanıklık etmiyor mu?

Bir Moğol askeri bir köye giriyor, tüm köylülere esir alıyor. O an kılıcı yanında yok, gidip kılıcını alıp getiriyor, bütün esirleri kılıçtan geçiriyor...

Köylülere niçin tepki vermedikleri sorulunca, cevap ilginç... “Ama o bir Moğol!”

Moğol korkusu iliklerine işlenmiş bir toplum... Ya da diktatörlerin, emperyalistlerin korkusu ile mefluç kitleler...

Evet, egemen güçlerin yenilmezliğini kulaklarımıza üfleyen, şeytani fısıltılarla kapları ifsad eden odaklar boş durmuyor...

Allah korkularla bizi sınıyor...

Ayrıca ölüm korkusu, rızık kaygısı, maişet derdi insanın dengesini bozdu, hayatın düzeni kalmadı...

Korkunun ecele faydasının olmadığını bildiğimiz halde, Allah’ın rıziksız bir canlı yaratmayacağına iman ettiğimiz halde bu korkuları niçin atamıyoruz?

Ruhumuza sinen korkuları atmadan ayağa kalkamayız, harekete geçemeyiz.

Bu korku halleri bir kader midir? Yoksa karakter meselesi midir?

Bunlar bir yana fakat aşırı tedbirici, temkinci, te’vilci, takiyyeci

tutumlar Müslümanın izzetiyle bağdaşmıyor.

Ilımlılık, uyumluluk, uysallık adına fincancı katırlarını ürkütmemek, zülfüye dokunmamak onurumuzu zedeliyor, insanlarımız kimliksiz ve kemiksiz bir konuma düşüyor...

Korkunun ismi tedbir, zilletin ismi sabır oluveriyor...Cesaretin yerini cebanet alıyor.

Artık engellenen bir islami hareketten bahsetmiyoruz, üretilmiş korkularla tıkanan bir hareket var...

Evet bilinç altımızdaki korkuları atmadıkça bilincimiz yaralı kalır...

O durumda korkuya dayalı boyun eğmelerden kurtulmakta zorlaşır...

Özgüvenlerini yitirenlerin ne özgünlüğü ne de ne özgürlüğü kalıyor...

Peki korku tünellerinden nasıl çıkacağız? Korku duvarlarını nasıl aşacağız?

Tüm dünyevi korkulardan bağımsız kalmanın yolu, yalnız Allah'tan korkmaktır... Takva gömleğini kuşanmaktır...

Takva; Allah'tan gereği gibi korkmaktır... Allah'tan geleni korumaktır...Şeytan'dan gelenden korunmaktır... Kendisinden korkulmaya layık olan O'dur...

Tüm güçler mutlak kuvvet ve kudret sahibi Allah'ın kontrolindedir... Hiçbir şey O'nun bilgisi, denetimi dışında değildir... Allah dilemedikçe kimse dileyemez, müdahale edemez... Bu iman, bu yakîn kalpte karar kılınca korkuların yerini tevekkül alır...

Kalplerde sekine itminan, inşirah o zaman hasıl olur...

Korkuları kefenlemenin kolayı budur...

İşte o zaman çukurlardan debelenmekten kurtulur, çığır açarlardan oluruz...

Yersiz korkularda her gün ölüp ölüp dirilmekten, onurumuzla bir gün ölmenin erdemine uzanırız...

O vakit, fasit daireleri, kısır döngüleri, yersiz korkuları, anlamsız kaygıları atacak güzel yüreklerimiz, güçlü yiğitlerimiz olur... O sıra sadece asalet, şecaat, haysiyet, heybet ve izzet konuşur...

Rabia'da yeniden doğarız... Gazze ile tekrar diriliriz

Ilımlılık, uyumluluk, uysallık adına fincancı katırlarını ürkütmemek, zülfüye dokunmamak onurumuzu zedeliyor, insanlarımız kimliksiz ve kemiksiz bir konuma düşüyor... Korkunun ismi tedbir, zilletin ismi sabır oluveriyor...Cesaretin yerini cebanet alıyor.

"Sen ve Rabbin gidin savaşın..." diyenlerden olmayız...

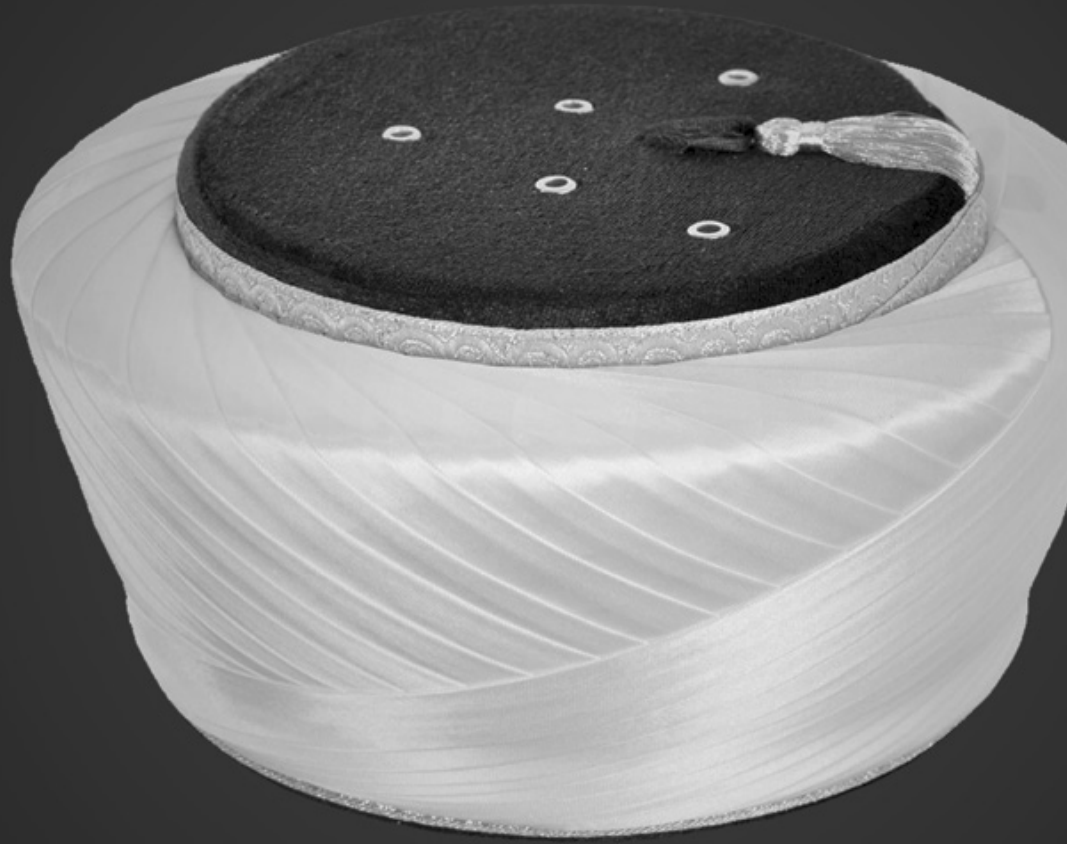
"Selamet der kenarest" demeyiz...

Yaşamın anlamını, amacını, onurunu yakalayanlar işte o korkusuzlardır...

Korkuları atmak için reçetemizde; haşyetullah ve mehafetullah yazılıdır...

Evet korkunun ilacı iman ve ittikadır...

"Kuşkusuz Rabbimiz Allah'tır deyip sonra istikamet üzere olanlara korku yoktur, onlar üzülmeyecekler de."

DİYANET:

**DİNİ HAYATIN İHYASI MI ?
DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI .**

SORUŞTURMA

12 yıldır iktidarda bulunan Ak Parti hükümeti son zamanlarda en üst düzeyde "Yeni Türkiye, yeni bir anayasa, yeni siyaset, yeni sosyoloji, yeni bir ekonomi" diyerek yeni bir heyecan yarattı. Hatta daha ileri giderek 1920 ruhunu "Yeni Türkiye'ye taşımaktan bahsetti. Bu "yeni"ler içerisinde Türkiye'nin üçüncü büyük "niceliksel" gücü olan "Diyanet" ten bahsedilmedi, ama neredeyse onun misyonu hakkında önemli şeyler söylendi. Önce Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan Diyanet İşleri Başkanlığını Başbakanlığa bağlayarak (gerçi bunun yeni bir şey olduğu söylenemez ama) kuruma "iadei itibar" sağladıklarını ifade etti. Ardından Başbakan Ahmet Davutoğlu, "dini otoritelerin bürokratik sınırlamalara hapsedilmesini doğru bulmadıklarını, doğrudan kendilerine bağlayarak bu sınırlamaları kaldırdıklarını, Diyanet'te geniş çaplı bir reforma ihtiyaç duyulduğunu, dini hayatın küresel ve bölgesel ihtiyaçları karşılayacak şekilde özgürlüğe kavuşturulması gerektiğini söyleyerek, teşkilatın daha özerk ve bütün dini guruplara hitap edebilecek şekilde çalışması gerektiğini" ifade etti.

Dünden bugüne geline bu noktada DİB için devletin ve yürütmenin tepesindeki isimler, kurumsal bir reformdan, kuşatıcı bir özerklikten ve restorasyondan bahsetmektedirler. Ne için, neyin yerine kurulduğu bilinen hassas bir kurum için bu sözler cesaret verici olarak düşünülebilir. Olumlu veya olumsuz, kuşkulu bakış açıları da geliştirilebilir... Diyanet Teşkilatı ile ifade edilen hususları soruya dönüştürerek sahasında yetkili, söz sahibi, kalem erbabı isimlere sorduk. Ufuk açıcı yanıtlar aldık; soruşturmamız yol gösterici, ışıktutucu niteliğe dönüşür diye düşünüyoruz.

Katkılarından dolayı katılımcı kardeşlerimize teşekkür ediyoruz.

Soru 1. 1924'den 2014'e kadar geçen doksan yıllık bir süreç var. Türkiye'nin en sancılı müesseselerinden biri olan diyanetin devlet adına din işlerini denetlemek, kontrol altında tutmak, yönlendirmek, toplumdan devlete doğru yönelecek tepkileri dizginlemek, gerilimleri azaltmak gibi bir misyonu var demiştik. Diyanetin bu misyonunun -dünden bugüne- devam ettiğini düşünüyor musunuz?..

Soru 2. DİB kurumsal reformu, devletten bağımsız bir kurum haline gelerek özerkleşmesi, özgürleşmesi ve din alanının sivilleşmesi hakkında neler söyleyebiliriz? Bu müessese mevcut haliyle bir devlet kurumu olarak mı kalmalı yoksa siyasi mülahazaları asgariye indirecek ilmi, idari ve mali muhtariyeti haiz özerk bir müessese tarzında mı yapılandırılmalıdır?

Soru 3. Başbakan Ahmet Davutoğlu Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluş amacının başlangıçta dini hayatı devlet tarafından kontrol altında tutmak için ulusal yapı olarak örgütlendiği, oysa şimdi dini hayatı bu kalıplar içinde tutmanın mümkün olmadığını söyleyerek; DİB'i belli bir özgürlüğe ve özerkliğe kavuşturarak onu yeni bir statüye kavuşturacaklarını söyledi. Başbakanın bu ifadelerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce bu ifadeler tam olarak neyi ifade ediyor?

RAMAZAN KAYAN

Araştırmacı Yazar/Özgün İrade Dergisi Genel Yayın Yönetmeni

Özgür bir Diyanet özgün İslam'ın adresi olacaktır

Devlet elini dinden çekmeli herkes kendi alanına çekilmeli... Bir özgürlük muştusu olan İslam'ın devletin elinde rehin olmaktan kurtulması gerekir... Özgür bir Diyanet o zaman özgün İslam'ın da adresi olacaktır.. Din kendisi devletin vesayetinden kurtulmalı ki, kurtuluşun vesilesi olabilsin.

D iyanet İşleri Başkanlığının kuruluş amacı, kuruluş gününden beri bellidir... 1924'den bugüne aynı gayeye hizmet etmektedir. Aktörlerin değişmesi ile görece bir değişiklikten bahsedilse bile özü itibarı ile dünden bugüne değişen bir durum söz konusu değildir... Temelde Kemalist- Laik paradigma sorgulanmadan, köklü ve esaslı değişimlere gidilmeden değişimin Diyanet'ten başlaması beklenemez... Sonuçta Diyanet konjonktüre göre statüsü kısmi olarak değişebilen ama temelde statükonun güdümünde olan bir kurumdur... Bugün askeri vesayetin müdahalesinden kurtulsa bile onun yerine bürokratik veya siyasi vesayet sistemi devreye giriyor.. Zaten Diyanet'in din adına bir otorite olması söz konusu değil, bağlayıcılık gücü yok, müdahale hakkı yok... Hatta şunu söyleyebiliriz; Diyanet Müslümanların dini ihtiyaçlarını değil, devletin dine yönelik beklentilerine cevap verir... Müslüman halktan devlete yönelik oluşabilecek tehlikeleri etkisizleştirme misyonunu yürütür... Bir cumhuriyet projesi olan Diyanet iktidarlara göre değişiklikler arz etse de devletin istekleri doğrultusunda hareket etmek zorundadır... Zaten

kuruluş felsefesi siyasi paradigmaya meşruiyet sağlama amacına matuftur. Diyanet bir kamu kuruluşu olma özelliğini hâlâ sürdürmektedir... Görünen o ki, mevcut iktidarın iyi niyetli bir takım tespit ve temennileri şu aşamada pratikte fazla bir karşılık bulduğu söylenemez. Diyanette ki derin yapılanma, ideolojik örgütlenmeye dokunabilmiş değil... Eski Türkiye zihniyeti kadrolara hâkim... Zihniyette bir devrim gerçekleşmeden yapısal bir değişim zor gözüküyor... Yeni Türkiye'ye en ciddi direncin Diyanet'ten geleceğini düşünüyorum...

Türkiye jakoben devlet refleksinden hâlâ kurtulabilmiş değil... Sistemin üzerine oturduğu Laik- Kemalist ideolojik tutum sorgulanmış değil... Bu ahvalde Diyanet hem dini denetim altında tutmaya çalışıyor hem de kendisi laiklik baskısı altında bulunuyor... Sirtında yumurta küfesi taşıyor.. Laiklik uygulaması başlı başına bir garabet... Devlet dine istediği gibi müdahale edecek, din devlete karışmayacak! Açıkça devletin dine tahakkümü söz konusu... Diyanetin devlete rağmen bir karşı duruşu olabilir mi? Hayır. Aslında laikliğin hiçbir tarzı bizim için kabul edilebilir değil... İster Batı

tarzı, ister Anglo-Sakson tarzı, isterse Türkiye tarzı olsun.... Ancak bizde ki uygulama da devlet dine istediği gibi karışabiliyor, dinin devlete bir şey söyleme yetkisi yok... Hristiyanlar bile sistemden tamamen bağımsız Ruhban Okulu açma mücadelesi verebilirken, Diyanet'in kendi okulunu açma lafını bile eden yok... Diyanet personeli kim atar? Elbette devlet... Peki, ölçü nedir? Diploma veya KPSS... Ehliyet, liyakat söz konusu değil... Bu yapının İslam'ı ve Müslümanları temsil etmesi beklenebilir mi? Hayır.

Halk camiler yapıyor ama aynı halk istediği görevliyi yaptırdığı camide görmek istese de, özü açık değil.. Camiler kamusal alana dönüşüyor... Caminin ruhuna ve misyonuna uygun bir uygulamanın olmadığı malum... Elbette bunun bu şekilde devamı düşünülmaz... Halkı ile barışık bir devlet, halkın inancına, değerlerine saygı duy-mak zorundadır... Müslümanlara rağmen hiçbir uygulamanın meşruiyeti yoktur... Devlet elini dinden çekmeli herkes kendi alanına çekilmeli... Bir özgürlük muştusu olan İslam'ın devletin elinde rehin olmaktan kurtulması gerekir... Özgür bir Diyanet o zaman özgün İslam'ın da adresi olacaktır.. Din kendisi devletin vesayetinden kurtulmalı ki, kurtuluşun vesilesi olabilsin.

Başbakanın Diyanet'le ilgili açıklamalarını önemsemekle birlikte önündeki engelleri nasıl aşacaklarına dair tatmin edici bir açıklamada bulunmadılar... Darbe Anayasaları

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

Diyanet'in din adına bir otorite olması söz konusu değil, bağlayıcılık gücü yok, müdahale hakkı yok... Hatta şunu söyleyebiliriz; Diyanet Müslümanların dini ihtiyaçlarını değil, devletin dine yönelik beklentilerine cevap verir...

ile yönetilen bir Türkiye'de siz hangi yeniliği gerçekleştirebilirsiniz? Yeni Anayasa tartışmalarına bakıyoruz, zülfü yare dokunan pek yok... Anayasa'nın temel maddelerine kimse dokunmuyor... Laiklik sürdüğü sürece Diyanetin özgürleşmesinden nasıl söz edebiliriz? Evet, Laiklik maddesini siyasiler tartışmaya açmaktan itina ile imtina ediyorlar... Yeni Türkiye'nin bu

ayıbı ve bu açmazı kaldırmayacağını biliyoruz. Ama bunu çözecek güçlü bir siyasi ve sivil iradeye ihtiyaç var... Toplumun kahr ekseriyeti Müslüman olan bir ülkenin anayasasından "Dini İslam" ibaresini teklif bile edemiyor-sanız sorunu nasıl çözeceksiniz? Bas-kılardan, kaygılardan, üretilmiş korku-lardan kurtularak sorunların üzerine cesaretle gidip köklü değişimlerin

önünü açmak zorundayız.. Batılılaşma ile Türkiye'ye biçilen elbise dar geliyor... Türkiye kendi gerçeğine dönmek zorundadır...

Yüzyıllık parantez kapanacaksa bunun istisnası olmamalı... Kullanılan bir din değil, kurucu bir din lazım... İslamlaşmanın yolunu tıkayan İslamizasyon projelerinde miadının dolduğunu düşünüyorum.. Dine karşı din veya dine rağmen din algısından dinin kendisi kalması, herkesin dinin üzerinden elini çekmesi ve ed-din'e teslim olması gerekir... İşte olması gereken ama geciken gerçek budur...

M. BEŞİR ERYARSOY

Medeniyet Demeği

Diyaneti İslah çabaları bir makyaj

Diyanet teşkilâtı da bu kurumun yerini almak üzere kuruldu ise de, Şeyhülislâmlık makamı, Padişahın icraatından tutun, çıkartılmak istenen yasalara varıncaya kadar "Şer-i Şerif'e uygunluğunu" resmî bir belge ile ifade etmedikçe meşru bir zemin bulmasının mümkün olmadığını düşünürsek, Diyanet'in doldurduğu yerin Şeyhülislâmlık makamına nispetle çok cüz'î olduğu anlaşılır.

Bismillahirrahmanirrahim. Cenab-ı Allah'a hamd ü senâlar, yüce Rasûlüne ve onunun izleyicilerine de salât ve selamlar...

Sorularınızı tek tek cevaplandırmak yerine, konu ile ilgili açıklamalarımı belli bir çerçeve içerisinde sunarak, cevaplarını bu açıklamalardan hareketle belirginleştirmek külfetini muhterem okuyucularınıza yüklemek cihetini seçtiğim için sizin de

muhterem okuyucularınızın da beni mazur göreceklelerini ümit ederim.

Sorularınızın dibacesinde Türkiye Cumhuriyetinin tarihinde Diyanet'in bugünkü hale gelmesinin kısa bir serüvenini arz etmiş bulunuyorsunuz.

Mevzu "din" ve "diyanet" olunca, dinin zaman ve mekânı aşan hüviyetinin de, T.C. tarihi ile sınırlandırılmasına ilmen imkân bulunmayan "din"imizin tarihinin de tümüyle

göz önünde bulundurması gerektiği kanaatindeyim.

Yapacağımız değerlendirmelerin, tespitlerin ve çıkaracağımız sonuçların nispeten daha sağlıklı olması için böyle bir yaklaşım tarzının zorunlu olduğuna inanmaktayım.

Bugün için Diyanet'in ifa ettiği hizmetlerin geçmişini aralayabilmek için bu hizmet alanlarını fazlasıyla kapsayan 'İslâm eğitim ve sosyal eğitim/irşad tarihi'ne hızlıca bir göz atacak olursak -konumuz açısından- şu hususların ön plana çıktığını görebiliriz:

Her şeyden önce din, İslâm nokta-i nazarından bakıldığında, materyalist, laik ya da seküler anlayışlarda olduğu gibi hayatı ortadan ikiye bölmeyiz. Aksine İslâm dinî hayatı bir bü-

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

tün olarak ele alır, madde-mana, din-siyaset, dünya-âhiret ayrımını kabul etmez. Dolayısıyla Müslüman fert ve toplum için dinî hayatın yaşanabilmesinin vaz geçilmez alt yapısını teşkil eden İslâmî eğitimde ya da öğretim hayatında dinî ilimler ve din dışı ilimler ya da pozitif ilimler adı altında bir ayrımı da kabul etmez. İlimler arasında farklılık sadece bilimsel teknik anlayış ve mülahazalarla söz konusudur. *İlim ve eğitimin esas amacı* kulun Allah'a karşı kulluk bilincini daha ileri noktalara taşımasıdır.¹

Eğitim, dini hayatın –ya da din dışı, materyalist laik bir hayatın da diyebiliriz–temel alt yapısını teşkil etmektedir. Bu böyle olduğuna göre “Diyanet” ile ilgili yaklaşım ve değerlendirmelerin, “eğitim politikası” ile birlikte ve onunla uyumlu bir istikamette ele alınması gerekmektedir.²

Günümüzde örgün ve yaygın olmak üzere ikiye ayrılan eğitim-öğretim, İslâm tarihinde, yakın zamana kadar varlığını Türkiye'nin yakın geçmişinde ve günümüzde ortaya çıkarılan kurumlardan farklılık arz etmektedir.

Geçmişte İslâm Toplumu'nda görülen: Camiler³, camilerdeki dersler, vaazlar, ilmî tartışmalar... mahallelerdeki toplantı ve sohbet evleri, tekkeler, zaviyeler ve hatta bir dereceye kadar bir zamanlar adı “kıraathane=okuma evi” olan şimdilerin kahvehaneleri bile bu eğitim türü içerisinde kendilerine düşen rolü ifa etmekte idi.⁴

İslâm'da ilim tarihinde astronomi tahsil etmek ile “*Muhakkak göklerle yerin yaratılmasında... elbette akıl sahipleri için âyetler vardır*” âyetinin tefsirini okumak ya da öğrenmek eşdeğer olarak görülmüştür. Çünkü İslâm'a göre iki tane temel kitap vardır ve bütün ilimler ve kitaplar bu iki ana

kitabı öğrenmek maksadındadır. Söz konusu iki kitabın biri: Allah'ın indirdiği “*münezzel Kitap*”tır, diğeri ise herkesin gözü önünde açık bulunan “*kâinat Kitabı*”dır. Bütün ilmî faaliyetler bu iki kitabı doğru okumak doğru anlaşımalarına yardımcı olmak için yapılır, bütün kitaplar bu maksatla yazılır.

Bugünkü Diyanet'in kurulduğu dönemlerde, İslâm tarihinde görülmüş üç önemli kurumun yerini tutmak üzere şekillendiğini söylemek mümkündür. Bu kurumlar:

Kazâ/yargı

İftâ/fetvâ

Hisbe (iyiliği emr etmek kötülükten sakındırmak)

T.C.de *Kaza/yargı* erkini -bilindiği gibi- “*halk adına*” hüküm veren mahkemeler kullanmaktadır. Dolayısıyla -İslâm anlamıyla- “Diyanet”in bu yönü –T.C.deki anlamıyla- “diyanet”in (dolayısıyla bu “devlet zihniyeti açısından din'in) kapsamı dışına çıkarılmıştır.

Hisbe (iyiliği emr etmek kötülükten sakındırmak) eylemi ise bir taraftan Diyanet kurumu ile ilgili yasalarla, diğer taraftan diğer yasalarla İslâm'da ön görülen alanı alabildiğine daraltmış bir vaziyettedir.

Hisbe görevi İslâm devletinde, ancak belli bir ilmî seviyeye sahip yetkin kişilere tevcih edilen bir görevdir. Yetkileri arasında devlet memurlarının görevlerini gereği gibi yerine getirmemeleri halinde uyarı dâhil gerekli makamlara durumu bildirmeye, esnafın ölçü ve tartısında hile yaptığının tesbit edilmesi halinde uygun hafif cezaların anında verilip infaz edilmesine varıncaya kadar –belli bir görev hiyerarşisi içerisinde - yetki alanı olan bir kurumdur; İslâm ümmetinin yöneten ve yöneticisi ile “dosdoğru yolda” kalmasının önemli otokontrol kurumlarından birisidir.

Bu mahiyetiyle *bu kurumun görevlerinin yerine getirilmesi*, T.C.de Diyanet dâhil herhangi bir kurumun yetkisi dâhilinde değildir. Çünkü T.C.deki mer'î hukuk ve yasalar –çoğunlukla- söz konusu görevlerin mahiyeti ile örtüşmemektedir. Örtüşmenin bir dereceye kadar söz konusu olabildiği hallerde ise çoğunlukla görevler, Diyanet'in dışındaki herhangi bir kurumun yetkisindedir. (Aile kurumu, eşler ve çocuklar ile ilgili birçok mevzuat örneğinde olduğu gibi).

Üçüncü kurum ise *fetva vermek* kurumudur. Osmanlı Devletinde bu kurum, Şeyhülislamlık makamında temsil edilmekte idi. Diyanet teşkilâtı da bu kurumun yerini almak üzere kuruldu ise de, *Şeyhülislamlık makamı*, Padişahın icraatından tutun, çıkarılmak istenen yasalara varıncaya kadar “*Şer-i Şerife uygunluğunu*” resmî bir belge ile ifade etmedikçe meşru bir zemin bulmasının mümkün olmadığını düşünürsek, *Diyanet'in doldurduğu yerin Şeyhülislamlık makamına nispetle* çok cüz'î olduğu anlaşılır. Çünkü *Diyanet'in görevi ilgili yasa ile “itikâat, ibadet ve ahlâk meseleleri hakkında” halkı bilgilendirmekten öteye gitmemektedir*.

Durum bu iken, bizim Müslüman olarak asıl meselemizin, Diyanet'in sistem içinde geçmişteki keyfiyeti, hâlihazırdaki keyfiyeti ya da gelecekte verilmek istenen keyfiyeti olmadığı rahatlıkla anlaşılır.

O zaman *acaba sorulmak ve öğrenilmek istenen* –yalın bir ifade ile: Bunların hangisinin daha iyi, ya da daha uygun olduğu mudur?

Cevap belki pragmatistçe gelebilir ama, yukarıda kısaca temas ettiğimiz İslâmî anlam ve çerçevesiyle Müslümanların dinlerini yaşamalarını hangisi daha çok kolaylaştıracaksa, hangisi

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

Müslümanlarının dinlerini öğrenmelerine, tebliğ etmelerine ve hayatlarına hâkim kılmalarına daha yüksek düzeyde hizmet ediyorsa kendi adını ona tercih ederim...

1. İlk vahiy "yaratan rabbinin adı ile oku!" emri ile başlamakta, bu ilk vahyin yer aldığı sure olan Alak suresi de "secde et ve (Rabbine) yaklaş!" buyruğu ile sona ermektedir. O halde İslâmî eğitim sürecinin başından sonuna kadar dinin öngördüğü buyruk ve direktiflere paralel ve ona aykırı olmayan bir seyir takip etmesi gerekir ki, Sure'de işaret edilen amaç ulaşılabilir.

2. Hatta konuyu gerçek boyutlarıyla kavrayabilmenin mümkün olabilmesi için, toplumun

bütün yapısı ve terkipleriyle, hedef ve hedefe ulaştırıcı vasıtalarıyla, yönetim tarzı ve bu yönetimin hedef ve istikametiyle ele alınması bir zorunluluktur. Dolayısıyla "Diyanet"i tek başına ele alarak sistem içerisinde Diyanet'i islah çabalarının esasen İslâm Dini'nin her hangi bir şekilde içselleştirmesi ya da kabul etmesi söz konusu olmayan bir yapıya sahip olan sistem içerisinde bir rektifiyeden daha ileri geçemeyecektir. Bunun faydalı olup olmayacağı, ya da faydalarının ne kadar olabileceği ayrı bir inceleme konusudur.

3. Camiler İslâmî eğitimin ve dinî hayatın en önemli merkezleri olagelmışlerdir. Ka'be'den Kur'ân-ı Kerim'de: "insanların faydasına kurulmuş ilk Ev" diye söz edilirken, İbrahim (a.s)'ın orada bu ümmet için yaptığı duasında: "Rabbimiz, onlar arasından onlardan kendilerine Kitabının okuyacak, onlara kitabı ve hikmeti

öğretip kendilerini arındıracak bir rasûl göndermesi için" dua etmişti. Peygamber Efendimiz'in Medine'ye gelir gelmez ilk yaptığı işlerden birisi Mescid'i inşa etmek ve onun yanında bir tür yatılı eğitim öğretim kurumu olan *Suffa Mekteb'i*ni tesis etmişti. Böylece bu dinin ilk günlerinden itibaren Mescid, namazda okunan Kur'ân âyetlerinin öğrenilip öğretilmesinde, hatırlatılıp hayata geçirilmesinde üzerine düşen önemli rolü ifa ettiği gibi, "Suffa" ve ondan sonra gelişip tekâmül eden medreseler de "*Kitabın ve hikmetin öğretilmesi*"nde etkin olmuş ve hayatı yönlendirmişlerdir, 4. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde açılan ve devlet eliyle yaygınlaştırılan "*Halk Evleri Projesi*"nin amaçlarından biri de, İslâm tarihinde görülen bu tür yaygın eğitim kurumlarının Cumhuriyet kültürünü halka mal etmeye çalışan benzer bir alternatif kurum oluşturmaktır.

HAMZA TÜRKMEN

Haksöz Dergisi

Diyanet partinin de, devletin de olmamalı

Davutoğlu hak ve adalet ekseninde, Diyanet İşleri Başkanlığı'nı tüm Müslümanların ortak kuruluşu haline getirecek ve bu alanda ümmet coğrafyasındaki diğer kardeş kuruluşlarla şura entegrasyonuna yöneltecek bir gidişatın kapısını açmak zorundadır. DİB devletin de bir partinin de Diyanet'i olmamalıdır.

Mustafa Kemal'in emriyle 3 Mart 1924 tarihinde Şer'iye ve Evkaf Vekâleti'nin yerine, "İslâm dininin inançları, ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek; dinî konularda toplumu aydınlatıp ibadet yerlerini yönetmek" amacıyla kurulan Diyanet İşleri Teşkilatı (DİB), 429 sayılı kanunla Cumhurbaşkanlığına bağlanmıştı. Ancak aynı tarihte Hilafet'in bireysel statüsü kaldırılıp hükmi şahsiyeti Meclis'e devredilmişti; aynı zamanda Anayasal

olarak şer'i hükümlerin yürütülmesi Meclis'e aitti. Bu düzenleme ile İslami algı bölünmüş gibi görünse de, bu konuyu İslami bütünlük içinde iş bölümü olarak da takdim edenler oldu.

Ancak kısa bir dönem sonra bu düzenlemenin Türkiye'yi İslâm'dan uzaklaştırıcı bir stratejinin parçası olduğu açığa çıktı. Zira 10 Nisan 1928'de Anayasa'dan "*Türkiye Devletinin Dini İslâm'dır*" maddesinin kaldırılmasını takiben 5 Şubat 1937'de Anayasa'da "Laiklik" ilkesine yer ver-

lince DİT (DİB), sadece halkın dar anlamda ibadi işlerini ulusal birlik içinde yürüten, bazen bakanlığa bazen başbakanlığa bağlı bir devlet birimi haline geldi. Zaten DİB'in şekilsel hukuki yapısı Osmanlı Saltanat Sistemi'ndeki Şeyhülislamlık Makamı'na benziyordu; Türkiye'de laik resmi ideolojinin denetlediği bu yapının Osmanlı'daki benzeri, "Örfi Hukuk"la siyasetin dışına itilebiliyordu.

Diyanet İşleri Teşkilatı bünyesinde görülen zaaf ve sapmalar, neticede tarihi süreç içinde ümmet olarak Kur'an'î ilkelere ve Mütevatir Muhammedi Sünnet'e dayanan Şura bilincinden ve yönetiminden kopukluğumuzun can yakıcı bir ürünüydü.

Ümmetin içine düştüğü zaafı rağmen şekilsel de olsa İslami olana

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

bağlılığı güçlü idi. Bu gücü Türkiye Cumhuriyeti kurucu kadrosu silikleştiremediği için Diyanet İşleri Teşkilatı gibi bir mekanizmayı icat etti. Başından beri DİT veya DİB içinde görev alan “din adamları” iki çeşittiler:

Birincisi (Din Adamları), halkın dini inanç ve ritüellerini resmi ideoloji adına kontrol altında tutmaya ve dini ulusal birliğin bir bileşeni olarak kullanmaya çalıştı.

İkincisi (Âlimler), bu dini kurumu Sahih İslam’ı anlatmak veya Sahih İslam’ı anlatmanın önünü açmak için kullanmaya çalıştı.

Ahmed Hamdi Akseki’nin izini süren Hayrettin Karaman’ın Hizmet Hareketi bu ikinci kanadın rehberliğini yaptı. 28 Şubat 1997 Darbe Süreci’nde darbeci resmi ideolojinin kullandığı gelenekçi, modernist ve tarihselci ilahiyatçılara ve din adamlarına rağmen, DİB bünyesindeki Fetva Kurulu’ndaki (Diyanet İşleri Yüksek Kurulu) ıslah ve şahitliği önceleyen âlimler ise tüm Kemalist Paşaların baskılarına karşı çıkarak başörtüsünün farz olduğunu ilan ettiler.

Bugün ise DİB içinde tüm gelenekçi ve modernist fitnelere, Gülen çizgisindeki Paralel Yapı’nın desise ve fesatlarına rağmen İslami uyanıştan yana olan alimler kanadı güç kazanmaktadır.

Bugün yüzünü aşkın cami’nin ve mesci’nin idari ve personel işlerini yöneten DİB, aynı zamanda genel Sünni formda cemaate vaazlarla, hutbelerle, beyanatlarla, Kur’an kurslarıyla yol göstericilik yapmakta ve eğitim vermektedir.

Türkiye’deki Müslümanların dini kültür ve algıları Osmanlı bakiyesi içinde şekillenmiştir. Bu birikimi Kur’an ve Muhammedi Sünnet içinde ıslah etmek isteyen Elmalı Hamdi Ya-

zır, Mehmet Akif, Babanzade Ahmet Naim, İskilipli Atıf gibi öncülerimiz ise Cumhuriyetin kuruluş yıllarında tamamen tasfiye edilmiştir.

Osmanlı bakiyesi akaid, yönetim, eğitim ve kültür birikiminde yaşanan zaafı zaten nimet ile Kur’an ile olan bağımızı zayıflatmıştı. Osmanlı bakiyesi olan Müslümanlar tefrikalara düşmüştü. Ümmetin yetimleri haline gelen Türkiye Müslümanları tarikatlarda şeyhlerinin keyfi telkinlerini mutlaklaştırmış, mezhebi aidiyetleri mezhepçiliğe dönüşmüş, din adamları saray uleması gibi egemenlerden yana tavır almışlardı. Müslümanların bu zaafı yapısı dini camialarda hizipçilik ve birbirini dışlama ruhunu büyümüştür. Halkın dini kültüründe İslam’ın Sabiteleri

ihtilaflı üretilmiş dini değerler dayatılmamalıdır. İletilen muhkem ölçüleri ve üsvetü’l-hasene olan Hz. Muhammed’in tartışmasız Mütevatir Evrensel Uygulamalarını öne çıkartan bir rehberiyet oluşturulmalıdır.

İslam’ın Sabitelerini asıl alan böyle bir “ıslah projesi”, gelenekçi ve modernist yaklaşımların eski ve yeni taklitçi ruhunu ıslah ekolünün metin tenkidini formül edinerek aşmalıdır. (“Reform”, Avrupa kökenli bir kavram ve ölçüsü net olmayan bir düzeltme halini ifade ettiği için “reform” yerine, Kur’an’da köklü değişim anlamında kullanılan “ıslah” kavramını kullanmalıyız.) Ayrıca ıslah temelli böyle bir proje, Gülen Camiası’nın Paralel Yapısı gibi kompo ve tuzaklara karşı tedbirli

28 Şubat 1997 Darbe Süreci’nde darbeci resmi ideolojinin kullandığı gelenekçi, modernist ve tarihselci ilahiyatçılara ve din adamlarına rağmen, DİB bünyesindeki Fetva Kurulu’ndaki (Diyanet İşleri Yüksek Kurulu) ıslah ve şahitliği önceleyen âlimler ise tüm Kemalist Paşaların baskılarına karşı çıkarak başörtüsünün farz olduğunu ilan ettiler.

ve Değişkenleri birbirine karışmıştır. Bu kaos, Sünnilik yapanlar içinde, Tasavvufçuluk yapanlar için de, Alevilik yapanlar için de yaşanan kimliksel bulanıklık halini getirmiştir.

Bu süreçte DİB içindeki Din Adamları’nın sivilleşmesi sorunundan önce, vahyi bilgi ve imanlarını yenileyip Said Halim Paşa’nın dediği gibi “İslamlaşma”ya ihtiyaçları vardır. Ancak DİB’in alanını özerkleşme adına birbiriyle çekişen ve didişen hizipçi cemaatlerin, tarikatlerin rekabet etmelerine bırakmaktansa, İslam’ın Sabitelerini ve Değişkenlerini ıslah temelinde bilen âlimlerin eliyle bir “geçiş dönemi” formülü üzerinde durulması daha önemlidir. Sünnisi-ne de Tarikatçısına da Alevisine de

olma basiretini de göstermelidir. Zira Gülen Camiası, Diyanet’i pasifleştirip önemsizleştirici gündemler açmakta, bu arada Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun oluşturduğu boşluğu sözde muhalif ve özgürlükçü bir din anlayışının kendi okullarında, yurt ve evlerinde, dersanelerinde ikame edilebileceğini telkin etmektedir. ABD’nin Protestanlaştırıcı ılımlı İslam arzularıyla örtüşen ve Gülen Camiası’nın yanlış din anlayışıyla paralelleşen bütün müfsid akımlar DİB’deki etkisi kırılıp İslami özgünlük yolu aranmalıdır.

Önemli olan DİB’i süreç içinde devletten maaş alan konumdan uzaklaştırmak olmalıdır. Tüm azınlıkların vakıf emlak ve değerleri AB Müktesebatı kapsamında nasıl ki

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

kiliselere ve havralara geri veriliyor ise; aynı şekilde Cumhuriyet döneminde gaspedilen ve satılan İslami vakıflar, vakıf arazileri ve gelirleri de fiziken veya hesaplanarak bugünkü değerleri üzerinden DİB'e geri verilmeli veya ödenmelidir. İslami vakıf ve değerlerinin Hristiyanlara, Yahudilere, Süryanilere verildiği gibi DİB'e geri verilmesi, DİB'i de devlete maddi anlamda bağlı olmaktan tamamen kurtaracak ve Müslümanların gaspedilen hakları geri iade edilmiş olacaktır. Müslümanlar Yeni Türkiye'de bu konuyu ciddi olarak gündeme getirmeli ve azınlıklara verilen vakıf haklarının Müslümanlara da DİB üzerinden iadesi için hukuki ve idari alanda aktif çaba göstermelidirler.

DİB'in vakıf gelirlerini elde etmesiyle oluşacak ekonomik gücünün mali denetimi "geçiş süreci" kapsamı içinde tabii ki devlet tarafından yapılabilir. Ama özellikle DİB'in ilmi ve idari özgürlüğü ıslah çizgisindeki kanaat önderlerinin şura temelli ve geniş katılımlı bir mütevellilik örgütlenmesi anlayışı içinde güçlendirilmelidir. Vakıf değerlerinin iadesi ile devlete yük olmaktan kurtulacak olan DİB bünyesinde resmi bürokrasi ve resmi ideoloji kalıpları aşılmalı; bu yapı Kur'an temelli ıslah, inşa ve şahitlik çizgisinde bir Şura İctihad Konseyi ile yönetilmelidir. Bu katılımcı ve ilim eksenli yapının şekillendirilmesi ve işleyiş kuralları için de ıslah çizgisinde söz söyleyecek sivil-resmi, alaylı-mektepli bütün kanaat önderleri ile çalıştaylar yapılmalıdır.

Ayrıca siyaseti hayatı biçimlendirme çabaları olarak değerlendiriyorsak; bilelim ki zaten Kur'an da insanları itikaddan siyasete kadar zulümden nura çıkartmak için inzal olmuş bir kitaptır. Anormal olan İslam'ı ve Müslümanları siyasetten koparmaktır. Nor-

mal olan ise siyasetin Müslümanların ortak değeri Kur'an'ın ve Muhammedi Sünnet'in Sabitelerine göre yapılmasıdır. Siyasi hatalar İslam'ın değil, nimetten uzaklaşmış olan Müslümanlarındır.

Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun DİB'in başlangıçta dini hayatı devlet tarafından kontrol altında tutmak için ulusal yapı olarak örgütlendiğini; oysa şimdi dini hayatı bu kalıplar içinde tutmanın mümkün olmadığını söylemesi, Çevre'nin veya Çevre içindeki Müslümanların taleplerinin Merkez'e taşındığını göstermektedir.

Artık ümmeti parçalayan bir ulusçuluk sürecini değil, ulusçuluktan ortak değerlere, inanan halklar arasında bir entegrasyona ve ümmet beraber-

düşüncelerden uzak durmasını şart koşturmuştur. Oysa hayata müdahale eden bir dinin ana Kitabı'na inananlarına hizmet veren DİB'in siyasi fikir ve içtihadlardan uzak tutulması, doğrudan bir düşünce ve inanç yasağı ve suçudur. Ayrıca din üzerinde siyasi ve ideolojik hâkimiyet kuran bu kural AB Kriterleri ile de çelişmektedir. DİB yetkililerinin ve Diyanet İşleri Yüksek Kurulu'nun İslami sabitelerle açıkça çelişen "siyasi ve hukuki" konulardaki görüşlerini açıklarken, bu görüşlerinin sadece "dini ve ahlaki" olduğunu vurgulaması Eski Türkiye'nin yasal dayatmaları nedeniyle.

İslam reel siyaseti yoruma bırakmış ve değişkenlerin mutlaklaştırıl-

Gülen Camiası, Diyanet'i önemsizleştirici gündemler açmakta, bu arada Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun oluşturduğu boşluğu sözde muhalif ve özgürlükçü bir din anlayışının kendi okullarında, ikame edilebileceğini telkin etmektedir. ABD'nin Protestanlaştırıcı ilımlı İslam arzularıyla örtüşen ve Gülen Camiası'nın yanlış din anlayışıyla paralelleşen bütün müfsid akımların DİB'deki etkisi kırılıp İslami özgünlük yolu aranmalıdır.

liğine adım attığımız yılları yaşıyoruz. Arap Baharı ile yakalanan atmosferi, Suriye ve Gazze direnişlerini, Türkiye'nin yerel ve küresel vesayetten kopma azmini bu potansiyel çerçevesinde okumalıyız. Üzücü olan bu sürece İslami bir devrim yapmış olan İran'ın bugünkü yönetiminin Devrim'in üst değerlerinden saparak, Safevi Şiiliğine yelken açarak ayak diretmesi ve işbirlikçi Suudi Yönetimi'yle ümmet coğrafyasında vahdet yönelimi bozması, fitne çıkartmak konusunda paralel hale gelmesidir.

Diktatöryal eski vesayet rejimi, DİB'i, Anayasa'nın 136. maddesi ile laiklik ilkesine bağlı olarak faaliyet yapmakla sınırlamış, siyasi görüş ve

mamasını istemiştir. Ancak Kur'an ve Muhammedi Sünnet, ideal siyasetin sabitelerini dinin bir parçası olarak göstermiştir. Yalan söylememek, hırsızlık yapmamak, malı tek elde toplamamak, yetimi itip kakmamak, teraziye doğru tartmak, işleri şura ile gerçekleştirmek, ahidlere riayet etmek, gayba taş atmamak gibi birçok hüküm Müslümanların ideal siyaset ve yaşama ilkelerini belirler ve DİB'de bu konular gündeme geldiğinde "bu konular siyasi benim konuşmam doğru olmaz" diyemez, dememelidir.

Ağustos 2014'de İstanbul'da Dünya İslam Âlimleri Birliği Toplantısı gerçekleştirildi. Örneğin bu toplantıda Suriye'de, Irak'ta, Filistin'de, Mısır'da

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

ve diğer bölgelerde haksız yere zulme ve saldırıya uğrayan Müslümanların sorunları gündeme geldiğinde Şura Sûresi'nin "(İnananlar) bir zulme ve saldırıya uğradıkları zaman birlik olup karşı dururlar" muhkem ayeti DİB'i ilgilendirdi mi ilgilendirmedi mi? Peki bu ayetin yaşanan sorunlardan bağımsız düşünülmemeyeceğine göre, bu ayet ekseninde Müslümanların

mağduriyetleriyle ilgilenmenin siyasi yanı var mıdır yok mudur?

Davutoğlu hak ve adalet ekseninde, DİB'i tüm Müslümanların ortak kuruluşu haline getirecek ve bu alanda ümmet coğrafyasındaki diğer kardeş kuruluşlarla şura entegrasyonuna yöneltecek bir gidişatın kapısını açmak zorundadır. DİB devletin de bir partinin de Diyanet'i olmamalıdır.

Müslümanların hakları ve Sahih İslami evrensel ölçüler doğrultusunda yapılacak olan bir sürece destek verilmelidir. Davutoğlu'nun DİB ile ilgili beyanlarını, TC Devleti'nin dış politikasında konjonktürel katkı sağlayacak bir atraksiyon olarak değil; Müslüman halkların fitri ve vahyi değerlerine hürmet içeren tutarlı bir açılımın adım sesleri olarak algılamak istiyorum.

Prof. Dr. **MUSTAFA ÖZEL**

Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, İnsan ve Medeniyet Hareketi YİK Üyesi

Mali özerkliği olmayanın idari özerkliği olamaz

DİB, yüz yirmi bini aşan personel maaşını, kurum giderlerini nereden karşılayacaktır? Mali özerklik, imkânsızdır. Malî özerkliği olmayanın, idarî özerkliği nasıl olur? İlmî özerkliğin büyük ölçüde olduğu kanaatindeyim.

Cevap 1: Tarihin her döneminde, her iktidar, her güç, toplumda en büyük, en yaygın gücü elinde bulunduran kurum olan dine tahakküm etmek, onu yönlendirmek istemiştir. Her güç, karşısındaki güçleri kontrol etmek ister, bu yolda gerekirse şiddet kullanır. Bu konuda coğrafya, din, devlet farkı yoktur.

İslam dini gibi toplumsal, siyasal yönü oldukça baskın ve ön planda olan bir din için bu durum daha da belirgindir. İslam tarihinin her döneminde Müslümanların yöneticileri, kendileri Müslüman olmakla birlikte yönettikleri toplumları, İslam hukukunun dışına çıkarak kendi bireysel çıkarlarına göre otoritelerini tahkim edecek şekilde yönetmeye çalıştık-

ları, yönettikleri reddi imkânsız bir vakiydi.

1071'de doğudan/Malazgirt'ten, 1076'de de batıdan/İzmir'den bu topraklara giren İslam, Anadolu coğrafyasını karış karış bir nakış gibi işlemiştir. İslam, Anadolu'nun kaderi olmuştur. Çeşitli devletlerde, değişik beyliklerde İslam, kültür, sanat, edebiyat, mimari ve ilimde tezahür etmiştir. Yönetimler, yöneticiler değişmiş, ama milleti millet yapan en büyük değer olan İslam, baki kalmıştır.

1920'de başlayan yeni oluşum, kendine büyük ölçüde tarihi, geleceği ve dini referans almıştır. Yeni oluşumun bu özelliği, 20'lerin ikinci yarısında kaybolmaya başlamıştır. Bu kayboluş yönetim düzeyinde sü-

regiderken, din halkın damarlarında devam etmiştir. Uygulanan baskı ve zulümler, dinin tezahürlerini ancak çeyrek asır kadar etkisizleştirebilmiştir. Dışarıdaki ve içerdeki gelişmeler, İslam ile ilgili politikaların revize edilmesini gerekli ve zorunlu kılmıştır.

Ülkede yaşanan sosyo-politik gelişmelere bakınca, devletin dinle ilgili konularda eski politikalarını terk edeceğini düşünüyorum. Toplum değişirken, devletin, devletin çeşitli kurumlarla olan ilişkilerinin değişmemesi, imkânsızdır. Devlet, eskiden olduğu gibi, dini ve dinî kurumları bir biçimde kontrol altında tutmak isteyecektir. Ancak bu, yeni yöntem/ler/le, yeni bir anlayışla gerçekleştirmek zorundadır. Türkiye uluslararası arena da kendine yeni bir yer açmak istiyorsa, eski/miş din-devlet ilişkilerini terk etmelidir.

Cevap 2. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın özerkleştirilmesinin, topluma

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

fazla bir şey kazandıracağını sanmıyorum. Öncelikle topluma din hizmeti sunan sivil kişi ve kurumların, buna yatkın olmadığını düşünüyorum. İslamî hizmet sunan kurum ve kuruluşlar, altyapı, zihniyet ve gelenek olarak böyle bir şeye hazır değiller. Genel anlamda Türkiye toplumunun da bunu kaldıracığını zannetmiyorum.

“Yeni Türkiye’nin nasıl tanımlanacağı, bu tanımın içinin nasıl doldurulacağı, birçok konuyu olduğu gibi, devlet ilişkilerinin nasıl bir içerik kazandığını da, bunun hangi yöntemlerle gerçekleştirileceğini de belirleyecektir.

DİB’in devletle ilişkili olmasında birçok açıdan fayda vardır. Burada önemli olan, bu ilişkinin sınırlarının nasıl belirleneceğidir. Devlet, dinle olan ilişkisini yeniden belirlerken, mutlaka kendisini önceleyecektir. Bu

da, dini, sınırlayan bir tutuma sebebiyet verecektir. Yakın vadede bunu aşmak mümkün görünmemektedir.

DİB, yüz yirmi bini aşan personel maaşını, kurum giderlerini nereden karşılayacaktır? Mali özerklik, imkânsızdır. Eskiden de dinî hizmet veren kişiler (şeyhülislam, kazaskerler, müftüler) maaşlarını devletten alırlardı. Maaşlarını vakıflardan alan cami hizmetlileri de vardı. Malî özerkliği olmayanın, idarî özerkliği nasıl olur? İlmî özerkliğin büyük ölçüde olduğu kanaatindeyim.

Cevap 3. Bence bu ifadeler, Diyanet’in belki ismi de dâhil olmak üzere, fonksiyonunun, görev alanının yenileneceğini ifade etmektedir. AK Parti hükümetlerinin birçok konuyu, birçok kurumu ele aldığını, tedavi ettiğini gördük. Her şeyin değiştiği bir

ülkede, değişime uğramayan bir iki kurum kaldı: YÖK, DİB. Yargının değiştiğini sanmıştık. Son yaşanan olaylarda değişmediğini gördük.

Kanaatimce en zor değişim, DİB’te olacak. Çünkü devlet ve toplum nezdinde en nazik, en hassas kurumlardan biri Diyanet’tir. “Din elden gidiyor!” yaygarası çıkarsa, “Türkiye, din devleti oluyor!” vaveylası koparsa, uzun bir süre konu üzerine eğinilemez, gidilemez. Farklı toplum kesimlerinin buna hazırlanması gerekmektedir. Ortadoğu’da din, mezhep eksenli bunca kargaşanın, karmaşanın olduğu bir zamanda bunu gerçekleştirmek çok kolay değildir.

Hükümetin iyi niyetle, devlet, toplum ve ülke için böyle bir girişimin hayırlı, zorunlu olduğunu düşündüğünü sanıyorum.

ABDULLAH YILDIZ

Araştırmacı, Yazar

Diyanet köklü bir değişikliğin arifesinde

Anlaşıldığı kadarıyla Diyanet Teşkilatı çok köklü bir değişikliğin arifesindedir. Bu değişimi gerçekleştirme yolunda, sembolik de olsa, ilk adım da atılmış ve Diyanet İşleri Başkanlığı doğrudan Başbakanlığa bağlanmıştır.

Cevap 1. Sizin de ifade ettiğiniz gibi; başında **Şeyhülislâm**’ın bulunduğu **Meşihât** makamı, Osmanlı Devlet sisteminin belkemiği niteliğinde kadim bir müessese idi. İslâm hukuku, dini hizmetler ve medreseler Meşihat’a bağlı idi. Tanzimat döneminde hukuk ve eğitimde çe-

şitli ıslahatlar ve değişiklikler yapıldı. 1920’de kurulan Büyük Millet Meclisi, Meşihât’ın **tüm yetkilerini Şer’iye ve Evkâf Vekâleti’ne** verdi. 1924’te Halifeliğin ilgası ile birlikte bu “vekâlet” (bakanlık) kaldırıldı ve yerine kurulan **Diyanet İşleri Reisliği**, İslâm Dinî’nin muamelâtla ilgili hükümlerinin yürür-

lükten kaldırılması ve medreselerin kapatılması sebebiyle, İslâm hukuku ve eğitim dışında sadece **inanç** ve **ibadet** alanı ile ilgilenen ve ibadet yerlerinden sorumlu olan bir **“umum müdürlük”** düzeyine indirildi.

Cumhuriyet tarihi boyunca, sistemin baskın **“laik”** karakterine rağmen, dinî hayatı kontrol altında tutmak isteyen egemen bürokratik azınlık, Diyanet Teşkilatını hep denetleme eğiliminde oldu. Özellikle darbe dönemleri ile başlayan süreçler, baş-

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

kan odalarına kadar varan denetim ve müdahale girişimleriyle Diyanet camiası için dramatik, hatta trajik bir hal aldı. Diyanet İşleri Başkanımız Sayın **Mehmet Görmez**'in, son kurumsal değişiklik vesilesiyle medyaya yaptığı açıklamalar, Diyanet'in "acı" geçmişine ışık tutması ve bugün geline noktaı anlamak bakımından oldukça önemli ve anlamlıdır:

"Diyanet'in tarihine baktığımız zaman, aslında Diyanet'in acıklı bir tarihi olduğunu görürüz. Çünkü ülkemizde din, devlet, toplum, siyaset ilişkilerinde pek çok gerilimlerin yaşandığı dönemler olmuştur. Bu gerilimlerin odak noktasında daima Diyanet olmuştur. Bilhassa ara dönemlerde, siyasetin yahut yöneticilerin Diyanet üzerinden dine ve topluma şekil vermeye çalıştıkları zamanlarda Diyanet hep zor durumda kalmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı, dinin, toplumun ve devletin hassasiyetleri üzerine kurulmuş bir kurumdur. Yine Diyanet'in tarihine baktığımız zaman, Diyanet'in dinin ve milletin yanında yer alarak, devleti din konusunda yanlış eğilim, yönelim ve davranışlara düşmekten uzak tutmaya çalışarak bu konuda hassasiyet gösterdiğini ve koruyucu bir kurum olduğunu görürüz...

"1960'lı yıllarda, Ömer **Nasuh Bilmen** gibi Türkiye'nin büyük bir hocası Diyanet İşleri Başkanı olmuştur. Ama şunu kimse bilmez; bir general de o esnada Başkan Yardımcısı'dır... Siyasî-ıdarî ve sosyal "gerekçelerinin" yanı sıra, "darbenin dini temelleri" olarak inanılması ve benimsenmesi istenen hususlar da, topluma Diyanet üzerinden takdim edilmek ve kabul ettirilmek istenmiştir... Darbe yönetimi dönemlerinde, Diyanet'in haberi olmadan Diyanet adına kitaplar basılmıştır. Bu kitapların üzerine "Diyanet

İşleri Başkanlığı Yayınları" yazılmıştır. Bu durumdan Diyanet İşleri Başkanının, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun haberi yoktur. Yine aynı şekilde, Risale-i Nur ile ilgili de aleyhte raporlar hazırlanmak istenmiştir. Diyanet bunu doğru bulmamış ve buna yanaşmamıştır. Çünkü Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bünyesinde Din İşleri Yüksek Kurulu diye ilmi özerkliği bulunan yetkili bir birim vardır ve Din İşleri Yüksek Kurulu, tarihi boyunca "dinin sabitelerinden" asla şaşmamıştır. Herhangi bir konuda hangi dönem olursa olsun, gerek ara dönemlerde

Diyanet Teşkilatımız, yaklaşık yüz yıldır baskısı altında bulunduğu "seküler dayatmalardan" ve "kınayıcıların kınamasından" korkmayan bir "özgüven"le İslâm'ın güzelliklerini insanımıza ve çağa haykırmalı ve toplumumuzun İslâmî dönüşümünü gerçekleştirmede "öncülük" rolünü üstlenmelidir.

gerek din-siyaset, din-devlet ilişkilerinin birtakım gerilimlere yol açtığı dönemlerde, Diyanet İşleri Başkanlığı her zaman bu ilkeye sadık kalmıştır..."

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, Sayın Görmez'in vurguladığı "**dinin sabitelerinden asla şaşmama**" ilkesini, özellikle askeri vesayetin nefesini ense kökünde hissettiği 28 Şubat sürecinde bile, daha önce yayımlanan "**Başörtüsü Fetvası**"ndan asla taviz vermeyerek nasıl korunduğunu biliyoruz. Ayrıca sistemin, dini hayatı Diyanet üzerinden kontrol etme plânının pek başarılı olmadığını söyleyebiliriz.

Halkımız, gerek camilerini kendisi yaparak ve gerekse İmam-Hatip okullarına ve Kur'ân kurslarına sahip çıkarak sistemin oyunlarını bozmuştur. Ancak bütün bunlar, Diyanet'in sistemden bağımsız ve dini hayatı baştan-aşağı özgürce şekillendiren bir kurum olmadığı hakikatini de örtmemelidir.

Cevap 2. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın "**devletten bağımsız bir kurum haline gelerek özerkleşmesi, özgürleşmesi**" ve "**din alanının sivilleşmesi**" derken, neleri kastettiğiniz ve Diyanet Teşkilatı için nasıl bir statü öngördüğünüz çok önemlidir. Eğer "**özerklik**" ve "**sivillik**" adına, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi halk nezdinde müstesna bir saygınlığı olan "**hassas**" bir kurumu, çeşitli İslâmî akımların ve cemaatlerin ele geçirmek için kıyasıya birbiri ile mücadele ettiği bir arenaya dönüştüreceksek, böyle bir özerklik ve sivillik, Müslüman kişi ve kurumlar arasındaki gerilimi daha fazla artırmaktan başka bir işe yaramaz ve Müslümanlar arasında aşılması mümkün olmayan uçurumlara yol açar. Böyle bir durum ise, kurumun saygınlığını da ciddi anlamda zedeler. Bu sebeple, Diyanet'in "resmi bir devlet kurumu olma statüsünün kaldırılması" gibi kulağa hoş gelen bir söyleme ihtiyatla yaklaşıyorum.

İmdi, Müslümanlığın bütün tonlarını **kucaklayıcı** ama **ana çizgiyi** temsil edici bir genişliğe sahip olması gereken Diyanet Teşkilatı'nın "mezhep-meşrep dayatmalarını" da -sizin ifadenizle- "**siyasi mülahazaları**" da **asgariye indirecek "ilmi, idari ve mali muhtariyeti haiz özerk bir müessesese"** haline gelebilmesi en uygun çözüm olarak görünüyor. Ancak bugünkü şartlarda yapılması gereken acil ve esaslı değişim, Teşkilât'ın kendi içinde gerçek bir "**zihniyet devrimi**"

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

gerçekleştirmesidir. Diyanet Teşkilatımız, yaklaşık yüz yıldır baskısı altında bulunduğu “**seküler dayatmalardan**” ve “**kınayıcıların kınamasından**” korkmayan bir “**özgüven**”le İslâm’ın güzelliklerini insanımıza ve çağa haykırmalı ve toplumumuzun İslâmî dönüşümünü gerçekleştirmede “**öncülük**” rolünü üstlenmelidir. Bu bağlamda çok geniş imkânlara sahip itibarlı bir kurum olan Diyanet İşleri Başkanlığı ile **sivil dini hizmetler** arasında bir koordinasyon ve işbirliğinin kurulması da hayati önemi haizdir. Bu konuda görev sadece Diyanet Teşkilatına değil sivil dini hizmet organizasyonlarına da düşmektedir. Bir sivil aydın inisiyatifi olan **Namaz Gönüllüleri Platformu**’nun sürdürdüğü “**Namazla Diriliş Seferberliği**” ve **Sultanahmet Camiinde** yüz binlerle birlikte **Bayram namazları**

kılma geleneği **Diyanet Teşkilatı** ile **sivil dini hizmetler** arasındaki işbirliğinden hâsıl olacak bereket ve heyecanın boyutlarına işaret etmektedir...

Cevap 3. 62. Hükümetin Başbakanı Sayın **Ahmet Davutoğlu**’nun, “Diyanet İşleri Başkanlığı’nı özgürlüğe ve özerkliğe kavuşturarak yeni bir statüye kavuşturacaklarını” söylemesi hiç şüphesiz son derece önemli bir açıklama ve bir o kadar da önemli bir vaattir. Sayın Başbakan Davutoğlu’nun sözlerinin gerçekte ne anlama geldiğini elbette kendisi bilir. Ama anlaşıldığı kadarıyla **Diyanet Teşkilatı çok köklü bir değişikliğin arifesindedir**. Bu köklü değişimi gerçekleştirmeye yolunda, sembolik ve protokoller de olsa, ilk adım da atılmış ve Diyanet İşleri Başkanlığı doğrudan **Başbakanlığa** bağlanmıştır. Bu düzenleme, halkın gönlünde müstesna bir yere

sahip olan Diyanet Teşkilatını sadece kurumsal açıdan bürokratik olarak daha üst düzeye çıkarmış olmakla kalmayacak, aynı zamanda Diyanet’i yurt içinde ve yurt dışında daha etkin, daha aktif, daha dinamik ve daha inisiyatif sahibi bir Teşkilat haline getirecektir. Ancak, Diyanet Teşkilatı gibi kadim ve itibarlı bir kurumun gerek yurt içinde ve yurt dışında ve gerekse uluslararası planda kendisinden beklenen İslâmî hizmetleri en etkin ve başarılı şekilde yerine getirmesini sağlamak için **bürokratik ve siyasi vesayetten tamamen kurtulması**nı sağlayacak geniş yetkilerle donatılması ve bu yetkilerin de yapılacak hukuki değişikliklerle yasal zeminlere kavuşturulmasına ilaveten, yukarıda sözünü ettiğimiz “**zihniyet devrimi**ni” de en kısa zamanda gerçekleştirmesi gerekir.

MEHMET BAYRAKTUTAR

DİYANET-SEN Genel Başkanı

Özerk bir Diyanet mümkündür

“Sivil, Şeffaf ve Demokratik Bir Diyanet İşleri Başkanlığı Mümkün mü?” başlıklı araştırmanın da ortaya koyduğu gibi, hemen bütün kesimlerden destek bulan, üzerinde yaygın bir mutabakat olan öneri DİB’in özerk bir yapıya kavuşturulmasıdır. DİB’in da bu öneriye sıcak baktığı görülüyor.

Cevap 1. Geçtiğimiz yüzyıl değişimlerin en hızlı bir şekilde yaşandığı bir süreçtir. Biz beğensek de beğenmesek de, kabul etsek de etmesek de hayatımızda çok

hızlı değişimler vardır ve durmadan devam etmektedir. İnkâr edilemez, karşı durulamaz bir olgudur değişim. Değişmeyen tek şey varsa o da değişimdir. Yaşadığımız çağda yer alan

hızlı değişim, bütün alanlarda hayatımızı etkiliyor. Tabi ki bu 90 yıllık süreç içerisinde Diyanet’te de büyük değişimler yaşandı.

Eski sistemler değişiyor. Çünkü idari ve siyasi her sistem organik bir mekanizmaya benzer. Bu anlamda dinamiktir. Ortaya çıkar, olgunlaşır, yaşlanır ve ölür. Evet günümüz devlet kuruluşlarında egemen yönetim sistemi olan, bürokratik oligarşi anlayışı, hızlı değişen teknolojiler ve daha hızlı

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

değişen global ortamlarda etkinliği ni yitirmiş ve yaşlanmış durumdadır.

Bütün kurum ve kuruluşlar hedeflere ulaşmayı kolaylaştıracak daha etkin ve sivil örgütlerle işbirliği arayışı içindedir. Yani bir yenilik ve değişim içindedirler. Diyanet'te bu süreç içerisinde değişti. Türkiye'nin sancılı süreçlerinden tabi ki Diyanet'te nasibini aldı. Türkçe ezan sisteminden tutun, merkezi hutbeye, imamların cami temizliğinden sorumlu tutulmasından uzun süre teşkilat yasaının olmamasına kadar bir çok sorun kurumun işleyişini de etkiledi.

Daha 90'larda din görevlisi ve sendika bir arada düşünilemeyen bir araya getirilemeyen iki kavramdı. 1998'de sendika kurma düşüncemizi dile getirdiğimiz Diyanet yetkilileri "Din görevlisi sendikacı olur mu" gözüyle bakıyordu.

1998'de sendikayı kurup Ankara'nın yolunu tuttuğumuzda bize niçin sendika kurduğumuzu sordular. "Din görevlisinin sendikası olur mu?" dediler. Biz de; "Bugüne kadar sorunlarımız ya istismar edildi ya da istismar gerekçesi ile engellendi. Dinin istismar edilmemesi ve istismar gerekçesi ile bize haksızlık edilmemesi için sendika kurduk" dedik.

Evet bu gün din hizmeti kolunda kurulu 9 sendika var ve Diyanet-Sen 11 yıldır yetkili sendika. Diyanet İşleri Başkanlığı kurum olarak yüzde 87 sendikalaşma oranı ile Türkiye'nin sendikalaşma oranı en yüksek kurumu ve din görevlileri sendikal örgütlenmenin önemini kavramış sendikalaşma oranı en yüksek kamu kesimidir. Bu oranda Diyanet-Sen'in yüzde 56.4 sendikalaşma oranı ile katkısı çok büyüktür. Sendikalaşma oranının bu kadar yüksek olmasında kurumda birikmiş sorunların fazlalığının da etkili olduğunu düşünüyorum. Tabi yetki ile

birlikte Diyanet-Sen gerek toplu görüşme ve toplu sözleşme gerekse Kurum İdari Kurulu toplantıları ile hem hükümetle hem de kurum yetkilileri ile kurum çalışanlarının mali, sosyal ve hukuki hakları konusunda isteklerini dile getirme ve istişare etme imkanı bulmuştur. Daha önce din görevlileri müftülerin karşısında ne konuşa biliyor ne de hakkını savunabiliyordu. Diyanet-Sen ile birlikte din görevlileri gerek bireysel bazda gerekse sendikal bazda haklarının artık bilincinde hak arama konusunda gerekeni yapıyorlar. Bu manada Diyanet-Sen'in yetkili olduğu dönem din görevlilerinin altın çağı olmuştur. Bütün bunlar Diyanet'teki yönetim anlayışının da değişmesine yol açmıştır. Sendikal manada daha demokratik bir ortam oluşmuştur.

Diyanetin misyonu açısından da bu süreç içerisinde olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ve baskı dönemlerinde uygulanan tek tip adam yetiştirmeye yönelik yaklaşımlar yavaş yavaş yerini her inanç ve düşünce grubuna ulaşmaya, her kesime hitap etmeye doğru bir yöneliş sergilenmektedir. Bu konuda Diyanet'in Alevi çalıştayları, Hanefi mezhebinin dışında diğer mezheplerle ilgili kaynaklarında hazırlanması yetersiz ama olumlu gelişmelerdir. Yine çözüm sürecine Diyanet'in ve din görevlilerinin desteği bu misyonun devam ettiğinin ancak daha evrensel değerlerle yapıldığının bir göstergesidir.

Netice olarak, Diyanet İşleri Başkanlığı ciddi bir devlet kuruluşudur. Siyasi ve ideolojik çekişmelere alet edilmemelidir. Laik devlet yapısı içerisinde DİB'e yer ve ihtiyaç vardır. Laiklik DİB'in mevcudiyeti aleyhine bir gerekçe olamaz. Çünkü laik olan devlettir. Halk'ın çoğunluğu Müslüman'dır. DİB de bu halkı dini yönden aydın-

latmak ve din hizmeti sunmak için vardır. İnanç yönünden ülkemizde birliği ve beraberliği temsil eden DİB olmazsa olmaz bir devlet kurumudur. Onun için DİB'in verimli ve yararlı çalışmalarına herkes yardımcı olmalıdır. Diyanet'in daha verimli ve daha etkin hizmet sunması sağlanmalıdır.

Cevap 2. Diyanet-Sen'in kurulduğu günden beri formüle ettiği bir cümle var: ÖZERK DİYANET, SEÇİLMİŞ BAŞKAN, ETKİN DİN GÖREVLİSİ

Türkiye Cumhuriyetinin en eski ve köklü kuruluşlarından olan Diyanet İşleri Başkanlığı personel sayısı itibari ile yüz yirmi bini geçmiş ülkemizin en önemli kurumlarından biridir.

Diyanet'in, TRT, RTÜK ve YÖK gibi, devletten bağımsızlaşarak özerk hale getirilmesi gerekir. TESEV tarafından ülke çapında yapılan; "Sivil, şeffaf ve demokratik bir Diyanet İşleri Başkanlığı mümkün mü?" başlıklı araştırmanın da ortaya koyduğu gibi, hemen bütün kesimlerden destek bulan, üzerinde yaygın bir mutabakat olan öneri DİB'in özerk bir yapıya kavuşturulmasıdır. DİB'in da bu öneriye sıcak baktığı görülüyor.

DİB'in kamu idaresi dışına çıkarılarak, dinin yorumlanması yanı sıra idari ve mali bakımlardan özerk bir kurum haline getirilmesinin giderek demokratikleşen Türkiye'nin ihtiyaçlarına da daha iyi cevap verebilecektir. Böylelikle DİB, Müslüman çoğunluğa din hizmeti veren bir kurum olarak gerçek kimliğini kazanacaktır.

Diyanet-Sen olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'nın toplumun gerisinde kalmamasını, toplumun beklentilerine daha iyi cevap vermesi için yapısal bir değişimin şart olduğuna, kurumumuzun özerk bir yapıya kavuşturulması ve başkanının seçimle iş başına gelmesi gerektiğine inanıyoruz.

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

Sendika olarak dini hizmetlerin cemaatlara bırakılmasından ziyade idari bakımdan siyasi otoritenin etkilerinden arınmış, dini esasları yorumlamasına müdahale edilemeyen özerk bir yapı ile yürütülmesini hem dini hassasiyeti olan kimselerin ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılama, hem dinin birlik ve bütünlüğünün korunması açısından daha elverişli görüyoruz. Bu tür bir çözümün vatandaşıyla barışık bir siyasi otorite için de en iyi çözüm olduğu düşüncesindeyiz.

Evet, DİB yapısal olarak değişmeli, kendini yenilemelidir. Çünkü, kurumlar da canlı organizmalar gibidir. Doğar büyür ve yaşlanır. 90 yıla yakın bir geçmişe sahip bu kurumu 90 yıl öncesi-

nin anlayışı ile yönetmek hem çağın hem de toplumun gerisinde kalmaktır.

Nitekim 1993 yılında gerçekleştirilen I. Din Şurası'nda DİB'in yapısal olarak değişmesi, kendisini yenilemesi, YÖK ve RTÜK gibi özerkliğe kavuşturulması ve Diyanet İşleri Başkanı'nın seçimle işbaşına gelmesi görüşü benimsenmiştir. Kısaca; "Özerk Diyanet, Seçilmiş Başkan ve Etkin Din görevlisi" diye ifade ettiğimiz bu görüş kamuoyunda destek bulmaktadır.

Aslında Türkiye, laik ve demokratik yapısıyla ve Diyanet İşleri Başkanlığı gibi bir kurumu bu bünye içerisinde tutmakla hem İslam dünyası için hem de Batı için özgün bir model sunmaktadır.

Cevap 3. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kurum olarak doğrudan Başbakan'a bağlanması gerek sembolik olarak gerekse başkanlığın özerk bir yapıya kavuşması yolunda önemli gelişmelerdir.

Diyanet-Sen'in kurulduğu günden beri dile getirdiği Özerk Diyanet söylemi Diyanetin Başbakan'a doğrudan bağlanması ile birlikte nihayet bu yöndeki gidişatın sinyallerini de vermeye başlamıştır.

Bilgi kaynaklarının bu kadar çok olduğu ve dolayısıyla bilgi kirliliğinin de hat safhada olduğu bir çağda güvenilir ve siyasi mülahazalardan uzak bir din anlayışı ancak Özerk bir Diyanet ile mümkündür.

Yrd. Doç. Dr. **MUSTAFA ALTUNKAYA**

İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

DİB'in birleştirici rolü, yeniden yapılandırılması ve öneriler

Barış için öncelikle Müslümanların sonra insanlığın ortak zeminde buluşturulması, barıştırılması / İslamlaştırılması gerekir. Bu ise tatarufi/tefkirci yaklaşımla değil vasatî/tasavvufi yaklaşımla gerçekleştirilebilir. Yeniden yapılandırılması gereken teşkilat bu rolü üstlenebilir.

Türkiye'de kuşkusuz "din ve diyanet" üzerine çok şeyler söylenmiş, konu ile ilgili sayısız kitap, makale yayınlanmıştır. Fakat bunlar, şu veya bu sebeple bugün yazılanlar kadar bir çekiciliğe sahip olmamıştır.

Türkiye'de beyin yapıcılar, dini ve dolayısıyla ilgili kurumları, sosyolojik bir etki kurumu olarak düşünüp, bu

yapıların hangi zemine dayandığını tespit ederek, siyasal ve sosyal gelişmenin çekici gücü biçiminde yeniden okumak gerektiğini düşünmüş olmaları ki bugün bu alanda çok önemli girişimlere imza atılmaktadır.

Burada sorulması gereken şu: İslam dünyasının içinde bulunduğu bu yoksulluk ve çatışma ortamı neyin ürünüdür? İslamî eğilimler mi bu

ortamı doğurmuştur yoksa bu şartlar mı farklı İslamî eğilimleri meydana getirmiştir? Kurumsal kimliğiyle "Diyanet İşleri Başkanlığı" İslam Birliği bağlamında tatarufi eğilimler karşısında birleştirici bir model olabilir mi? Bu tarz hizmet veren bir kurumun siyaset ile ilişkisi ne olmalıdır? Tesennün ve teşeyyü toplumlarında, şarkta ve garbda câmi, hacc ve evkâf hizmetleri nasıl ve hangi isimler altında yürütülmektedir?

Avrupa'da yıllarca tartışılan, Weberyen ifade ile "liberal ve yaratıcı bir ruh taşıyan Calvinist hareket mi kapitalizmi doğurdu yok-

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

sa piyasa ve üretim koşulları mı Calvinizmi, Protestanlığı yarattı?" problemi de esasen benzer bir sorgulamadan ibarettir.

Müslümanların üretim, dağıtım ilişkilerinden başlayıp toplumun tüm davranışlarına etki eden bir "değer algısı/inanç prensipleri" olgusunun, şüphesiz bu ortamı hazırlayan nedenlerin başında geldiği söylenebilir. Ancak siyasal ve sosyal gelişmelerin de din algılamalarında belirleyici olduğu hususu gözden kaçırılmamalıdır.

Bu itibarla İslam Dünyası'nın bugünkü manzarasını hazırlayan tarih algısı, mezhebî anlayış, kimlik ve değer olgusu olabileceği gibi stratejik ve sosyo-politik davranışların da ters yönlü bir etkiyle İslamî eğilimleri doğurabileceği unutulmamalıdır.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın statüsü, işlevi, siyaset kurumu ile olan ilişkisi, görev ve sorumlulukları tartışılırken mevzu; mevcut *eğilim ve kurumlar* (Tesennün-Rabıta, Tasavvuf-Diyanet, Teşeyyü'-Havza) tarihten tevarüs edilen sorunların bir sonucu mudur, yoksa siyasal tercihlerin ortaya çıkardığı bir durum mu? sorusu etrafında şekillenecek, çözüm yolu ve yeni bir model önerisi ile sonuçlandırılacaktır.

İslam'ın bir çağrı olarak Mekke'de zuhuru ve 13 yıllık mücadelenin akabinde gelen egemenliği, İslam toplumuna yönelik bir fikhî ve hukukî süreci başlatmış, Müslümanların kendi aralarındaki münasebetlerine dair bir dizi kavram ve ilkeyi gündeme getirmiştir. Hz. Peygamber (sav)'in irtihalinin de etkisiyle gelişen hadiselerdeki farklı eğilimler, ihtilaf ahlâkî sorununun ilk tezahürleri olarak görülebilir. Resulullah'ın cenazesi henüz kaldırılmamış iken Beni Sakife'de Ensar'ın yaptığı hilafet toplantısını haber alan

Hız Ömer'in, Hz. Ebubekir'i de yanına alıp derhal toplantıya müdahil olması, bu sırada Hz. Peygamber'in tehiz, tekfin ve tedfini ile meşgul olan Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın altı ay süren sivil itaatsizlikleri, İslam tarihinde tataruffi (marjinal) ve tasavvufi (irfânî) eğilimlerin de başlangıcına zemin oluşturmuştur.

Eğilimler arasındaki farklılaşma belirgin hale gelmiş, siyasetin müdahalesiyle tekfire varan boyutlarda bir sorunsala neden olmuştur. Esasen bu eğilimler ve kurumlar, hem tarihsel koşulların etkisindedir hem de siyasal gelişmelerin ürünüdür.

Kuşkusuz burada sivil ve bağım-

Bugün siyasal ve sosyo-kültürel bir proje olarak İslam Birliği'nin gündemleşmesi ve Diyanet teşkilatının bu çerçevede tüm İslam mezheplerini kucaklayabilecek bir formatta yeniden tanzim edilmesi gerekir.

sız alimlerin ortak bir zeminde geliştirecekleri takrib çalışmaları, birlik senaryosunun en önemli girişimi olacaktır. Şah Tahmasb (ö. 1576) ile Sultan Süleyman (ö. 1566) arasındaki savaşın ardından (1548) Şah Abbas (ö. 1629) zamanında başarılı olan Tebriz - Bağdat mezheplerarası takrib komisyonları, Teşeyyü'-Tasavvuf (Safevî-Osmanlı) arasında uzun soluklu bir barış sürecini inşa etmişlerdir. 1931 Kudüs İslam Birliği Konferansı bildirisindeki hissiyat ile Uluslararası Ulema Birliği Konseyi'nin 2005 yılındaki kapanış bildirisi'ndeki duyarlılık ve Tahran 18. İslam Birliği Konferansı'nın kapanış bildirisi, hep aynı doğrultuda gerçekleşmiştir.

Burada 3T eğilimlerinin aynı kaynaktan beslenen farklı isimlendirmeler olduğu fikrinden hareketle, İslam Birliği İdeali'ndeki vasat ve birleştirici yaklaşıma dikkat çekmek, tataruffi yaklaşımlara karşılık tasavvufi yaklaşımın birleştiriciliği üzerinde düşünmek gerekir.

Eğilimlerin Birliği ve Teşkilatın Birleştirici Rolü

İmam Cafer-i Sâdık (ö. 765)'tan sonra farklı fıkıh mezheplerinin ortaya çıkışına tanık olmaktayız. İmam Ebu Hanife (ö. 767) ve İmam Malik (ö. 795) İmam Ca'fer'in doğrudan öğrencisi, İmam Şafî (ö. 820), İmam Malik'in, İmam Ahmed b. Hanbel (ö. 855) ise İmam Şafî'nin öğrencisidir. Bu durumda doğrudan veya dolaylı olarak dört ayrı fıkıh mezhebinin hocasının İmam Cafer olduğu söylenebilir. Cafer-i Sâdık'ın rahle-i tedrisinde yetişen Maruf-i Kerhî gibi erken dönem tasavvuf büyüklerini ve Horasan Ekolü'nün İslam Dünyası Tarihindeki rolünü göz önüne aldığımızda tasavvufun bir harç görevi gördüğünü, ehlibeyte sebb eden mutatarıf Tesennün çevreleri ile kimi sahabeye sebb eden mutatarıf Teşeyyü' çevreleri arasında bir denge unsuru ve sağlamlığıyla ünlü Horasan Harcı işlevi gördüğünü düşünmek mümkün. Bu tarz yaklaşım; Tataruffi tutumların müncer olduğu hadiseler üzerinde günümüz İslam Dünyası'ndaki gelişmelerin arkaplanına da ışık tutmakta ve Tataruffun yıkıcılığı karşısında Tasavvufun denge rolüne işaret etmektedir. Burada öne çıkan üç ülke, üç eğilim ve ağırlık merkezi de, tarihsel ve fikri açıdan günümüzdeki gelişmeleri doğrudan etkilemektedir.

Küresel barış, olağanüstü koşul-

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

lar gerektirmez. Allah (cc), evrenin zihayat bütün köşelerine hakikatin ulaşacağını ve salih kulların yeryüzüne varis olacağını bildirir. Barış için öncelikle Müslümanların sonra insanlığın ortak zeminde buluşturulması, barıştırılması / İslamlaştırılması gerekir. Bu ise tatarrufi/tekfirici yaklaşımla değil vasatî/tasavvufî yaklaşımla gerçekleşebilir. Yeniden yapılandırılması gereken teşkilat bu rolü üstlenebilir.

İslam Coğrafyası yıkık-dökük, değerlerinden ve geçmişinden kopuk yaşıyor. Kimlik bunalımıyla varlık içinde yokluk çekiyor, izzet ve onur denizinde zilleti yaşıyor. İç sorunlarının girdabında giderek global sistemin çarkları arasında yitip gidiyor. Bu tükenmişlik halinden yararlanan küresel elitler, mezhep ve etnik ayrımcılık üzerinden çıkardığı iç çatışmalarla 100 yıllık düzenlerinde uzatmaları oynuyor.

Şurası bir gerçektir ki bu yıkık hâl İslam'ın değil Müslümanların hâlidir. Dolayısıyla barış ve adaleti gerçekleştirecek tek dinin İslam olduğu yönündeki inancımız tarihsel-bilimsel gerekçelere dayandığı sürece İslam Birliği ideali gerçek olacak, bunda öncülük edenler ise insanlığın şahitleri olabilecektir.

İslam Birliği alanında 1970'lere kadar ortaya konulan çabalar 1990'lara kadar büyük ürünler vermiş 1979-1990 aralığında İslam Birliği'nin gerçekleşmesine dair ümitleri yeşertmişti. Mevdudî'den İhvan'a, Arap Dünya-sından Avrupa'daki Müslümanlara kadar bütün bir Müslüman Dünya bu yönde bir çaba içindeydi. Ancak Doğu Bloku'nun çöküşüyle birlikte İslam 1. tehdit ilan edilince birlik çabaları engellenmeye çalışıldı. Yeşil Kuşak, ılımlı İslam, Türk-Arap-Fars İslam'ı, Sünni-

Şii - Selefi İslam'ı veya (3T: eğilimlerin güncel tanımları) bu yeni dönemin sık telaffuz edilen isimlendirmeleriydi ve birliği tehdit ediyordu.

Gelinen noktada Müslümanlar Birlik Projesi'nde katettiği mesafeden geriye gitmiş oldu. Irak ve Suriye'de yaşananlar ve kullanılan dil, Müslüman bilinçaltına yönelik sürdürülen savaşın etkisini gözler önüne seriyor. O halde bugün siyasal ve sosyo-kültürel bir proje olarak İslam Birliği'nin gündemleşmesi ve Diyanet teşkilatının bu çerçevede tüm İslam mezheplerini kucaklayabilecek bir formda tanzim edilmesi gerekir.

Bu girişim kuşkusuz ciddi bilim-

**Eski reislerden
Ahmet Hamdi Akseki
merhumun Demokrat
Parti rüzgârıyla 1950'de
giriştiği muhtariyet
mevzuunun üzerinden
63 yıl geçti. Bu zaman
zarfında birçok başkan
değiştirdi ancak sorunlar
katlanarak devam etti.**

sel çalışmaları gerektirmektedir. İslam uleması, aydınlar, bilim adamları gerçekçi olmayan sloganlardan ve teorik programlardan öte somut, uygulanabilir projeler üzerinde çalışmalı ve tevarüs edilen ön yargılarından kurtulmalıdırlar. Zira bugün ne Sünniler Yezid b. Muaviye'dir ne de Şiiler Hüseyin b. Ali... O halde "تلك امة / قد خلت لها ما كسبت و لكم ما كسبتم / onlar bir topluluktan gelip geçtiler, onların yaptığı kendilerine sizin yaptığınız kendinize..."⁴ ilkesinden hareketle geçmişten ders almalı, geleceği bununla inşa etmelidirler.

Bugün İslam Birliği İdeali temayüllerin ve ağırlık merkezlerinin it-

tifakından geçmektedir. Bunun için Mecmeu't-Taqrîb çalışmaları sonuçlandırılmalı Bu ise güçlü, özerk bir teşkilatın varlığını gerekli kılmaktadır. İslam Birliği Projesine yönelik haberleri öne çıkaracak medya kuruluşları tesis edilmelidir.

Müslümanların yaşadığı coğrafyanın hiçbir köşesinde bugün kalıcı bir düzen ve istikrar bulamıyoruz. Zira sömürgeciler insan hakları söylemlerinde istekli olsalar bile bunu yapmak için gerekli medeniyet algısına sahip değildirler. Fakat Müslümanlar Müslümanca davrandıkları taktirde çıkar eksensiz hareket etmez, siyaseti de ilahi bir görev addederler.

Teşkilât ve İslâm birliği: Hayalden gerçeğe

Müslüman Dünya (Tevhid Ailesi) üzerinde zillet, sömürü ve yoksulluk yükü iyice ağırlaşmıştır. Ahlak ve bilim üretemeyince dönüşme ve sekülerleşme tehlikesi ile karşılaşmaktadır. Dünya gerçekleri mazeretiyle belirli mekanizmaların istekli bir parçası olunabilmektedir.

Gerçekler, bir zamanların hayali idi. Bireysel ve toplumsal hayaller... İslam Birliği de Müslümanların hayali... Salihlerin (iyilerin) iktidarı, onur ve otarşik bir ekonomi buna bağlı. İslam Birliği, Kur'an-ı Kerimde ve Resulullah'ın örneğinde açıkça vurgulanmasına rağmen, çoğu kez gerçekleştirilememiş, bundan ötürü büyük acılar çekilmiştir. İslam Birliği'nin ilk örneğini Allah Resûlü sergilemiştir. Hz. Peygamber'e ailesinin kim olduğu sorulduğunda takva sahibi herkes diye yanıtlamış,⁵ Hz. İsa da: "Rabbin isteğini kim yerine getirirse, kardeşim, kızkardeşim ve annem odur"⁶ demiştir.

Birliğini sağlayamayan ümmet,

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

içine düştüğü tefrikadan dolayı bölünmüş, ağır bedeller ödemiştir. İslam Birliği ideali acaba ne ölçüde Müslümanlar tarafından tanınabilmiş ve sahiplenilmiştir? Ya da bugüne kadar Diyanet İşleri Başkanlığı soydaş topluluklar dışında ne ölçüde İslam Birliği düşüncesi, birlik proje ve pratiği ortaya koymuştur?

Doğrusu, Türkiye'nin uzun yıllar sahadaki isteksizliği nedeniyle İslam Birliği ile ilgili henüz ümmet arasında ortak bir tanımlama yapılamamış, İslam ülkeleri ortak pazarı ve para birimi oluşturulamamıştır. Diyanetteki yeniden yapılanma, bu konuda etkisini kısa zamanda gösterebilecek, İslam Birliği önünde mezhep ve etnik ayrımcılık, bilinç eksikliği, siyasî uygulamalar gibi engelleri ortadan kaldıracaktır.

DİB'in yeniden yapılandırılması

Diyanet hizmet alanına yeni bir vechе verilmesi, bu alanda hizmet edecek müessesenin bir muhtariyete (özerkliğe) kavuşturulması meselesi, Birinci Cihan Harbi sonrası seküler dünya düzeninin meydana getirdiği arızalar üzerinden tartışılan bir konu olmuştur. Din hizmeti tabirinin caiz olmadığı, zira din-dünya ayrımının yapılamayacağından tutun otorite ve sermaye çevrelerine medyun bir kurumda Allah'a hizmet edilemeyeceği fikrine kadar bu teşkilatın varlık nedeni hep tartışılır olmuştur.

Eski reislerden Ahmet Hamdi Akseki merhumun Demokrat Parti rüzgarıyla 1950'de giriştiği muhtariyet mevzuunun üzerinden 63 yıl geçti. Bu zaman zarfında bir çok başkan değişti ancak sorunlar katlanarak devam etti. 2001 yılında 4688 sayılı Sendika Yasası ile birlikte kurulan

Ord. Prof. Ali Fuat Başgil'e göre muhtariye/özerklik, hem devlet için hem de din için doğru ve faydalı olanıdır. Aksi durum diyanetin siyasete esareti anlamını taşıyacaktır. Ona göre; "Camiler ve din görevlileri özerklikten zarar görür, sahipsiz kalır" endişesi de yersizdir.

yarı resmi sendikalar içinde muhtariyet fikrini işleyenler bile, görünmez el (invisible hand) marifetiyle alan dışı edildi. Fakat kimse bugüne kadar mevzu ile o müfid cümleyi tamamlamamış. Bazı kesimlerin rejim meselesi addettiği hususta ezberler tekrarlanıp durdu. Eğer bu alan, tekrar asli kimliğine kavuşacak şekilde reorganize edilirse Türkiye ve bölge açısından büyük işler başarılmış olacak ve yaklaşan tehlike "Müslüman Savaşları", müstevli devletlerin iştahlı bekleyişlerinin aksine hayra tebdil olacak, bir İslam Birliği ve insanlığın şahitliği girişimine inkılâb edecektir.

Filhakika, devamlı değişebilecek politikalara bağlı bir devlet kurumu yapısıyla din, siyasetin elinde dolu malzemesinden öteye geçmeyecek, din özgürlüğü gibi bir evrensel insan hakkı korunamayacaktır. Ortodoks Süryânî, Keldânî, Rum ve Ermenîler ile Musevî, Ezdî gibi azınlıklar ödedikleri vergilerle yalnız Müslümanlara hizmet veren bir teşkilattan yakınmaya devam edecek farklı İslam mezheplerini takip edenler ile Alevî, Caferî, Selefi ve farklı sûfi anlayışlar, devlet destekli bir teşkilat karşısında gönül koymayı sürdürecektir.

Ord. Prof. Ali Fuat Başgil'e göre muhtariye/özerklik, hem devlet

için hem de din için doğru ve faydalı olanıdır. Aksi durum diyanetin siyasete esareti anlamını taşıyacaktır. Ona göre; "Camiler ve din görevlileri özerklikten zarar görür, sahipsiz kalır" endişesi de yersizdir. Zira vakıf mülk ve gelirlerinin, yüzyıllarca bu hizmetleri etkin ve yetkin bir şekilde yürüttüğüne dair veriler elde mevcuttur.⁷

Başgil, yazısında Türkiye Müslümanlığını içine düştüğü acıklı vaziyetten kurtaracak tek çarenin muhtariyeti haiz yeni bir teşkilat kurmak olduğunu, Türkiye'de diyanetin bugünkü acıklı halini görmezden gelmenin ise bir ihanet olduğunu söyler ve; "Sözümün doğruluğunu yarımlar ispat edecektir" der.

Mali ve idari özerkliği olmayan pasif bir diyanetin oluşturacağı boşlukta dindarlık adına, tesennün ve teşeyyü' hatta tasavvuf cevabından acaip zümreler türemektedir. Gene ettiği değiştirilmiş alandan beslenen bu zümreler, en şen'i cinayetleri hem de dindarlık adına işleyebilecek bir mecra doğru sürüklenecek, hiçbir sosyo-ekonomik ve tarihsel analize başvurmadan mezhebî, etnik ve taifi kinleriyle düşünüp öylece hareket edeceklerdir. Mes'elelerin arkaplan okumalarını yapamayan yeni kuşaklar ise his ve heyecanlarına mağlup olup galeyana gelecek, yetmiş iki fırkadan her biri, kendini fırka-i naciye ilan edip kendinde olanla övünecek / دیگرlerini ise bertaraf edilmesi gereken unsurlar olarak görecektir.

Bu fotoğraftan çıkan sonuç şu olsa gerektir: Bu gidiş ancak günlük siyasetin dışında, millet-i İslam'ı tek bir aile gören çağdaş, güçlü, etkin, bilimsel ve özerk bir Başkanlık teşkilatı ile önlenabilir. Özerkliğin en ol-

DİNİ HAYATIN İHYASI MI, DEVLETİN DİNİ KUŞATMASI MI?

mazsa olmazı ise mali özerkliliktir. Bu teşkilat bu kadar kaynağı nereden bulacak diye soranlar olabilir. Onlara sadece bir örneği vermekle yetineceğiz. Cumhuriyet'e kadar gelen İslamî ve hayri hizmet evkafından sadece cami vakıflarının reel gelirleriyle bile bütün teşkilatın bütçesi karşılanabilmektedir. Rakamlarla konuşacak olursak evkaf-ı İslamiyenin bir yıllık kira ve sair hayri yardım gelirleri, Diyanet'in 5 milyar TL'lik bütçesinden beş kat daha büyüktür. Bu finansmanla siz diyanet ve hayır hizmetleri değil, İslam Dünyasını bile yoksulluk kıskacından kurtarabilirsiniz.

Vakıflar Bankası bu amaca matuf yüzünlü aşkın bir proje olarak sermayesinin tamamı vakıf menkullerinden oluşan bir kurum iken, bugün hisselerinin yarısı şu veya bu saikle satılmış, vakfiyelerdeki şartlardan uzaklaşmış, diğer bankalardan farksız bir para, aracılık ve riba işletmesine dönüşmüştür.

Tarihte Kâbe'ye alternatif bir bina ve kurum ihdas etme girişimlerinden tutun, Osmanlı Sasanî çatışmalarındaki arkaplan hadiselerine kadar, birçok meselede diyanet ve evkaf tartışmalarının sosyo-ekonomik arkaplan izlerine de dikkat çekmekte fayda vardır.

Günümüzde İslam Dünyası'nın sahip olduğu resmî üç tarz-ı hizmet veya tarz-ı tefekkürü (3T) Tesennün, Tasavvuf, Teşeyyü' ve bunlara bağlı uzlaşmaz gibi görünen en etkin resmi kurumları (Rabıta, Diyanet, Havza)'ı düşünüldüğünde, alanın önemi ve sivil/özerk statüye kavuşturulmasının reel stratejik değeri teslim edilecektir.

İnsan ve doğa, ikil/düal yapısı gereği hem imar hem de inşa hizmetlerine muhtaçtır. Dolayısıyla güç-

süz, kimsesiz ve yoksullar başta olmak üzere hayrî hizmetler ile eğitim, sağlık, hacc ve evkaf hizmetlerini de şamil ibadî hizmetlerin varlığı, zaru-

Diyanet İşleri Başkanlığı adı değiştirilmeli, bölge ve dünya gelişmelerine cevap üretebilecek boyutta bir yeni yapılanma ile Hacc ve Evkâf İşleri Başkanlığı adıyla muhtariyeti haiz yeni bir kurumsal kimliğe ve vizyona kavuşturulmalı,

reti ve kurumsal bir ciddiyetle yürütülmesinin gerekliliği aşikardır. Öyle ise bu hizmetleri yürütecek kurumsal yapının genelde olağanüstü şartlarda ve reelpolitik kaygılarla şekillenen tesmiye, tēsis ve tedviri, bugün gelinen noktada ve ideal tarzda yeniden gerçekleştirilmelidir.

Sonuç ve öneriler

1. Diyanet İşleri Başkanlığı adı değiştirilmeli, bölge ve dünya gelişmelerine cevap üretebilecek boyutta bir yeni yapılanma ile **Hacc ve Evkâf İşleri Başkanlığı** adıyla muhtariyeti haiz yeni bir kurumsal kimliğe ve vizyona kavuşturulmalı,
2. Ülkemizin ve bölgemizin **inanç haritası** üzerinde çok buutlu projeler yürütebilecek bir **kurumsal standarda** ulaşabilmesi için özellikle kurum dışından uzmanlar ve sivil toplum temsilcileri ile çeşitli **platformlar, çalıştaylar** düzenlenmeli.
3. Başkanlık'ın kantitatif büyüklüğünden çok **kalitatif büyüklüğüne** yönelik kurumsal politikalar geliştirilmeli, muhtelif tedbirler alınmalı,

4. Son 10 yılda görevli sayısını hızla ikiye katlayan teşkilat, 657'li memur psikolojisinden aynı hızla kurtarılmalı, bir **Personel Rejimi Reformu ile performans dayalı ücret ve görevde yükselme kriterleri** çerçevesinde yeni bir anlayışa kavuşturulmalı,
5. İslam Birliği paralelinde bir anlayışla uygulamada **mezhep, meşrep, bölge, dil, kültür, köken ayırımının uzağında** bir kurumsal duruş geliştirilmeli,
6. Yayın ve hizmetlerin, dünya dillerine aktararak, özel eğitimden geçen personelin **gönüllülük esasına dayalı** bir sistemle ulusalüstü sahada istihdamı sağlanmalı,
7. Her yıl **uluslararası Kur'an yarışmaları, Hacc konferansları, İslam Birliği çalıştayları**, Evkaf ve Din Eğitimi sempozyumları, Sağlık toplantıları düzenlenmeli,
8. **Mezheplerarası Diyalog** adıyla üç eğilimden ve farklı ülkelerden oluşan bağımsız bir meclisin kurulmasına öncülük edilmeli,
9. **Teşkilatın bünyesine farklı eğilim, bölge, mezhep ve meşrep ten personel** alımı sağlanmalı, bu yolla çeşitlilik fikri, farklılıkların bir arada çalışma kültürü oluşturulmalı, durağanlık, tektiplilik önlenmelidir.

Dipnotlar

1. * İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf ABD Öğretim Üyesi
2. Max Weber, **The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism**, New York, Scribner, 1958.
3. İran, Türkiye, S.Arabistan
4. Bakara 141.
5. Zebidî, **Tacu'l-Arûs**, Enes b. Malik'den rivayet.
6. Yeni Ahit, Matta 12/48-50; Markos 3/35.
7. A.Fuat Başgil, **Yeni Sabah Gazetesi**, Mayıs-Haziran 1950 nüshalarında yeralan müteferrik yazıları

ABD öncülüğündeki koalisyonun IŞİD'le savaşı

DAVUT GÜLER

gulerdavut@gmail.com

ABD öncülüğündeki koalisyon ve IŞİD'le savaş, iki bilinmeyenli bir denklemdir.

Denklemin ilk bilinmeyeni; ABD öncülüğündeki koalisyon, bu koalisyon bununla üçüncü kez bölgeye girmiş olacak. Her birinde giriş gerekçesi farklı olsa da amaç değişmiyor.

Konunun anlaşılması açısından; İslami ve anti sömürgeci güçlerle, işgalci güçlerin 100 yıldır süren savaşına bakmamız gerekir. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra İslam coğrafyasının işgalci güçler tarafından sömürgeleştirilmesidir. Bu savaşın gerekçesi; özü itibariyle İslam coğrafyasının kaynaklarının cazibesidir. Endüstri devrimini tamamlamış batı için coğrafyamızın kaynakları hayati öneme sahiptir. Coğrafya üzerinden en etkin güç olan Osmanlı, birinci paylaşım savaşıyla bertaraf edilmiş ve bakiyesi topraklarda sömürge yönetimler oluşmuştur. Bu toprakların asıl sahipleri Müslüman halklardır. İslami Hareketler sömürgeci güçlere karşı uzun savaşlar vermişler ve büyük bedeller ödemişlerdir. İster Ortadoğu, ister Asya, isterse Afrika ülkeleri olsun, İslam coğrafyasındaki hangi ülkeye bakılırsa bu tarihi gerçek görülecektir.

Bu bağlamda Irak'ın son 30 yılda yaşadığı olaylar zinciri önemli işaretler veriyor. 1980 İran-İrak savaşından, 1990 Kuveyt'in Saddam tarafından işgali ve işgal gerekçe gösterilerek Ocak 1991'de ABD ve müttefikleri Saddam'a karşı birinci Körfez savaşını başlatmalarıdır. Birinci körfez savaşıyla, Irak'ı fiilen bölerek 36. paralelden itibaren bağımsız Kürt devletinin çekirdeği olan Bölgesel Kürt Yönetiminin temelini atılmasıdır. 2003'de el-KAİDE ve kimyasal silah bahane edilerek Saddam'ın iktidarı bırakmaya zorlanması ve devrilmesidir. Irak'taki farklılıkları derinleştirmek için darağacındaki Saddam'ın ipini Şii bir grup olan Mukteda Sadrın adamlarına çektilmesi ve idam anında Mukteda Sadr lehine sloganlar attırılmasıdır.

Denklemin ikinci bilinmeyeni olan IŞİD'in bir aktör olarak arenaya çıkmasıdır. 2000'li yıllarda Irak'a yerleşmeye çalışan el-KAİDE unsurları, 2003 işgaliyle kendisini daha rahat ifade edecek zemine kavuşmasıdır.

Irak'ın 2003 de ABD işgalinden sonraki durumuna baktığımızda; olayın vahameti ortaya çıkacaktır. ABD'nin ben bilirimci ve mağrur tutumu, Saddam karşı-

tı olan muhalif güçlerin ABD'yle iş tutması ve muhalefetin güçlü kanadı Şii çoğunluk, onlar adına hareket eden örgütler ve ulema o işbirlikçi ruh halinin verdiği psikoloji, onurlu ve kendi olarak davranmayı yok etmiştir.

Görünürde Şia mazlum, mağdur bir ruh haline ve kültüre sahip bir mezheptir. Fakat **Felluce katliamı** ve **Ebu Gureyb hapis-hanesindeki feryat ve figan** arşı alaya yükselirken İmam Hüseyin'e ağıt yakanlar, Yezit zulmünden bahsedenlerin kendi değerleriyle bağdaşmayan bir tutum üzere oldukları gözlerden kaçmamaktadır.

Artık Saddam'ın zulmü gitmiş, ABD işgal güç ve müttefiklerinin zulmü gelmiştir. Ülkenin tüm zenginlikleri işgalcilerin ve işbirlikçilerin eline geçmiştir. Bu gidişat toplumdaki adalet duygusunun kaybedilmesine ve zulüm mekanizmasının yaygınlaşmasına yol açmıştır.

Ezilen ve dışlanan **Sünni halk** işgalden ve zulümden kurtulmak için bedeli ağır da olsa önüne çıkan ve kendilerine el uzatan her türlü yapıların ilgi alanlarına girmiştir. Bu yazıda biz bu yapılardan birini ele alacağız ve ona değineceğiz:

Bu yapı; **Zerkavi** tarafından 2000 yılında **Tevhid ve Cihad**

Örgütü olarak kuruldu, ABD'nin Irak'a operasyonları sırasında diğer **Sünni gruplarla** birlikte hareket etti. Nisan 2004'te Birinci **Felluce Savaşı**'nda hem **örgütün** hem de **Zerkavi**'nin adı sıkça duyulur hale geldi. Kuruluşunda **el-Kaide**'den bağımsız olan örgüt, 2004 yılında el-Kaide'ye bağlandı. 2006'da yayınlanan bir video da Zerkavi, "**Mücahitler Şurası Konseyi**"nin kurulduğunu açıkladı. Zerkavi, 7 Haziran 2006'da ABD güçlerince düzenlenen bir operasyonda öldürüldü. Yerine **Ebu Hamza el Muhacir** geçti. 2006 yılının sonlarında El Kaide'ye yakın olan **Ebu Ömer el Bağdadi** örgütün liderliğini yaptığını ve "**Irak İslam Devleti**"nin kurulduğunu açıkladı.

2010 Nisan'ında, ABD ve Irak güçlerince, Sisar bölgesinde **Ebu Ömer el Bağdadi** ve **Ebu Hamza el Muhacir**'in kaldıkları eve ortak bir operasyon düzenledi. Operasyonda her ikisi de öldürüldü ve **Ebu Bekir El Bağdadi** örgütün yeni lideri oldu. 2008-2011 yılları arasında ABD destekli **Sahva Hareketi** karşısında zayıf duruma düşen örgüt, ABD'nin bölgeden çekilmesi sonucu yeniden güçlendi. Suriye'de **Esed**'e karşı savaşıran örgüt, **el-Kaide**'den farklı olarak **devletleşme idealine sahip**. Suriye'de muhalif kuvvetlerle de savaştığından dolayı **el-Kaide** bu örgütün kendisine bağlı olmadığını açıklamıştır ve Suriye'deki tek temsilcilerinin **el-Nusra** olduğunu belirtmiştir.

İŞİD'in yakın tarihe kadar kontrol ettiği bölgeler; Suriye'de Mumbuc, petrol zengini Rakka ve Irak sınırına yakın Deyr Ez-Zor

kentlerini elinde tutuyor. **Irak**'ta ise **el-Anbar** eyaletindeki **Felluce ve Ramadi**'de etkili. Son olarak **Musul** kentini de ele geçirdi...

Öncelikle **İŞİD** nasıl bir örgüt? Müslümanların bu örgüte ve icraatlarına karşı yaklaşımının nasıl olması gerekiyor gibi sorular sorulabilir?

EL-KAİDE ve **İŞİD** gibi örgütler doğal şartlarda kurulmuş **İslami oluşumlar** değildir. Yukarıdaki ön bilgiyi bunun için anlatmaya çalıştık. Bu gibi şartlarda ortaya çıkan yapılanmalara daha bir dikkatle yaklaşılması gerekiyor. İslami anlayışları bağlamında da bir eleştiriye tabii tutulmalıdır. İslami anlayışları bütüncül değil parçacı bir anlayıştır. Eylemlerinin sığılığı kendilerinin dışında hiç kimse tarafından tasvip görmüyor. Vicdanları körelmiş, çaresiz ve mazlum olan insanlar bunların zulmünden, zalim güçlerden yardım dilenecek bir durumla karşı karşıyalar. Bulundukları toplumlarda Müslümanlar bile kendilerini güvende hissetmedikleri bir zeminde, diğer inanç gurupları kendilerini nasıl emniyette göreceklerdir. Bu bağlamda bu hareketin hastalıklı bir hareket ol-

duğunu söyleyebiliriz... Klink bir vakaadır tedaviye ve rehabiliteye ihtiyaçları vardır! ...

Amerikan müdahalesine gelince, ABD ve NATO öncülüğünde sözde "teröre" karşı bir koalisyon oluşturuluyor. Bu koalisyonun kendisi terörün bizzat kaynağı, sözde kurtarıcı olarak gittikleri hangi ülkede bir sonuç almışlardır. Bu güçlerin girişeceği her eylem bataklığı daha karmaşık bir hale getirmekten başka bir şey değildir. Bu güçlerin terör devleti İsrail'e karşı bu güne kadar hiç bir eylemleri olmuş mudur? Terör devleti olan İsrail uluslararası hiç bir karara uymuş mudur? Bu eşkiya devlete hiç bir yaptırım yapılmış mıdır ki bunların inandırıcılığı olsun?

Bu müdahale ABD'nin, NATO'nun ve İsrail'in çıkarlarının korunmasından başka bir şey değildir. **İŞİD** güçleri ne zamanki Erbil'e yaklaştı ABD sözcüsü: "bizim çıkarlarımızı zedeleyici hiçbir şeye izin vermeyiz" diyerek havadan **İŞİD** güçlerini vurmaya başladılar. **İŞİD**'in yanlışları ve özellikle son kafa kesme olayları, dünya kamuoyunu da arkalarına alan işgalci koalisyonun iştahını kabartmış daha da hızlandırmıştır.

Bu operasyonla atılacak her bombanın ve gönderilecek her askerin maliyetini coğrafyamızda yaşayan halkların doğal zenginliklerine el konulması ve savaş tazminatı olarak baronlarının kasalarına aktarılmasından başka bir şey değildir. Coğrafyamız üzerindeki etkilerine gelince; sözde İslam ülkelerinin yöneticileriyle halkların arasındaki güven bunalımı daha da derinleşecek ve büyük can kayıpları olacaktır. İşgalci güçler kendileri can kaybı vermemek için daha çok etkili ve zehirli bombalar atacaktırlar. Bu demektir ki atmosferimiz daha çok kirlenecek, gelecek zamanlarda daha kalıcı ve salgın hastalıklar olacaktır.

Birçok paradoks bir arada yaşanıyor bir yandan İran ve benzeri ülkelerin; ABD öncülüğünde bir müdahaleye karşı çıkan yaklaşımları diğer yandan ikiyüzbin insanın ölümüne sebep olmuş Suriye sorununa kendi değerlerimiz bağlamında çözüm olacak hangi adımlar atılmış ve hangi alternatifler önerilmiştir? ...

ABD'nin müdahalesine karşı çıkan ülkelerin pozisyonları derde deva olacak, bir ağırlığı olan ve risk üstlenecek anlamda müdahaleye karşı bulunduğu görülüyor. Eğer böyle ülkeler olsaydı bu sorunlara daha da barışçıl çözüm bulabilirlerdi veya en azından samimi girişimleri görülürdü. Bu gibi ülkelerin, küçük çıkarları veya ufuksuzlukları yüz binlerce insan kaybına, telafisi imkânsız acıların yaşanmasına ve tedavisi oldukça zor yaraların açılmasına sebep olmuştur. Bu yaşanan olaylar mezhebi ve etnik farklılıkları derinleştirdiği gibi düşmanlığa da dönüştürmüştür.

Bu bağlamda İran bu yaşananlar açısından iyi bir sınav vermemiştir, Devrimin önderliğine içten muhabbetime rağmen bu kanaati taşıyorum. İŞİD, el- KAİDE ve benzeri örgütler **Sünni barajını** aşamadıkları gibi İran, Hizbullah ve benzeri yapılanmalar da **Şii barajını** aşamamışlardır. Bunun başka bir izahı yok! Sorunlarımızın esiri olduk! Elimizi ve ayağımızı bağladık sınırlarımıza hapsoldük. İran tarihi hatasını yaptı. İslam devrimi şehinşahlığa karşı çıkarken, Allahuekber sloganını şiarlaştırırken Hafız Esad ve oğul Be-

**İslam devrimi
şehinşahlığa karşı
çıkarken, Allahuekber
sloganını şiarlaştırırken
Hafız Esad ve oğul Beşar
Esad'a gelince "stratejik
ortaklık", "stratejik
savunma işbirliği" ve "Şii
Hilali" gibi hurafelere
sarıldı, devrime ve
devrimin şiarlarına ihanet
bir tutum içerisine girdi.**

şar Esad'a gelince "stratejik ortaklık", "stratejik savunma işbirliği" ve "Şii Hilali" gibi **hurafelere** sarıldı, devrime ve devrimin şiarlarına ihanet bir tutum içerisine girdi. Battıkça battı, çare olacağı veya olması gereken yerde sorun üreten bir bataklığa dönüştü. Bir şeytani(ABD) güçten kaçtı başka bir şeytani güce sığındı. "Kan kılıca üstün gelecektir" şiarından nükleer silaha sahip olacağım diye Rusya'nın peyki durumuna düştü.

Burada kendimize de iğneyi batırmamız lazımdır. Bizlerde ister fert bazında isterse hareket

bazından olsun Müslüman'ca bir duruşumuz ve adil şahitlik yaptığımız söylenemez. Birbirimizi kınamamız, yok saymamız işin en kolay yanı, kaba tarifile en ucuz tarafı, biz böyle bir yol tercih etmemeliydik, sorumluluklarımızı yüklenmek noktasındaki zaafımız ve tembelliklerimiz öyle kolay geçiştirilemez. Bunca yaşanan acılar mutlaka vicdanımızı derinden etkilemelidir. Hani biz mazlum ve mahrumlar için umuttuk, hani "bizi öldürmeye gelen bizimle dirilecekti." ...

İş öyle bir hal aldı ki; İŞİD gerekçe gösterilerek ABD, askeri üstlerinde gerek insansız uçaklarla gerekse savaş uçaklarıyla Irak bombalınırken durum, Irak'ta başlayan ve Suriye'ye uzanması beklenen uluslararası müdahaleye dönüşmektedir. Bu, yeni sorunlar ve sorular demektir. Bunun Suriye direniş örgütleri üzerindeki muhtemel etkileri ve sürecin gidişatına dönük değerlendirmelerini yapabiliriz.

Bugüne kadar Suriye'den gelen haberlere bakılırsa direniş guruplarının kendi aralarında yer yer ittifakların olduğuudur. Bu oluşan ittifaklar uzun soluklu olmasa da bir çatışmanın olmamasından daha güzel haberlerdir. Bu savaş direniş guruplarını mutlaka etkileyecektir. ABD ve koalisyon ortakları Beşar Esad'sız ve bölünmemiş bir Suriye istiyorlarsa direniş gurupları kendi içinden bir birliğe zorlanacaktır. Son yıllarda aralıklarla dillendirilen BOP eğer yürürlükte ise Irak, Suriye ve benzeri ülkeler bölünecek demektir. Bu demektir ki savaş daha uzun yıllar sürecektir. ABD eli kanlı emperyal bir ülke, halka dayanan, yüzü halka dönük

olan hiçbir direniş örgütü; ABD ile doğrudan işbirliğine giremez. Sahih İslami Hareketler ise; tabiatı itibarıyla bu eli kanlı devletle ilişkiye giremez. ABD'nin kendi çıkarları söz konusu olduğunda yüz binlerce insanı nasıl öldürdüğünü, "Japonya örneğinde olduğu gibi" bütün vicdan sahibi halkların hafızasında canlı tutulmaktadır. Bir gerçeklik olarak bilinir ki ABD ve müttefiklerinin genel stratejileri; kendi çıkarları ve İsrail'in güvenliğidir. Bu güçler her nerede bulunuyorlarsa bu gaye için orada olduklarını her defasında açığa ifade etmişlerdir. Başkan Obama, Florida Merkez Komutanlığı'nda askerlere bir konuşma yaptı. Obama konuşmasında, "İŞİD'e karşı yapılan mücadele ve savaş sadece bizim savaşımız değil. Bu bölgenin savaşı, ben ABD askerlerine savaş emri vermeyeceğim." dedi. Obama'nın "Sadece bizim savaşımız değil" açıklamasının ardından ABD Temsilci Meclisi, flaş bir karar aldı. Obama'nın "Onlar bize destek verecek. Biz onlara destek vereceğiz." açıklamasını perçinlercesine Temsilciler Meclisi, Suriyeli Muhaliflere askeri donanım ve eğitim verilmesini öngören düzenlemeyi onayladı. Anlaşılan o ki ABD, muhaliflere yardım edecektir. Ama bu yardım nasıl bir yardımdır?

Bu yardım sonuç alıcı bir yardım değil, sadece savaşın sürdürülebilir düzeyde tutulmasıdır. Suriye direnişinin birinci ve ikinci yıllarında direnişi büyük oranda **Özgür Suriye Ordusu (ÖSO)** temsil ederken şu anda ÖSO'nun esamesi bile okunmuyor. Son günlerde gerek **Irak'tan Ezidi(Yezidi)**lere

ve gerekse **Suriye**'de ki Kürtlerin özerk yönetim olarak ilan ettikleri ve üç Kanton'a bölerek yönettikleri **Rojova** bölgesinden **Kobani Kantonu**'na yönelik **İŞİD**'in saldırıları sonucu yaşanan olaylar ve gelişmeler, ABD öncülüğündeki koalisyonun hem Irak'a hem de Suriye'ye müdahale hazırlığı dünyanın birinci gündemi haline geldi.

Suriye'nin doğusunda da önemli ölçüde hâkimiyet kuran **İŞİD** bir fenomene dönüştü. **İŞİD; 'sömürgeci devletler tarafından yüz yıl önce çizilen sınırın bölmediği bir devlet kurma'** hayaline kendince her gün bir adım daha yaklaşmaktadır. Bu hayal **İŞİD**'i daha da saldırganlaştıracaktır. Bu süreçte **İŞİD** kendi dışındaki tüm yapılara- buna İslami yapılar da- dâhil daha şedit olacaktır. Bu bağlamda İslami muhalefet gittikçe daha da güç kaybedecektir. Çünkü **İŞİD** kılıcı çift yönlü sallıyor, sadece İslam dışı güçlere zarar vermeyecek İslami Hareketlere de büyük kayıplar verdirecek. Bu süreçten İslami direniş örgütleri büyük zararlar görecektir. Ahrar-ı Şam'ın komutanlarının başına gelenler bize bazı ipuçlarını veriyor. İslami

güçlerin zayıflaması veya tasfiye edilmesi sonucu, ABD öncülüğündeki koalisyon **İŞİD**'e müdahale edecektir ve **İŞİD**'in tasfiyesi sonucu ABD'yle iş tutan güçler bölgede söz sahibi olacaktır. Bitap düşen halk ise bu sonucu kabullenmekten başka bir seçeneği kalmayacak ve önüne konan çözüme razı olacak uzun yıllar yeni şartlar oluşuncaya kadar sabredecektir.

Bu gelişmelerin Türkiye ve iktidar boyutu vardır. Resmi Türkiye veya eski Türkiye; "yurtta sulh dünyada sulh" kavramı çerçevesinden hareket eden **Sykes- Picot Antlaşması**yla çizilen sınırları yürekten benimsemiş veya mecbur edilmiş bir Türkiye'dir. Bu anlayışın temsilciliğini statükocu partiler (CHP, MHP) yapıyorlar.

12 yıldır iktidar olan AK Parti; 'Yeni Türkiye' teziyle sistemi dönüştürmeye çalışıyor. Bu bağlamda 'Yeni Türkiye'; biryandan kendi sorunlarıyla yüzleşirken bir yandan da bölgeye zorla giydirilen **'Sykes Picot Antlaşması'**yla gelen sorunlarla yüzleşiyor. AK Parti iktidarı eski rejimi dönüştürürken ve devasa sorunlarla yüzleşirken, tabiri caizse Suriye sorununu da kucağında bulmuştur. Suriye so-

runu ise Türkiye'ye bölgedeki eski rejimleri dönüştürme açısından önemli imkanlar vermiştir. Bu bağlamda; Suriye'de ki gelişmeler; bölgenin, hem devlet geleneği itibarıyla hem de keyfiyeti itibarıyla bölge ülkeleri olan **Türkiye, İran ve Mısır'a** büyük bir fırsat vermişti. Mısır'ın meşru cumhurbaşkanı **Mursi'nin, Suriye için Mursi Planı** olarak adlandırılan çözüm önerisi engerçekçi bir plandı. Hatırlarsak; Türkiye, İran, Mısır ve Suudi Arabistan dörtlüsünün garantörlüğünden bir çözüm aranacaktı. Çözüme ayak direten, çözümsüzlüğü isteyen güçlerin etki alanında olan Suudi Arabistan dörtlüden ilk ayrılan ülke oldu. Mısır'ın başına gelenleri herkes biliyor, Mursi vahşi yöntemlerle devrildi. Türkiye ve İran ise bu tarihi fırsatı değerlendirip ortak bir çözüm üzerinden anlaşamadılar ve Suriye kaosa sürüklendi.

İŞİD'in hem Irak ve hem de Suriye'de son zamanlardaki önlenemez ilerleyişinin paniğini tüm ülkeler gibi Türkiye de yaşıyor.

Ak Parti iktidarı son 10 ayda önemli badireler atlattı. 17 Aralık darbe teşebbüsü, 30 Mart genel mahalli seçimi, 10 Ağustos Cumhurbaşkanlığı seçimi ve yeni hükümetin kurulmasıdır. Bu badireleri başarıyla geçen Ak Parti; hem halkla bağlarını daha güçlendirirken hem de uluslar arası alanda da saygınlığını da artırmıştır.

İŞİD ise Irak'ın el-Anbar eyaletinde gücünü takviye ederek Musul'u ele geçirmesiyle Türkiye'nin, Musul konsoloslugu işgalıyla, 49 konsolosluk çalışanları ve özel kuvvetlere ait olan askeri personel tutsak alınması Türki-

ye'yi dolayısıyla da Ak Parti iktidarını zor duruma sokmuştur. Her ne kadar AK Parti rehin alınan konsolosluk görevlilerini kısa zaman içinde kurtaramadıysa (21 Eylül tarihi itibarıyla rehinelere sağ-selim olarak kurtarılmıştır.) da ABD'nin, İngiltere'nin ve Bölgesel Kürt Yönetimi'nin vatandaşlarının karşılaştığı kafa kesme infazı gibi kötü bir sonuçla da karşılaşmamıştır. İŞİD ise bu eylemleriyle savaşta ne kadar acımasız olduğunu bütün güçlere ilan etmiş oluyor. İŞİD, Türkiye'nin tutsaklarına karşı şu ana kadar, diğer ülkelerin vatandaşlarına karşı işlediği kafa kesme eylemiyle muamele etmemesi ABD

Ak Parti iktidarının ABD önderliğindeki şer ittifakının içinde yer almaması doğru bir tutum olmuştur.

önderliğindeki koalisyonu olumsuz anlamda etkilemiştir.

Türkiye'nin 49 vatandaşının İŞİD'in elinden tutsak olması bir yandan da oluşturulmaya çalışılan ABD önderliğindeki koalisyonun tavırsızlığı ve belirsizliği, Türkiye'yi daha da dikkatli bir tutum ve tavır almaya itmiştir. Türkiye'nin tutsaklarından birinin dünya kamuoyunun önünde aynı şekilde infaz edilmiş olsaydı, Türkiye'yi İŞİD'e karşı fiili bir savaş konumuna itebilirdi. Bu anlamda Türkiye ve Ak Parti hükümeti dikkatle hareket etti ve tereyağından kıl çeker gibi davranarak rehinelere yerel bir operasyonla kurtarmayı başardı. İnfaz edilen Amerikalı rehinelere 1.5 yıldır İŞİD'in

elinde olduğunu düşündüğümüzde yüz bir günün çokta fazla olduğunu söyleyemeyiz.

Değerlendirmemize gelince; Ak Parti iktidarının ABD önderliğindeki şer ittifakının içinde yer almaması doğru bir tutum olmuştur. Türkiye bölgenin önemli bir gücü ve Müslüman bir ülke olarak mutlaka kendisi bir inisiyatif geliştirmelidir. Türkiye, İmparatorluk bakiyesi olan bir ülke olarak bu imkân ve birikime sahiptir. Öncelikli olarak yapılması gereken; Irak içindeki yapılardan; köklü bir geçmişe ve bir geleneğe yaslanan hak ve hukuk çerçevesinde hareket eden yapılarla hareket etmeli ve bu yapıları cesaretlendirmelidir. Böylece, hem bölgeye güven verecek hem de şer güçlerin kaynaklarımızı talan etmek için bahaneler arayarak bölgeye daha da yerleşmelerine fırsat vermeyecektir.

Ak Parti iktidarının bölgede daha ağır sorumluluk üstlenebilmesi için evinin içini sağlama alması gerekmektedir. Bunun için öncelikli olarak; halkla olan bağlarını daha da güçlendirerek, halkın moral değerlerini yükseltmelidir. Ülke içindeki sorunlarını daha bir suhuletle çözme ve insanlarına daha da şefkatle yaklaşmalıdır. Eğer bir iddia sahibi ise üzerindeki şaibeleri başkasına fırsat vermeden mutlaka temizlemelidir. Yönetim kademelerinde muhakkak bir yenilenmeye gidilmeli, daha bir liyakat ve ehliyet sahibi insanlar öncelemelidir. Adalet duyusunu zedeleyen, her türlü icraattan uzak durmalı iktidar nimetinden nemalanmak isteyen muhterislere asla açık alan bırakmamalıdır...

IŞİD'e karşı kurulan koalisyon çözüm olur mu?

ENGİN DİNÇ

dinc.engin@gmail.com

Ortadoğu tarihinin en kanlı, en karanlık dönemlerinden birini daha yaşıyor. 2003 yılında ABD ve İngiltere'nin öncülüğündeki uluslararası koalisyon güçlerinin Irak'ı işgaliyle başlayan kaos, bölgeyi olumsuz anlamda yakın geçmişteki pek çok olaydan daha fazla etkiledi. ABD'nin bölge insanını sivil-asker ayırdetmeden öldürdüğü, Ebu Gurayb ve benzeri hapishanelerde yüzlercesini işkencelerden geçirdiği yılları yaşadık. Bugün Irak'ta hâlâ ABD'nin o dönem kullandığı kimyasal ve biyolojik silahlar sebebiyle sakat kalmış ya da sakat doğmuş çocuklar, trajik bir hayat sürüyor.

ABD ve İngiltere Irak işgaliyle sadece çeşitli katliamlar yapıp, binlerce insanı sakat bırakan silahlar kullanmakla kalmadı, aynı zamanda ülkenin fiili olarak üçe bölünmesinin de yolunu açtı. ABD ve İngiltere güçleri 2011 yılında tamamen terk ettiklerinden ülke sadece fiziki şartlar açısından değil, siyaseten de tükenmiş durumdaydı. ABD ve İran'ın desteklediği Nuri El Maliki'nin ülkedeki Sünni kesim üzerinde diktatöryal baskının sonuçları bugün IŞİD gibi ne idüğü belirsiz bir tehdit olarak geri döndü.

2006 yılında öldürülen Ebu

ABD ve İran'ın desteklediği Nuri El Maliki'nin ülkedeki Sünni kesim üzerinde diktatöryal baskının sonuçları bugün IŞİD gibi ne idüğü belirsiz bir tehdit olarak geri döndü.

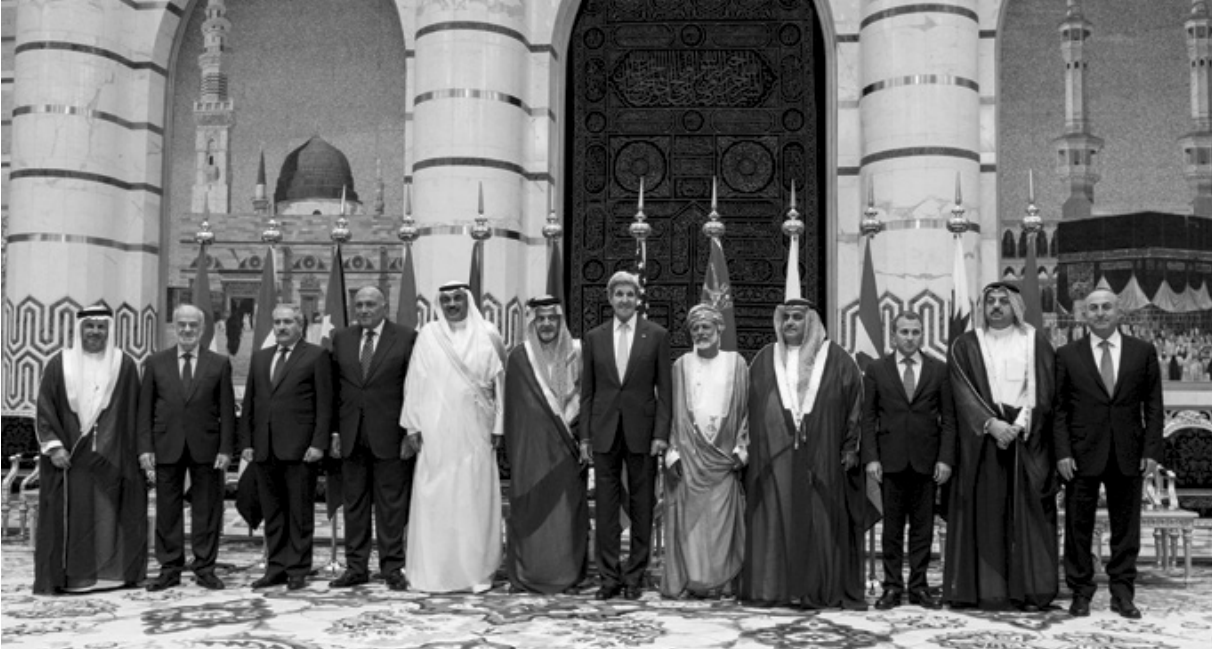
Musab Zerkavi tarafından El Kaide'nin Irak kolu olarak kurulan yapı, Suriye'deki iç savaş sırasında büyüyerek bugün IŞİD dediğimiz karanlık bir örgüte dönüştü. IŞİD, netice itibarıyla birden ortaya çıkmış bir yapı değil, daha çok Irak'ın orta kesimlerindeki Sünni aşiretler, Saddam Hüseyin'e yakınlığıyla bilinen eski Baasçı güçler ve Nakşî tarikatların Irak merkezi hükümetine karşı tepkisiyle asıl gücüne kavuşmuş bir örgüt. Bugün IŞİD'in elde ettiği bölgelerde tutunmasının ve bir iktidar kurmasının temel nedeni de bu saydığımız kesimlerce kabul ve destek görmesine bağlıyor.

Irak'ın bugünkü halinin sorumlusu olan, Suriye'de aralarında kadın ve çocuklarında olduğu onbinlerce masum insan öldürülürken sessiz kalan ABD, iki Amerikalı gazeteci ile bir İngiliz'in kanlı bir şekilde infazının ardından harekete geçti. 4-5 Eylül'de Galler'de

gerçekleştirilen NATO zirvesinde, Ukrayna ile birlikte IŞİD bir gündem maddesi olarak ortaya çıktı. Galler'in Newport şehrinde 28 üye ülkenin devlet ve hükümet başkanlarının katılımıyla düzenlenen NATO Zirvesi sonunda yayımlanan sonuç bildirisinde, IŞİD'in, Irak ve Suriye halkları, bölge ve NATO ülkeleri için ciddi tehdit oluşturduğu belirtilerek "IŞİD'in sivil nüfusa yönelik acımasız ve alçak saldırılarını en güçlü ifadelerle kınıyoruz" denildi. Irak'ta güvenlik durumunun hızlı şekilde kötüleşmesinin ve IŞİD'in yayılan tehdidinin, kapsayıcı bir Irak hükümeti temelinde oluşacak siyasi çözümün gerekliliğine işaret ettiği vurgulanan belgede, NATO'nun Irak'a yönelik desteğinin altı çizildi.

NATO zirvesinde, sadece IŞİD konuşulmadı elbette; İttifak'ın özellikle Ukrayna ve Gürcistan'la birlikte genişlemesi ve Ukrayna örneğinden yola çıkarak bir Acil Müdahale Grubu oluşturulması da gündeme geldi. NATO zirvesinin bu ikinci gündemi daha çok Soğuk Savaş dönemlerinde olduğu gibi Rusya'nın tehdit kabul edildiğini gösteren bir perspektifle yürütüldü.

NATO zirvesinde bunlar konuşulurken, bu gelişmelerin he-

men ABD öncülüğünde bir koalisyon gücü oluşturularak, IŞİD tehdidine son verilmesi gündeme geldi. Bizzat ABD Başkanı Barack Obama'nın açıklamasıyla 40 ülkenin destek verdiği bu koalisyonda Suudi Arabistan ve diğer Arap ülkeleri de yer alıyor. Ciddede yapılan toplantıda Mısır dâhil pek çok Arap ülkesi bu koalisyona destekleyen bildiriye imzayı attı. Ancak o dönemde 49 Konsolosluk görevlisi IŞİD'in elinde olduğundan Türkiye o bildiriye imza atmadı. Bu toplantının ardından ABD Savunma Bakanı Chuck Hagel ve Dışişleri Bakanı John Kerry, Türkiye'ye gelerek temaslarda bulundu ve bu koalisyona Türkiye'nin muharip asker gücüyle katılmasını istedi. Hatta ABD politikalarına uygun bir şekilde davranmaya zorlamak için New York Times gibi gazetelerde, Türkiye'nin IŞİD'e destek verdiği şeklinde haberler yapıldı. Bu haberlerden birinde Cumhur-

ABD öncülüğünde kurulan koalisyondan medet ummak, hele hele IŞİD'den kurtulmanın tek reçetesi olarak sunulması yine bu ülke ve destekçilerinin bir illüzyonundan başka bir şey değil. Üstelik ABD'nin öncülüğündeki bir koalisyonun IŞİD'e karşı yapacağı operasyonları, İslami kesimin de bir çözüm olarak bakmasının tuhaf bir durum olduğunu söylemek gerekiyor

başkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Başbakan Ahmet Davutoğlu'nun adının kullanılmasına, bizzat Erdoğan, 'Bu yapılan adildir' diye sert tepki gösterdi. Bunun ardından Kerry'nin Türkiye, Libya ve Ürdün sınırlarından IŞİD'in petrol sattığını ima eden açıklaması geldi. Tüm bunlar, Türkiye'nin IŞİD'e karşı kurulan koalisyonda muharip güç olarak kullanılmasını sağlamak ve İçirlik üssünün de lojistik anlamda kullanılmasını temin etmek için yapıldı.

Türkiye, tüm bu baskılara öncelikle 49 Konsolosluk görevlisinin rehin olduğunu belirterek direndi. Tabi 49 kişinin büyük bir diplomatik ve siyasi başarıyla Tür-

kiye tarafından ve sadece MİT'in bir operasyonu olarak kurtarılması yeni bir durum olarak ortaya çıktı. Şimdi Türkiye'nin bu koalisyona katılıp katılmayacağı sorusuna cevap aranıyor. Ancak Türkiye'nin bu koalisyonda yer alıp, IŞİD'e karşı savaşması senaryosunun çok zayıf olduğunu söyleyebiliriz. Her şeyden önce, bu durum Türkiye'nin Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana Müslüman ülkelerle çatışmama prensibine uygun değil. Türkiye böylesi bir koalisyonda muharip bir güç olarak yer alırsa, özellikle Irak veya Suriye'deki yerel halk tarafından IŞİD'e karşı savaşan bir ülke olarak değil, ABD'nin yanın-

da savaşıyor işgalci bir güç olarak hafızalarda yer edecektir. Üstelik öyle veya böyle Müslüman kanı akıtan bir ülke olarak anılacaktır. Türkiye'nin prensip olarak böyle bir duruma girmek isteyeceğini hiç sanmıyorum. Ayrıca Suriye ve Irak politikaları açısından ABD'den farklı bir yerde duran Türkiye'nin, şimdi bu ülkenin politikaları nedeniyle ortaya çıkan faturayı ödemek için harekete geçmesinin herhangi bir sebebi yok. Suriye'de onbinlerce insanı IŞİD'den pek de farklı olmayan yöntemlerle öldüren Beşşar Esed gibi bir diktatöre hala göz yuman bir ABD'nin güvenilirliği zaten tartışmaya açık bir konudur. Türkiye'nin böyle bir operasyonda yer alması kendisini uzun vadede çok kötü ve yanlış bir şekilde etkileyecektir. Türkiye şimdi Irak ve Suriye sınırlarında tampon bölge oluşturmak ve siviller için güvenli bölgeler oluşturma politikası güdüyor. Bu da şu an için en makul çözüm olarak gözüküyor. Ancak Türkiye'ye yönelik olarak en azından lojistik anlamda destek vermesi yönündeki baskıların artacağı kanaatini de taşıyorum.

Hali hazırda IŞİD'le savaşıması için Irak merkezi hükümetine, Bölgesel Kürt Yönetimine ve PKK'ya bu koalisyon tarafından silah desteği sağlanıyor. IŞİD'in özellikle Kürt bölgelerine saldırması üzerine Kürtler bugün IŞİD'e karşı en fazla savaşıyor. IŞİD'in neden güneye Bağdat'a değil de kuzeye yani Kürt bölgelerine saldırımayı tercih ettiği bir soru işareti olarak ortada duruyor. Ancak yaşanan süreçte PKK gibi örgütler

bile ABD tarafından artık neredeyse resmi olarak muhatap kabul ediliyor. HDP Van Milletvekili Nazmi Gür, NATO'nun IŞİD'i tehdit olmaktan çıkarmak için daha etkin bir mücadele yaparak Kürtlerle doğrudan işbirliği yapması gerektiğini söyleyerek bunu açıkça istedi zaten. HDP lideri Selahattin Demirtaş'ın 1 Ekim'e kadar ABD'de yapacağı temaslar, bir anlamda PKK'nın IŞİD'e karşı savaşıması ve bunun üzerinden yapılacak pazarlıklarla ilgili bir duruma işaret ediyor. Burada PKK'nın IŞİD'e karşı ABD adına savaşıması karşılığında yine

PKK'nın IŞİD'e karşı ABD adına savaşıması karşılığında yine bu örgütün ve Türkiye'deki Kürt siyasi hareketinin nasıl bir kazanım elde edeceği masaya yatırılacak. ABD'deki görüşmeler elbette çözüm sürecini de etkileyecek bir içeriğe sahip olacaktır.

bu örgütün ve Türkiye'deki Kürt siyasi hareketinin nasıl bir kazanım elde edeceği masaya yatırılacak. ABD'deki görüşmeler elbette çözüm sürecini de etkileyecek bir içeriğe sahip olacaktır. Ama bu süreç Kürtler açısından Orhan Miroğlu'nun da belirttiği gibi "alavere dalavere Kürt Mehmet nöbete" sözünü hatırlatıyor. Yani Kürtler, bir anlamda ABD'nin oluşturduğu bu kirli ortamı temizlemek için cepheye sürülüyor.

IŞİD'e karşı ABD öncülüğünde kurulan koalisyon hakkında söylenmesi gereken çok şey var.

ABD öncülüğünde kurulan koalisyonun medet ummak, hele hele IŞİD'den kurtulmanın tek reçetesi olarak sunulması yine bu ülke ve destekçilerinin bir illüzyonundan başka bir şey değil. Üstelik ABD'nin öncülüğündeki bir koalisyonun IŞİD'e karşı yapacağı operasyonları, İslami kesimin de bir çözüm olarak bakmasının tuhaf bir durum olduğunu söylemek gerekiyor. Irak'ta ve bölgede yaşanan durumun sorumlusunun ABD olduğunu görmeden, üstelik daha çok Müslümanın birbirini öldürecek bir planın İslam dünyasına fayda sağlayacağı düşüncesine inanmak olsa olsa saflıkla açıklanabilir. Bugün IŞİD gibi tehdit ortaya çıktıysa bu durum ABD ve İngiltere'nin doğrudan ve dolaylı politikaları nedeniyle. Hatta bir komplo teorisi bile olsa IŞİD'in bizzat bu ülkelerin istihbarat kuruluşları tarafından kurulduğu bile dillendirilmektedir.

Bugün yapılması gereken, özellikle Irak'taki Sünni kesimlerin daha çok muhatap alınması, yerel dinamiklerin güçlendirilmesi ve IŞİD'in bu yolla zayıflatılmaya çalışılmasıdır. Üstelik Esed gibi bir diktatörün gidişini hızlandırarak, Suriye'de bir çözümün sağlanması da gerekir. Aksi halde IŞİD'in bu koalisyon sayesinde bitirilmesi mümkün olmadığı gibi, Arabın Kürt'e, Kürt'ün Arap'a, Şii'nin Sünni'ye, Sünni'ni Şii'ye saldırıp kan akıtmak için fırsat kolladığı bir kaos ortamı yıllarca sürecektir. ABD ve müttefikleri ise binlerce kilometre uzaktan Ortadoğu'ya en çok kendilerinin kazandığı çözüm reçeteleri sunmaya devam edecektir.

İslam'a karşı İslam projesi

NEVZAT ÇİÇEK

nevzatcicek@gmail.com

İslam Dünyası kendisine karşı yapılan bütün saldırıların “Kurmaya akıl” ile yapıldığını göremeyip sürekli olarak “Yerel akıl” ile bu saldırılara karşı koymağa çalıştığı sürece sürekli olarak bir yenilmişlik ve dizayn projesinden kurtulma şansını ele geçirmesi zor görünüyor

İslam Dünyası’nın saldırılardan kurtulabilmesi ve “İslam’a karşı İslam” projesini boşa çıkarabilmesinin temel yolu kendi “Kurmaya aklını” üretebilmesinden ileri geliyor, ne yazık ki bu kurmay aklın üretilmesi ve hayata geçirilmesi esas dizaynı yapanlar tarafından sürekli olarak engellendiği için ve dindarlar dindarlara karşı savaşmaya başlatıldığı için şimdilik zor görünüyor.

Peki, “İslam’a karşı İslam” projesi neyi amaçlıyor, nasıl yürürlüğe konuyor ve uzun vadede Müslümanları nasıl bir tehlike bekliyor.

Bu projenin esas adımını son dönemlerde öğrenmek istediğimizde özellikle karşımıza **RAND Corporation raporları çıkıyor. Özellikle 2003 yılında hazırlanan “Medeni, Demokratik İslam: Ortaklar, Kaynaklar ve Strate-**

İslam Dünyası’nın saldırılardan kurtulabilmesi ve “İslam’a karşı İslam” projesini boşa çıkarabilmesinin temel yolu kendi “Kurmaya aklını” üretebilmesinden geçiyor.

jiler” adlı rapor bu projenin nasıl uygulanabileceğini bize net olarak ortaya koyuyor.

Raporun ana temasına baktığımızda aslında “Batı kültürünü hazmedemediğinden **“Çağdaşlaşma, Demokratikleşme ve Ekonomik gelişmeden”** nasibini alamadığı için Batı için gittikçe artan bir biçimde **“tehlike”** arz eden Müslümanları nasıl medenileştirir, tehlikesizleştirir, manipüle eder ve de nihayet Batı’nın lehine kullanabiliriz tezi yatıyor.

Rapor, bir taraftan İslam dinini, **Batının Hıristiyanlığa** yaptığı gibi, bir şekilde bir inanç olmaktan çıkarıp eskimiş bir kültür haline gelmesinin gerektiğini ima ederken diğer yandan **1,5 milyarlık İslam dünyasının** içindeki çok çeşitli fikir, politika, ideoloji farklılıkları ve de bunlar arasında çe-

şitli mücadeleler bulunduğundan söz ederek bu mücadelenin tarafları arasından **ABD’ye** yakın ve de kullanabilecek kişi ve grupların nasıl seçilip, yetiştirilip diğerlerine üstün kılınabileceğinin formülünü ortaya koymaya çalışıyor. Bu meyanda **Müslümanları dört gruba ayırarak** her birine karşı neler yapılması gerektiğini anlatıyor. Söz konusu gruplar arasında Fundamentalistlerden ve de Laiklerden mümkün olduğunca uzak durup, **Gelenekçiler ve Çağdaşlıkçılar** üzerine konsantre olunması, bu yolla İslamın **“lightlaştırılabilirliği”** savı ile bu gruplar ve de nasıl ele alınmaları gerektiği özeti de şu şekilde oluyor... (Demir İnal’ın çevirisi ve Abdurrahman Dilipak’ın yazısı)

“İslam’a karşı bir İslam”, “muhafazakâr muhalefet” ya da **“Protestan İslam”** ne dersiniz deyin ama sonuç itibarıyla dindarlar dindarların karşısına dikilmiş bir proje olarak karşımıza çıkarıldı.

“İslam’a karşı İslam” ismini verdiğim bu projenin bana göre üç temel saç ayağı var:

1-Mezhebe karşı mezhep

2-Coğrafyaya karşı coğrafya

3-İlmlî İslam'a karşı radikal İslam

İslam dünyasındaki sorunlara baktığımız zaman esas olarak bu üç sacayağı üzerinden krizlerin üretildiğini, Müslümanların Müslümanlara kırdırıldığını, yönetimlerin bu şekilde kontrol altına alındığını görebiliriz.

Örneğin bu proje Mısır'da şu şekilde görülüyordu:

Seçimle iş başına gelen ve ağırlıklı olarak İhvan üyelerinin desteklediği Mursi'ye karşı askeri darbe yapılıyor ve bu askeri darbe sonrasında İhvan'a karşı öldürmeler başlıyor, tutuklama furyası estiriliyor ve İhvan yasaklanıyordu. Elllerinden Kur'an'ı Kerim'i düşürmeyen Mısır ordusu, hanımı peçeli olan Genelkurmay Başkanı Sisi önce abdest alıyordu sonra katliam yapıp kanlı ellerini yıkıyordu... Yetmiyordu Selefi gruplar "İslam" adına İhvan'a karşı cephe aldıklarını ifade ediyorlardı ve sonuçta Mısır'da Müslümanlar Müslümanları iktidardan indiriyordu. Batı, Türkiye'de olduğu gibi sessiz sessiz olup biteni izliyor ve kendileri adına yönetime el koyanları tebrik ediyordu...

Ellerinden Kur'an'ı Kerim'i düşürmeyen Mısır ordusu, hanımı peçeli olan Genelkurmay Başkanı Sisi önce abdest alıyordu sonra katliam yapıp kanlı ellerini yıkıyordu...

Mısır'da yaşananların bir benzeri **Bangladeş**'te yaşanıyor. Müslüman muhalefet yine Müslüman iktidar tarafından en ağır cezalara çarptırılıyordu. Yıllar önceki dosyalar tek tek indiriliyor ve idam cezaları veriliyordu. Göstermelik seçimlerle iktidar uzatılıyor, **Müslümanlar Müslümanları siyaset sahnesinden silmek için uğraşıyordu...**

Tunus'ta Nahda Hareketinin karşısına "Selefi" grupların yaptığı olaylar çıkarılıyor, ülkede muhalefet lideri öldürülüyor, % 43 oy almış olan **Nahda Hareketi**'ne iktidar bırakılmıyordu. Müslümanların bir kısmı gerek Fransa adına olsun, gerek eski rejim kalıntılarının uzantısı olarak yine Müslümanlara karşı konumlanıyordu. "**Seyyid Malboro**" gibi karakterler Batı'nın istediği görüntüleri Tunus'ta veriyordu. **Gannuşi**'nin "İslam ve

demokrasi" bağlamındaki bütün fedakârlıklarına rağmen Tunus Nahda Hareketi üzerinden "**Radikal İslamcı**" korkusuna büründürülüyor ve Nahda iktidarı teknokratlar hükümetine bırakmak zorunda kalırken, İslam adına savaştığını iddia edenler Tunus'ta eski rejim kalıntılarını, başörtüsü yasağı uygulamış, Zeytuna Medresesi'ni kapatmış laik partileri tehdit etmiyor, İslamcı bir gelenekten gelen Nahda'yı tehdit ediyor ve yaptıkları eylemlerle Nahda karşısında bir blok oluşturarak Nahda'yı iktidardan indirtiyordu. Bütün bu gelişmeler ışığında Ekim sonu itibarıyla seçime gidecek olan Tunus'ta gençler bilinçli bir kampanya ile **İŞİD**'e gönderiliyor ve "**Arap Baharı**"nın yaşandığı Tunus **İŞİD**'e en fazla katılımın olduğu ülke olarak karşımıza çıkarılıyordu.

Libya'da aşiretler yine kendi aralarında yönetime karşı savaşıyordu. Müslüman'ın Müslüman'a karşı muhalefet olarak oluşturulduğu bu ülkede yine iktidar oyunuyla birbirine düşürülen aşiretler birbiriyle savaşmaya devam ediyordu.

"İslam'a karşı İslam" proje-

sinin belki de en iyi uygulanan yerlerin başında **Somali** geliyor-du. Somali'de **Federal Geçiş Hükümeti**'ni ortadan kaldırmak için 2006'dan bu yana mücadele veren silahlı grup **Eş Şebab**, bu tarihte **Etiyopya** askerlerinin Somali'ye müdahalesiyle dağılan **İslami Mahkemeler Birliği'nin (İMB)** mirasçısı olarak doğdu. İMB'nin dağılmasıyla ortaya çıkan bir diğer grup olan **Hizbul İslam**'ı, Ekim 2009'da liman kenti **Kismayo**'dan attı ve 2010'da Hizbul İslam, Şebab bünyesine katıldığını açıkladı. Şubat 2012'de, Usame Bin Ladin'in ABD tarafından Pakistan'da düzenlenen operasyonla öldürülmesinin ardından örgütün liderlik görevini üstlenen Eymen El Zevahiri, **Şebab'ın El Kaide**'ye katıldığını açıkladı. Somali'de Müslümanların Müslümanlarla savaşı devam ederken, Somali açlığa mahkûm olmuş bir halde perişanlık yaşamaya başlarken geleneksel eğitim metodu olan **"Duksi"** eğitim sistemi de günden güne zayıf-

"İslam'a karşı İslam" projesinin belki de en iyi uygulanan yerlerin başında Somali geliyordu. Somali'de **Federal Geçiş Hükümeti**'ni ortadan kaldırmak için 2006'dan bu yana mücadele veren silahlı grup **Eş Şebab**, bu tarihte Etiyopya askerlerinin Somali'ye müdahalesiyle dağılan **İslami Mahkemeler Birliği'nin (İMB)** mirasçısı olarak doğdu.

lamaya başladı. Medrese eğitimi ve kültürü ile ortaya çıkan ve asırlardır devam eden **"Duksi"** eğitim sistemi Somalilerin İslamla en büyük psikolojik bağını oluşturuyor.

Daha önce yazdığım bir yazımda **"İslam'a karşı İslam"** projesinin uygulandığı diğer bölgeleri kısaca şöyle ifade etmişim:

"Pakistan'da askeri darbelerle, **Vezeristan**'la Müslümanlar zaten uzun süredir birbiri ile uğraşıp duruyorlardı. Müslümanlar Müslümanları terbiye etmek için kâh askeri darbeyi, kâh bombalamaları, kâh kurtarılmış bölgelerle birbirlerini **"hain"** ilan ederek **savaşıyordu...**

At sırtında Mücahitlerin Sovyet askerlerini kovduğu **Afganis-**

tan'da önce mücahitler bir biri ile savaştı, sonra yönetimler el değiştirildi, idamlar baş gösterdi. Taliban yine Batının desteğini alan Müslümanlar tarafından iktidardan uzaklaştırıldı. **Aşiretlerin etkin olduğu bu bölgede Müslümanlar Müslümanlara bilendi...**

Bu coğrafyalar dışında çok sayıda coğrafyayı da saymak mümkün... **Irak'ta sünni ve şii gerilimi, Suriye ve Irak'ta IŞİD ve diğer muhalifler arasındaki çatışmalar, İran'da Sunini kesimin rahatsızlığı, Filistin'de Hamas-El Fetih gerilimi, Bahreyn'de sünni rejime oluşan tepki vs vs...** Kısacası saydığımız coğrafyaların birçoğunda **"İslam'a karşı bir İslam"** var...

Bu proje amaç olarak; “1-Müslümanlar arasında-ki ayrılıkları kaşıma üzerine oluşturulmuştur.

2-Bu projenin uygulama alanları ağırlıklı olarak Müslüman ülkelerdir.

3-Proje özellikle enerjinin olduğu ya da enerji taşımacılığında etkin olacak ülkelerde özellikle hızlı bir şekilde uygulanmaktadır.

4-Yavaş yavaş uygulanan bu proje, “Arap Devrimi” olarak isimlendirilen Arap Halk hareketleri sonrasında kısaca şöyle formüle edilmiştir; İslamcı partilerin tek başına iktidara gelmesinin önüne geçilecek, eski rejim kalıntıları ile iş birliği yapmaları istenecek, dindarların kendi aralarında parçalanması sağlanacak ve uzun vadede iktidardan uzak tutulmaları amaçlanacak. Eğer dindarlar iktidara gelmişse askeri darbelerin mümkün olduğu yerlerde askeri darbeler, mümkün olmadığı yerlerde ise toplumsal muhalefetle ve ekonomik istikrarsızlıkla bunlar sağlanacak...

5-“İslam’a karşı İslam” projesinde ana hedef dindarlar olduğu için dindarların birbirlerini ahlaki olarak yıpratılmasına çalışılacak, “dindar” kelimesinin içerisi boşaltılacak ve “medeniyet şuuru yerle bir edilecek”.

6-Özellikle ekonomik istikrarsızlıkla hükümetler kuşatılacak ve istenilen yapılacak.

7-Etkin olan gruplara destek verilerek bunların hareket etmesi sağlanacak ancak asla ön planda olunmayacak”.

Bu maddeleri aslında çok fazla uzatmak mümkün ancak ana ilke olarak formül, “**kamplaştır, bölüş-**

tür ve vuruştur” şeklinde. Eskiden bunlar sağ-sol vb kavramlar üzerinden yapılırken şimdi bu kamplaştırmalar cemaatler, şirketler, topluluklar ve finans ve ahlaki değerler üzerinden yapılıyor... Sivil toplum ayağı bu işin olmazsa olmazı... Cemaatlerin artık sivil toplum üzerinden değerlendirildiğini düşündüğümüzde sanırım oyunu daha iyi anlayabiliyoruz, nelerin hedeflendiğini görebiliyoruz..

“Rand Corporation” tarafından hazırlanan çalışmada, Türkiye’de AKP yönetimi ile devam eden dindar demokratik laiklik

“İslam’a karşı İslam” projesi bütün aşamalarıyla iliklerimize kadar hissediliyor. Bir taraftan IŞİD ve benzeri örgütlerin oluşturduğu algı, diğer taraftan cemaatlerin devletleştirilmesi, İslam Dünyası kurmay aklının oluşturulmaması, Nakşîliğin seleflileştirilmesi ve dindarların sekülerleştirilmesi projenin hem uygulama hem de sonuçları itibarıyla karşımızda duruyor.

modelinin önümüzdeki 10 yıllık süreçte diğer senaryolara nispetle Amerikan çıkarlarına daha uygun olduğu ve sorunlu da olsa Türkiye’yi ABD’nin müttefiki olarak muhafaza etmenin ancak bu yöntemle veya uzlaşmayla mümkün olacağı belirtilmiş oluyor.

Ayrıca İslamlaşma senaryosuna göre adeta Türkiye’nin İranlaşacağı, buna karşı da askeri müdahale ihtimalinin güçleneceği, askeri müdahale durumunda Laikler ve İslâmcılar arasında çatışmalar çıkacağı ve Türkiye’nin adeta bir Orta Doğu ülkesi haline geleceği ve istikrar açısından küresel kapitalizmin en önemli köprüsünü büyük ölçüde elinden kaçıracağı öngörülüyor.

Raporda... Zorunlu olarak AKP ile ilişkilerin iyi tutulmasından bahsediliyor. AK Parti’ye biçilen bu **soft dindar çerçeve** ile ABD’nin Türkiye’de ve dolayısıyla Orta Doğu’da yerinin sağlam ve değiştirilmeden kalabileceği vurgulanıyor.

Sonuç olarak “İslam’a karşı İslam” projesi bütün aşamalarıyla iliklerimize kadar hissediliyor. Bir taraftan IŞİD ve benzeri örgütlerin oluşturduğu algı, diğer taraftan cemaatlerin devletleştirilmesi, İslam Dünyası kurmay aklının oluşturulmaması,

Nakşîliğin seleflileştirilmesi ve dindarların sekülerleştirilmesi projenin hem uygulama hem de sonuçları itibarıyla karşımızda duruyor.

Bu projenin arka planını anlamak için Avrupa’nın 100 yıl din savaşlarına ve sonrasına bakmak gerekiyor. Avrupa kendi arasında bir din savaşı verdikten sonra “**seküler**” bir din anlayışında karar kıldı. Bugün “İslam’a karşı İslam” projesini yürüten iç ve dış kurmay akıl Müslümanların da sekülerleşerek “İlmî ve kendi istedikleri bir dinde” birleşmelerini amaçlıyor. Amaçlanan burada İslam değil, geleneğinden, itikadından koparılmış bir din algısı ve tanımlarıdır.

Merhamet kapısı

ASLAN DEĞİRMENCİ

degirmenciaslan@gmail.com

Şuanda Türkiye’de 1,5 milyonun üzerinde Suriyeli kardeşimiz var. Geçtiğimiz günlerde de IŞİD saldırılarından kaçan Suriyeli Kürtlere kapımızı açtık. Bu kapı merhamet kapısıdır ve Anadolu’nun maneviyatını yeniden imar edildiğinin belgesidir.

Bu belge; Türkmen, Kürt ve Arapların arasına set çekenlerin oyununu bozuyor, yeni bir medeniyet inşası için direnenlerin galip geleceğini müjdeliyor.

15 asırlık kadim medeniyetin ortak mirasçıları olarak, asil medeniyetin asil ve mazlum çocuklarına sahip çıkmak “Yeni Türkiye”nin en büyük görevidir. Bu görevi en iyi şekilde yerine getirip yeniden büyük Türkiye yolculuğuna hep beraber çıkmalıyız

Sınırdan yaşananlardan dolayı bugün derin bir hüznün içerisindeyiz ancak geleceğin inşasına uzanıyoruz. Tarihte hiçbir devrim sancısız olmamıştır. Bugün devrimin sancısını çekiyoruz. Türkiye’de son iki yıl içerisinde yaşadığımız, tanıklık ettiğimiz kalkışmalar da bunun eseri, Ortadoğu’da yaşanan istihbarat savaşları da... Küresel güçlerin tek derdi, Türkmenlerin, Arapların ve Kürtlerin birlikte hareket etmesini engellemek.

Onların kanlı tuzağına inat daha güçlü bir birimize sarılıp, acılarımızı paylaşp, ortak düşmana karşı birlikte mücadele vermeliyiz. Kapitalizmin kölesi olmuş çetelerin, taşeron örgütlerin ve ırkçı yapıların psikolojik harp denemelerini yüreğimizi birleştirerek boşa çıkartmalıyız.

Diktatörlerin zulmü, emperyalistlerin işgali ve küresel Ergenekoncuların ihanetleri geride

kalıyor. Tarih yeniden yazılıyor. Tarih elbette ihanetleri unutmayacak ama direniş ve merhamet altın harflerle yazılacak. Türkiye’nin dış politikasını eleştirenler belki utanmayacak ama halkların kardeşliğiyle yeni bir güneş doğacak. Bu güneşin sıcaklığıyla büyüyecek çocuklarımız dünyaya uzanan merhamet elimiz, coğrafyaları saran gülümseyen yüzümüz olacak.

Ancak henüz mücadele yeni başlıyor.

Anadolu mazlumlarla buluşurken, IŞİD’in elindeki rehinelerimiz tereyağından kıl çeker gibi kurtarılırken manipülatif haberlerle Türkiye yıpratılmak isteniyor. Çünkü Türkiye aslında rehinelere IŞİD’in elinden değil bir anlamda Batı’nın esaretinden kurtardı. İstihbarat örgütlerinin savaş sahasına dönen bir bölgeden 49 vatanımızın burnu kanamadan kurtarılması stratejik derinliktir ve tamamıyla yerli bir operasyondur. Bu operasyona hiçbir istihbarat örgütü destek vermemiştir, vermezdi de. Çünkü içerideki beslemeleri ve kendileri “IŞİD, rehinelere kellesini alsa da Davutoğlu Başbakan, Erdoğan Cumhurbaşkanı olamasa” şeklinde bir beklenti içerisindeydi.

Bu beklenti boşa çıktığında yeni beklentileri, “IŞİD rehinelere teslim etmese de Türkiye’de Oslo, 7 Şubat, Gezi ve 17 Aralık ile gerçekleştiremediğimiz kaos ortamını meydana getirsek” olmuştu. Ülkemizdeki hücre tipi yapıların rehinelere kurtarılmasını engellemek için çok çırpındığını da hep beraber gözlemledik.

Peki, CIA ne zaman devreye girerdi?

Rehin alınanlar Anadolu çocuğu değil küresel Ergenekoncu olsaydı ancak o zaman CIA devreye girerdi. Bölgede tüm imkânlarını seferber eder, tetikçilerini IŞİD’in elinden kurtarmak için her türlü pazarlığa girerdi.

Ellerindeki son materyalde başarılı bir operasyonla alındı. Ancak işleri henüz bitmedi. Çünkü yeni senaryoları hazır. Irak’a operasyon...

Yeni bir kaos, yeni bir kargaşa ve yeni bir zulüm dalgası. Bu dalgaya bulaştırmak istedikleri yegâne güç ise Türkiye’dir. Türkiye oyunun farkında ve NATO’ya güvenmiyor. Güvenmesi içinde hiçbir neden yok! Çünkü bölgedeki tüm zulmün ana kaynağı NATO. İşte NATO’ya bağlı ülkeler şimdi bölgeye Türkiye’yi çekebilmek adına masa başı haberler üretmeye başladı. Ürettiği haberlerle Türkiye’yi köşeye sıkıştırmak, yapılacak müdahaleye ortak etmek istiyor. Tam burada medyamıza büyük görev düşüyor.

Bu büyük görevi Oslo’da başaran, 7 Şubat’ta yerine getiren, Gezi olaylarında tuzakları bozarak, 17 Aralık sürecinde dik durarak yerine getiren medyamız; şimdi de enformasyon gücünü birleştirerek NATO’nun psikolojik harp taktiklerini boşa çıkartmalı, emperyalist yapıların kanlı planını yerle bir etmelidir. Aksi bir planın içerisinde yer alacak medyayı içeride deşifre etmeli, kime ve neye hizmet ettiklerini kamuoyuyla paylaşmalıdırlar. Bu tarihi bir sorumluluktur. Bu tarihi sorumluluktan geri durmak, mazlumların ahını almaktır. Mazluma zulmeden, mazluma acı çektiren mutlaka bir gün yaptıklarının cezasını çekecektir.

KÜRESELLEŞME VE EMPERYALİZMİN ASKERİ KOLU:

NATO

MEHMET TURGUT

mehmetturgut80@gmail.com

Yaşadığımız zaman dilimi, dünya tarihinin hiçbir diliminde görülmemiş bir ana şahitlik yapmaktadır. “An” olarak tanımlamamızın sebebi ise kısa bir sürede bir “an”da birkaç olgu-

nun oluşum oluşturmastır. Bu oluşuma küreselleşme diyoruz. Öncelikle iletişim ve ulaşım teknolojisiyle kendini gösteren küreselleşme, yaşadığımız çağa damgasını vurmuştur. Sömürgecilik

dönemi, iki dünya savaşı sonrası, soğuk savaş dönemi, ardından yenedünya düzeni ve son olarak küreselleşme süreci yaşanan sosyal siyasi ve iktisadi olayların belirleyicileri olmuştur.

Küreselleşme, ulus devletin sınırlarının delinmesini ifade etmektedir. Bunu da en çok internet ve çokuluslu şirketlerin mümkün kıldığı bir gerçektir. Mike O'donnel küreselleşme teorilerini iki genel kampa ayırır.

Liberal çoğulcu bir perspektifi benimseyen, dünya toplumunu daha eşitlikçi ve daha küresel bir topluma doğru ilerlediğini ve evrildiğini düşünen iyimserler.

Marksist veya postmodern bir perspektifi benimseyen, kapitalizm ve onun kâr anlayışını bir tehdit olarak gören, batının ve kapitalist müttefiklerinin yerkürenin kontrolünü ve dünya egemenliğine doğru bir gidiş olduğunu düşünen kötümserler.

Gidennes'a göre dünyanın artan karşılıklı bağımlılığını anlatan genel bir terim küreselleşmedir. O sadece doğası bakımından değil, değişimin hızı ve yönü, insanların bu değişimi kontrol kapasiteleri bakımından da farklıdır. Moderniteyi bir cehennem kamyonu olarak tanımlar.

"O, biz insanların bir ölçüde birlikte sürebileceğimiz, ancak aynı zamanda kontrolümüzden çıkmış ve kendi yolunda giden bir güç makinesidir. Bu cehennem kamyonu karşısına çıkanları ezip geçer. Ve bazen güvenli bir yolda ilerler gibi görünürken, bazen de önceden göremeyeceğimiz yollara sapar. Bu yolculuk kesinlikle sıkıcı veya ödüsüz değildir. Çoğu kez neşeli olabilir. Ve umutlu bekleyişlerle doludur. Ancak modernitenin kurumları, varlıklarını devam ettirdikleri sürece yolculuğun güzergahı veya hızını asla tamamen

kontrol edemeyeceğiz. Ayrıca kendimizi asla tamamen güven içinde hissedemeyeceğiz, çünkü onun ilerlediği yol büyük risklerle doludur."

Aslında modern küresel kapitalizm, kendimizi asla güvende hissedemeyeceğimiz riskli bir yaşamın tüm dünyayı kasıp kavurmasıdır. Bu küresel kamyon kendini güvene alabilmek için hiçbir sınır, kural, kaide ve ahlak tanımadan yeryüzünü ifsad etmiştir. Neslin yapısını ifsat etmiştir. Çevrenin dengesini bozmuştur. Gıdaların doğasını

Aslında modern küresel kapitalizm, kendimizi asla güvende hissedemeyeceğimiz riskli bir yaşamın tüm dünyayı kasıp kavurmasıdır. Bu küresel kamyon kendini güvene alabilmek için hiçbir sınır, kural, kaide ve ahlak tanımadan yeryüzünü ifsad etmiştir.

değiştirmiştir. Dünyadaki güç paylaşımını tekelleştirerek gelir adaletsizliği oluşturmuştur. Toplumları tarihinden, geleneğinden koparıp köksüzleştirmiştir. Kökü olmayan her an gelişmeler önünde sağa sola savrulan toplumlar; Köksüzleştirmeyeyle birlikte aileyi parçalanmış birey rahatça yönetilebilir, kontrol edilebilir, zaptu rapt altına alınabilir, tahakküm altına alınıp dönüştürülebilir hale gelmiştir. Küresel sömürü odakları insan zihninde ve duygularında fırtınalar estirerek, sürekli koşuşturarak dinme-

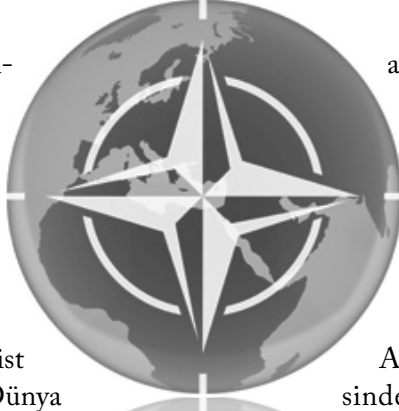
yen bir hızla; düşünmeyi, tefekkür etmeyi unutturarak, birey ve toplumu idrak, irade, ve bilinçten yoksunlaştırmış sömürülmeye ve güdülmeye hazır teşne kitleler ve bireyler oluşturmuştur. Artık sizin adınıza düşünen tasarlayan uzmanlar var. Siz rahatınıza ve konforunuza bakın diye içli bir şekilde fısıldar size bu şeytani kamyonun sürücülerini.

Bu kamyonun sürücülerini reklamcılar, pazarlamacılar, siyasiler, sosyologlar, psikologlar, ekonomistler, çok uluslu şirketlerdir. Durun diyenleri de askeri güçle terbiye etmeye çalışırlar. Yetmedi şeytani ayartmalar ve baştan çıkarıcı duygularla fitne ve bölünmüşlüğe sürükleyerek sömürürler.

Bu hız, hırs ve hazla yüzyıla iki dünya savaşı sığdırdılar. Yeryüzünü kana buladılar. Sonra BM ve NATO'suyla kendilerini güven altına almak adına sözde barış güçleriyle her seferinde kahraman ve kurtarıcı oldular. İşte NATO bu hırsla dünyayı sömüren ve talan eden oburca doymak bilmeyen bir iştahla batı dünyası adına dünyayı sömüren küresel askeri güçtür.

Birinci paylaşım savaşından sonra galip gelen devletler Cemiyeti Akvam-ı (Milletler Cemiyeti) kurmuşlardır. Amaç savaş esnasında bozulan dünya düzeninin yeniden oluşturulmasıdır. İkinci paylaşım savaşından sonra Cemiyeti Akvam Birleşmiş Milletlere dönüştürüldü.

Her iki paylaşım savaşından sonra dünyayı kendi malı gibi görüp istediği gibi paylaşan bu

güçler ikinci dünya savaşından sonra iki kutba ayrılmıştır. ABD'nin başını çektiği kapitalist blok ve Sovyetlerin başını çektiği sosyalist bloktur. İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan bu politik ayrışmada İngiliz Lord Ismay'ın deyişiyle "Rusları dışarıda, Almanları alaşağı edilmiş halde ve ABD'yi içerde" tutmak için Kuzey Atlantik antlaşması yani NATO kurulmuştur. Yani amaç salt Sovyetlere karşı güvenlik değil, aynı zamanda Avrupa'nın güvenliği için ABD'nin katkı koymasını sağlamak, Almanya'nın yeniden silahlandırılmasını bölgeye tehdit oluşturmadan gerçekleştirmektir. NATO soğuk savaş döneminde batı ittifakı olarak da bilinirdi. Yani barış için ortaklık. Aslında barış için sömürü ve batı egemenliğini sağlamak diyebiliriz. Nitekim NATO ve BM'nin askeri çıkarımlarının izlerini iyi sürersek kendi çıkarları tehlikeye girdiğinde veya rayından çıktığında hemen müdahalelerde bulunmuşlardır.

Nisan 1949'da kurulan NATO bir kolektif savunma örgütü olarak bilinmektedir. Bu kolektif sömürü gücü ortak savunma için yeteneklerini geliştirmeye, herhangi bir üyenin toprak bütünlüğü, siyasi bağımsızlık ve güvenliği tehlikede olduğunda bir araya gelmeyi ve herhangi birine saldırıldığında hepsine karşı yapılmış bir saldırı olarak kabul etmeyi ta-

ahhüt etmişlerdir. "Alan-dışılık" kavramıyla anılan düzenlemeye göre NATO sınırları, antlaşmada Kuzey Atlantik bölgesinde meydana gelen saldırılara karşı işlevseldir. Soğuk savaşın sona ermesinden sonra "esnek yorum" yöntemiyle içeriği genişletilerek Afganistan müdahalesiyle tamamen işlevsiz kılınmıştır. Sovyetlerin dağılmasıyla ve soğuk savaşın

başka bir şey götürmemiştir.

Hümanist uygarlık değerleri dünyayı cennete çevirmeden ziyade cehenneme dönüşmüştür. Bu işgallerin sonucundan kendi eliyle IŞİD gibi barbar ve canavar örgütler yaratarak kaynaklarımızı sömürmeye, medeniyet değerlerimizi yok etmeye, insan kaynağımızı cahilleştirmeye devam etmektedir. Batı emperyalizmi üç yüzyıldır kaynaklarımızı çeşitli hile ve desiselerle sömürmekte ve topraklarımıza girip çıkmaktadır. Bunları da uygarlık, hakikat, bilim ve evrensellik adına yapmaktadır. Maalesef

Sovyetlerin dağılmasıyla ve soğuk savaşın sona ermesiyle NATO konsept değiştirmiştir. Kendine yeni hedefler ve görev sahaları edinmiştir. NATO, 11 Eylül saldırılarını takiben iyice belirginleştiği üzere uluslar arası terörle mücadeleyi ana hedef olarak belirlemiştir. Bu doğrultuda ABD'nin BM aracılığıyla Afganistan ve Irak işgallerini NATO'nun bu konsept değişimiyle oluşmuştur. Uygarlığı tehdit edenlere karşı barış, insan hakları, demokrasi adına bu ülkelere kandan zulümden fitneden, talan ve yağmalamadan başka bir şey götürmemiştir.

sona ermesiyle NATO konsept değiştirmiştir. Kendine yeni hedefler ve görev sahaları edinmiştir. NATO, 11 Eylül saldırılarını takiben iyice belirginleştiği üzere uluslar arası terörle mücadeleyi ana hedef olarak belirlemiştir. Bu doğrultuda ABD'nin BM aracılığıyla Afganistan ve Irak işgallerini NATO'nun bu konsept değişimiyle oluşmuştur. Uygarlığı tehdit edenlere karşı barış, insan hakları, demokrasi adına bu ülkelere kandan zulümden fitneden, talan ve yağmalamadan

İslam dünyası kendi bölünmüşlüğü, parçalanmışlığı ve travmasını kendi içindeki çözümlerden ziyade yine emperyalizmin askeri kolu olan NATO, BM gibi kuruluşlardan beklemektedir. Yani başımızda bu sömürme ve değersiz görmeden dolayı Irak ve Suriye'de her gün yüzlerce insan ölmektedir. Gün içinde onlarca farklı mağduriyetler yaşamaktadır.

NATO'ya nota verecek cesaretle ve merhametle adaleti yer yüzüne yayacak bir birlikteliğin zamanı hâlâ gelmedi mi?..

Devletin oyununa girmenin dayanılmaz hafifliği

HASAN AYIK

hayik25@hotmail.com

Ister birey olsun, ister mezhep isterse cemaat, Müslüman'ın dünya üzerindeki duruşunu belirleyen, "İslam Ahlakı"dır. Bu ahlak, Müslümanın her yerde adaleti ayakta tutan, insanların hak ve hukukunu koruyan, başkasının hakkına ve müstehakkına tecavüz etmeyen, haram yemeyen, torpil yapmayan, zulme karşı duran, güçlü de olsa zalime dalkavukluk yapmayan, her zaman hakkın ve haklının yanında olan, merhametli olan, işini sağlam yapan, mütevazı ve alçak gönüllü olan, yanlış yaptığı zaman yanlışını kabul edip özür dileyebilen, izzet sahibi, ferasetli, her konuda istişare eden insan olmasını gerektirmektedir.

Müslüman, evinde, sokakta, iş yerinde ya da kendi işinde, devlette ya da dünyanın herhangi bir yerinde bu ahlaki misyonu yerine getirmek amacıyla değil de kendi birey, cemaat, meşrep ya da mezhep çıkarlarına hizmet etmek için bulunur, İslam'ın evrensel ahlak ilkelerini ihlal ederse dünyada izzetini, ahirette ebedi saadetini kaybeder.

Günümüzde ya da tarihte Müslümanların ahlakî durumlarını test eden iki önemli şey bulunmaktadır. Bunlardan birincisi,

İslam tarihine baktığımızda güçlenen her cemaat ya da mezhebin kendi dışındakileri çoğunlukla kenara ittiğini, bunlar "İslam ümmetinin bir azasıdır" demeden, kendi dışında herkesi "başkası" olarak damgalayıp her fırsatta varlığına kast ettiğini görmekteyiz.

kendilerini İslam dairesi içerisinde gören mezhep, meşrep ya da cemaatleri kendilerinin dışında görerek "ötekileştirdiği" Müslümanlarla ilişkileri; ikincisi ise "devlet" ile olan ilişkileridir. Birincisinde kıskançlık duyguları-mız kabarır ve Müslüman kardeşimizi birçok haktan mahrum ederiz. İkincisinde menfaat duygularımıza yenilerek devlet imkanlarını kendi grubumuz için kullanırız.

Maalesef İslam tarihine baktığımızda, aslında bir ümmetin, azaları oldukları için birbirlerini sevmeleri, koruyup kollamaları, birinin acısını diğerinin yüreğinde hissetmesi gereken Müslümanların, gerek "öteki" olarak ilan ettikleri diğer Müslümanlarla gerekse devletle ilişkileri, olum-

lu bir manzara arz etmemektedir. Maalesef Müslümanlar, ister birey, isterse cemaat, meşrep ve mezhep olsun; bireysel planda özel menfaatleri, cemaat ya da mezhep planında herkesin ait olduğu grubun çıkarları söz konusu olduğunda "Müslümanların kardeşliği" ilkesi kenara atılmış, her zaman menfaatler baskın gelmiştir. İslam tarihine baktığımızda güçlenen her cemaat ya da mezhebin kendi dışındakileri çoğunlukla kenara ittiğini, bunlar "İslam ümmetinin bir azasıdır" demeden, kendi dışında herkesi "başkası" olarak damgalayıp her fırsatta varlığına kast ettiğini görmekteyiz.

Aslında Müslümanların birey, cemaat, meşrep ve mezhepler olarak, tek başlarına birbirlerinin haklarını çiğneme ya da varlıklarına kast etme konusundaki başarıları sınırlıdır. Çünkü böyle durumlarda herkes kendisini ya da grubunu savunmaya çalışmış, birinin diğerini bitirmesi kolay olmamıştır. Ancak Müslüman cemaat, meşrep ve mezhepler, bir şekilde devletin içine girip onun gücünü ellerine aldıklarında acımasızca karşı tarafı ortadan kaldırmaya çalışmışlardır.

Bu bağlamda Müslüman birey, cemaat, meşrep ve mezheplerin

ahlaki duruşlarını; adaleti ayakta tutma ve hakkaniyet ölçüsüne uyma konusundaki hassasiyetlerini en güzel bir biçimde test eden şey, onların devletle içli dışlı oldukları ve devletin imkânlarını ele geçirdikleri zaman olmuştur. Devlet denilen yapı, canlı bir organizma olmadığı için kendisini istismar edenlere anında karşı koyamamış, deşifre edememiş tabiri caizse hainini gizlemiştir. Bu nedenle insanlar için devletin imkânlarını kendi birey ya da grup çıkarları için kullanmak, “başka”larına koklatmamak oldukça kolay olmuştur.

Devletin bu sahipsiz ve sessiz, bir o kadar da zengin imkânlarla dolu balküpe şeklindeki yapısı, her bireyi cezbettiği gibi, Müslümanları da cezbetmiştir; niteliği ne olursa olsun her

Müslüman birey, cemaat, meşrep ve mezheplerin ahlaki duruşlarını; adaleti ayakta tutma ve hakkaniyet ölçüsüne uyma konusundaki hassasiyetlerini en güzel bir biçimde test eden şey, onların devletle içli dışlı oldukları ve devletin imkânlarını ele geçirdikleri zaman olmuştur.

cemaat, meşrep ya da mezhep devletle ilgilenmekten ve onu ele almanın dayanılmaz cazibesinden uzak duramamıştır. Ancak İslam, diğer dinler ya da ideolojilerle mukayese edilmeyecek bir şekilde adaleti ayakta tutmayı, insanların hak ve hukukunu korumayı esas ilke olarak temele koymuş, Müslümanların bu konuda çok hassas olmalarını istemiştir.

Şurası kesindir, hangi makam ve mevkide olursa olsun Müslüman’ın devlet içinde bulunmasının varlık nedeni, adaleti ayakta tutmak, hiçbir ayırım yapmadan bütün insanların hak ve hukuklarını korumak, herkese hakkını ve müstehakkını vermektir. Ama maalesef, sayısız örnekleri ile birlikte tarihimizde gördüğümüz şey şudur: Birey olarak bir çok Müslü-

man, cemaat, meşrep ya da mezhep, devletin hangi kademesinde bulunmuşsa “Nalinci keseri gibi kendisine yontmuş”, devletin imkanlarını yandaşlarına cömertçe dağıtmış, “başkası” olarak gördüğü diğer Müslümanlara acımamıştır.

Üstelik bu durum, sadece devletin maddi imkânlarını kendi birey ya da grup çıkarları için kullanmak şeklinde olmamış, devletin askeri ve polisiye gücünü eline geçiren birey, düşmanını; cemaat, meşrep ya da mezhepler “başkası” olarak tanımladıkları diğer cemaat, meşrep ve mezheplerin varlığını ortadan kaldırmak için son nefesine kadar çabalamıştır. Bu tutum, devleti ele geçirme konusunda Müslüman birey, cemaat, meşrep ve mezhepler arasında ölümcül mücadelelerin fitilini ateşlemiştir.

Halbuki, Müslüman bulunduğu yerde İslam’ın evrensel ahlakını temsil etmek gibi bir misyonla bulunsa, öncelikli hedefi adaleti ayakta tutmak, ayırım yapmadan bütün insanların hak ve hukukunu korumak, izzetli olmak ve yaptığı işi İslam’ın ahlak ölçülerine göre yapmak olsa, bir çok kişi devlette makam ve mevki işgal etmek istemez; sorumluluk yüklenmekten kaçınır. Ama İslam ahlakı, Müslümanlar için bir zorunluluk (farz) değil de “yapılsa da yapılmasa da olur” cinsinden gevşek bir teklif olunca, Müslümanlar asıl farzlar olarak gördükleri (!) namaz, oruç, hac gibi ibadetlere yönelmişler, ahlakı dikkate bile almamışlardır. Örneğin, son yıllarda Hacca gitmek için sırasını bekleyen Müslüman-

ların sayısı milyonları geçerken, adaletimizin yerinde yeller esiyor, izzetimiz yerlerde sürünüyor. Başkasının hakkını ihlal etmek, torpil yapmak, zalime dalkavukluk yapmak sehven yapılan ufak bir zelle gibi görünürken, oruçlu iken ağza buruna su vermek, çok dikkat edilmesi gereken ince bir hassasiyete dönüşüyor.

TV’lerdeki ramazan programlarına bir bakın, artık ramazan ayının melekleri ile diğer aylardaki meleklerin farklarına varan ince ayrıntılar konuşulmakta ancak hak, hukuk ve

Hangi makam ve mevkide olursa olsun Müslüman’ın devlet içinde bulunmasının varlık nedeni, adaleti ayakta tutmak, hiçbir ayırım yapmadan bütün insanların hak ve hukuklarını korumak, herkese hakkını ve müstehakkını vermektir.

adaletten, çiğnemenen onurumuz ve ayaklar altındaki izzetimizden o kadar yoğun bir şekilde bahsedilmemektedir.

İslam ahlakının Müslümanlar tarafından paranteze alınmasından beri, ne zaman bir Müslüman cemaat, meşrep ya da mezhep devleti ele geçirme pozisyonunu yakalamışsa kendisinin dışındaki diğer Müslümanların içine derin bir endişe salmıştır. Acaba bunlar devleti ele geçirirse kendilerinden olmayan cemaat, meşrep ya da mezhep müntesiplerine ne yapacaklar? Bu soru ve sorunun yarattığı derin endişe içi boş bir endişe değil-

dir. Müslümanlar İslam’ın ahlakını paranteze aldığı günden beri İslam coğrafyasında olan budur: Bir mezhep, cemaat ya da meşrep devleti ele geçirdiğinde, kendisi gibi düşünmeyen diğer Müslümanları adım adım takip ettirmiş, düzmece bahanelerle hapislerde çürütmüş, ya da sinsi planlarla ortadan kaldırmıştır.

Bugün İslam devrimi sloganı ile kurulan İran İslam devletinden tutun, Suriye’de Irak’ta, Pakistan’da ya da Afrika’nın açlık-tan can çekişen Müslüman ülkelerinde olan budur. Bir mezhep, meşrep ya da cemaat devleti ele geçirdiğinde, “başkası” olarak tanımladığı diğer Müslümanların haklarını ihlal etmeyi hatta varlıklarını ortadan kaldırmayı kutsal cihat (!) olarak kabul etmektedir.

İşte bu yüzden, ülkemizde ya da herhangi bir Müslüman ülkede, bir grup ya da cemaat devleti ele geçirme pozisyonunda görüldüğünde diğer Müslümanların içinde tanımsız bir sıkıntı doğmaktadır. Acaba biz ne olacağız? Bize hangi düzmece suçları işkencelerle kabul ettirip, hayatımızı karatacaklar.

Müslümanların içine düştüğü bu durum, Alman filozof Nietzsche’nin diliyle söyleyecek olursak, “Tanrı’nın, O’na inanalar tarafından öldürülmesidir”. Nietzsche’nin ahlaksız tutumlarıyla Tanrı’yı öldüren kilise papazlarına seslendiğini düşündüğümüz çılgınlığını, Müslüman cemaat, meşrep ve mezheplere dönerek haykırmak istiyoruz. “Ey Müslümanlar, nasıl öldürdünüz Tanrı’yı, nasıl tükettiniz bu denizin (merhamet denizinin) suyunu?”

Çözüm sürecinden müzakereye Kürt sorunundan geleceğe dair

HASAN POSTACI

hpostaci@gmail.com

Iskoçya'nın bağımsızlığı için yapılan referandumdan 'Hayır' çıktı. Yani İskoçya ile İngiltere arasındaki 300 küsur yıllık beraberliğin devam etmesini istedi İskoç halkı. En azından Cesur Yürek filminde, İngiliz kraliyetinin baskı, işgal, zulüm dolu kirliliği siyasi entrikalarının kesitleri birçok kişinin hafızalarında kalmıştır sanırım. Yani geçmişin acı dolu hatıralarına rağmen İskoç halkı birlikte yaşamayı seçti.

Bir yandan AB üzerinden ulusal egemenlik haklarını devreden ulus-üstü birliktelikler süreci güçlenerek devam ederken, diğer yandan Galler, Kuzey İrlanda, İskoçya, Bask bölgesi vb. özerk bölgelerin entegrasyon süreçleri derinleşiyor. Dilleri, kültürleri temel bireysel ve toplumsal hakları anayasal güvence altına alınan, ayrı bayrakları, kendi ana dillerinde eğitim imkânları, inanç ve ibadet özgürlükleri, yazılı ve görsel medyaları olan alt etnik grupların, halk ve toplulukların bir arada yaşama koşullarının Avrupa düzleminde her geçen gün biraz daha çok hukukluluk, çok kültürlülük, çok inançlılık, çok dillilik üzerinden siyasi içselleştirmeye evrilmesi süreçleri ile ilgili analizler yapılması, dersler çir-

49 rehinenin IŞİD'in elinden alınması Türkiye'nin elindeki mazeretin de bu bağlamda ortadan kalktığını gösterir. Dolayısıyla Türkiye'nin IŞİD'e yönelik politikalarında beklentilerin daha da artacağını ve bu bağlamda eleştirilerin daha etkili ve baskıcı olacağı söylenebilir.

karılması ve Kürt soruna yönelik açılımlar üretilmesi bağlamında önemli veriler içerdiğini vurgulamak gerekir.

Ahmet Davutoğlu döneminin çözüm sürecine nasıl yansıtılacağına ilk işaretlerini kabinede yapılan görev dağılımları ile edinmiş olduk. Beşir Atalay hocanın koordinatörlük görevini Yalçın Akdoğan'a devretmesi bağlamda yeni bir sinerji oluşturduğu söylenebilir. Akdoğan'ın çözüm süreci ile ilgili en etkili isimlerden biri olduğu biliniyordu zaten. Bu sürecin önemli fikir babalarından biri olarak her kritik süreçte kendini bazen doğrudan ve hükümet adına, bazen de kişisel olarak basın üzerinden gösterdi. Erdoğan döneminin baş danış-

malarından biri olması ve özellikle çözüm süreci ile ilgili etkinliği göz önüne alınırsa şimdi sürecin başına getirilmesinin hükmet açısından kaçınılmaz bir tercih olduğu söylenebilir.

Ancak Akdoğan'ın gerçek performansını, resmi sorumluluk aldığı çözüm sürecine yönelik niteliksel değişim hamlelerini hangi ölçü ve hızda yapacağını zaman gösterecektir. Bu bağlamda sürecin yasal güvenceye alınması ve sonrasında yapısal değişim sürecinin, somut proje ve adımların zamanlaması ve neler olacağına dair yol haritasının belirlenmesi en önemli göstergeler olacaktır.

Yeni dönemin en kritik zaman dilimi 2015 genel seçimlerine kadar olan yaklaşık 9 aylık sürenin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Her seçim dönemi oy kaygısı merkezli hesapların kaçınılmaz olarak yapılacağı göz önüne alınırsa, Ak Parti'nin bir ucunda PKK/KCK organik tabanı dışındaki Kürtlerin, diğer ucunda muhafazakâr ve ılımlı milliyetçi Türklerin bulunduğu oyları kaybetmeyecek bir denge gözetmesi ve bu bağlamda her iki ucu rahatsız edecek söylem, tavır ve adımlardan uzak duracağını görmek gerekir. Bu durum seçimlere kadar çö-

züm süreci gibi netameli konularda sürecin yavaş seyredeceğini, kırmadan dökmeden, önemli bir kırılma ve kriz yaşamadan bu seçimlere kadar gitmeyi hedefleyeceğini gösterir.

Ancak Suriye ve Irak Kürdistan'ında IŞİD ile yaşanan savaş ve bunun Türkiye'ye yansımaları, çözüm sürecinde sıcak siyasi iklimin artan tempoda devam edeceğini gösteriyor. Özellikle Türkiye'nin IŞİD ile mücadelede en azından zayıf kaldığı – PKK/KCK IŞİD'in Türkiye tarafından desteklendiğini iddia ediyor- eleştirilerinin çözüm sürecine olumsuz etkiler yaptığını ve PKK/KCK ile gerilimi arttırdığını, yer yer krize varan olayların ortaya çıkarma potansiyeli taşıdığını belirtmek gerekir.

Son olarak 49 rehinenin IŞİD'in elinden alınması Türkiye'nin elindeki mazeretin de bu bağlamda ortadan kalktığını gösterir. Dolayısıyla Türkiye'nin IŞİD'e yönelik politikalarında beklentilerin daha da artacağını ve bu bağlamda eleştirilerin daha etkili ve baskıcı olacağı söylenebilir. Özellikle Rojova bölgesi ve son olarak Kobani'den sınırlara yığılan 45 bin göçmenin gündeme gelmesi sorunun boyutlarının her

Yalçın Akdoğan'ın çözüm süreci ile ilgili en etkili isimlerden biri olduğu biliniyordu zaten. Bu sürecin önemli fikir babalarından biri olarak her kritik süreçte kendini bazen doğrudan ve hükümet adına, bazen de kişisel olarak basın üzerinden gösterdi.

geçen gün biraz daha trajik bir hal alacağını gösteriyor.

ABD emperyalist blogunun bölgede istikrarsızlık stratejisinin bir aracı olarak kullanılan IŞİD'in Irak ve Suriye ile beraber Türkiye içinde önemli bir tehdit unsuru haline geldiğini belirtmek gerekir. Ağırlıklı olarak Kürdistan coğrafyasını hedef alan saldırıların Türkiye Kürdistan'ına sıçraması an meselesi olduğu düşünüldüğünde, bunun kuşkusuz en olumsuz sonucu çözüm süreci üzerinden Kürt sorununa yansıtacağını altını çizelim. Kürdistan coğrafyasındaki her kaos ve savaş ortamı doğal olarak Türkiye Kürdistan'ına yansıtacaktır. Türkiye'nin bu bağlamda başta Rojova bölgesi olmak üzere diğer tüm coğrafyalardaki IŞİD zulmünden kaçan göçmenlere başta insani yardım olmak üzere her alanda destek ve yardım etmesi ve bu saldırıları durduracak siyasi adımlar atması kaçınılmaz hale geldiğini vurgulamak gerekiyor.

HDP heyetlerinin İmralı-

Kandil arasında mekik dokuması çözüm sürecinin PKK/KCK tarafından sorunsuz devam ettirildiği şeklinde yorumlanabilir. Öcalan'ın sürece dönük yapısal inşaatlarının atılması konusundaki beklentileri bir şekilde hükümet tarafından da değerlendiriliyor.

Tarihi nitelikteki 2013 Newroz'unun üzerinden yaklaşık 20 aylık bir süre geçti. Abdullah Öcalan'ın tarihi konuşmasının kuşkusuz en önemli tarafı kırmızı çizgilerin her iki taraf için belirlendiği ve üzerinde uzlaşıldığını gösterir. Tek devletli yapının korunması en önemli kırmızı çizgilerden biri kuşkusuz. Öcalan'ın 'Demokratik Cumhuriyet' projesi üzerinden yapısal değişimlerin talep edilmesinin somut ne gibi düzenlemeler içerdiğini ise zaman içinde gözlemleyebileceğiz.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi eş başkanı Gülten Kışanak'ın petrol gelirleri başta olmak üzere kaynaklardan pay ayrılmasını istemesi, demokratik cumhuriyet projesi kapsamında taleplerin

nerelere ulaşabileceğini gösteriyor. Sanırım genel seçimleri Ak Parti kazasız belasız atlatıp tekrar 330 ve üzeri bir sandalye ile iktidar olmayı başarabilirse, ilk gündeme gelecek konuların başında yeni anayasa ve başkanlık sistemi ile ilgili düzenlemeler olacak.

Bu yeni paradigmal değişim seçilen validen yerel yönetimlere kaynak ve vergilerden pay ayrılmasına, anadilde eğitimden, çok hukukluluğa, özerk bayraklardan, yerel kolluk kuvvetlerine kadar birçok başlığın özerk bölge statülerinin nasıl şekilleneceğine dair konuların belirginleşmesini beraberinde getirecektir. Geleceğe dair bu projeksiyonun sancılarını şimdiden gözlemlemek mümkün.

Kürtçe eğitim vermek için kurulan özel okulların kapatılması ve sonrasında meydana gelen olaylar, Kürt sorunun aldığı mesafenin hâlâ ne kadar yetersiz ve sığ olduğunu gösteriyor. Bir yönüyle

Kürtçe eğitim vermek için kurulan özel okulların kapatılması ve sonrasında meydana gelen olaylar, Kürt sorunun aldığı mesafenin hâlâ ne kadar yetersiz ve sığ olduğunu gösteriyor. Bir yönüyle yasal çerçevenin uygunluğu bağlamında bir fizibilitenin yapılmadan' de fakto' olarak bu kurumları açmakla toplumsal bir provokasyon amaçlandığı söylenebilir.

yasal çerçevenin uygunluğu bağlamında bir fizibilitenin yapılmadan' de fakto' olarak bu kurumları açmakla toplumsal bir provokasyon amaçlandığı söylenebilir. Diğer yönüyle Kürtçe eğitimle ilgili son çıkan pakette özel okulların önünü açan bir düzenleme vardı. Buna rağmen okulun kapatılma kararını anlamak mümkün değil. Sorun program ve içeriğin teknik anlamda genel anayasa, yasa ve yönetmeliklere uygunluk sorunu ise bu bağlamda konu istenilen esas ve ilkeler çerçevesinde uygun hale getirilebilir. Örneğin Türkçe'nin eğitim dili olarak eklenmesi gibi. Ancak eğitim kurumlarının polis ve asker gücüyle kapatılma-

sı yeniden sokakları hareketlendirmesi çözüm sürecinin olumlu iklimini bozan bir etki yaptığını belirtmek gerekir.

Kürtçe okul açılması ve benzeri konular üzerinden siyaset üretmek elbette süreci siyasal mücadele bağlamında derinleştirir ve besler. Ancak bunun şiddet ve çatışma üzerinden yürütmek, bayrak parçalamak, okul yakmak gibi geçmişte sonuç alınmasının mümkün olmadığı, tersine süreçte iz bırakan kırılmalar oluşturduğu görülen taktikler ve pratikler üzerinden sürdürülmesinin çözüm sürecini olumsuz etkileyeceğini her akıl sahibinin anlaması ve görmesi gerekir.

Bir şehir kurmak

İBRAHİM GEZER

igezer@hotmail.com

İnsanın dünyadaki en önemli vazifesi, dünyayı güzelleştirmektir.
Hz. Muhammed
Şehir, bir fikrin nazım planıdır.
(H. Demir)

2008 yılından itibaren tarihte ilk kez dünya üzerinde şehirlerde yaşayan insanların sayısı kırsalda yaşayanların sayısını geçti. Günümüzde dünya nüfusunun %50'den fazlası, Türkiye nüfusunun ise %75'den fazlası şehirlerde yaşamaktadır.

Batı dünyasında kentleşme ile kentleşme 100-150 yıllık bir süreçte tedricen ve birbirine paralel gelişmiştir. Oysa biz de her şey, 1950'lerden itibaren ve bir yığılma şeklinde gerçekleşmiştir. 1950'li yıllarda henüz %15 olan şehirleşme oranı şimdilerde %75'i aşmıştır. Bugün kabaca Türkiye'nin %80-90'ı yaşadığı yerlere başka yerlerden göç yoluyla gelmiştir. Sürecin bu kadar hızlı işlemesi, şehirlerimizin plansız büyümesine yol açmış ve insanımızın kentlilik bilinci kazanmasını geciktirmiştir.

Şehirler, insanlığın tarihsel yürüyüşü içinde insanoğlu tarafından ortaya çıkarılan en orijinal, en muhteşem ve en karmaşık yapılardır. Şehirler, tarih boyunca her zaman önemli olagelmışlerdir. Bütün peygamberler, bütün büyük filozof ve düşünürler, önemli düşünce ve aksiyon insanları hep şe-

İnsanların ruhu ve kimliği olduğu gibi şehirlerin de bir ruhu ve kimliği vardır. Sadece geniş caddeler, büyük binalar ve sokakları dolduran kalabalıklar bir yeri “şehir” yapmaya yetmez.

hirlerde ortaya çıkmıştır. Yine bütün ilahi dinler, büyük anlatılar, büyük medeniyetler, önemli düşünce ve sanat akımları hep şehirlerde doğmuş gelişmiş ve yayılmıştır.

Bu anlamda, bir medeniyetin büyüklüğü, yetiştirdiği büyük insanlarla, hayata geçirdiği önemli değerlerle ve en önemlisi kurduğu güzel ve anlamlı şehirlerle orantılıdır.

Şehir ile medeniyet olguları arasında hem semantik hem de etimolojik açıdan yakın bir ilişki vardır. Medeniyet kavramının hem Arapçası hem de Latincesi “şehir” kelimesinde gelmektedir. Arapça olan “medeniyet” kavramı, şehir anlamına gelen “medine” kelimesinden türetildiği gibi “medeniyet” kelimesinin İngilizce karşılığı olan “civilisation” kelimesi de Latince şehirli anlamına gelen “civilis” kelimesinden türetilmiştir. Medeni kelimesi ise şehirli ya da şehre mensup olan manasındadır. Bu anlamda İslam, doğuşu itibarıyla şehirli ve medeni bir dindir.

İslam tarihinde Medine ile

medeniyet arasındaki ilişkiyi felsefi bir disiplin içinde ele alan ilk kişi **Farabi**'dir. Bu düşünürümüze göre köy, mahalle, sokak ya da aile yapılanmaları insandaki yetenek ve yeterliklerin ortaya çıkacağı bir ortam hazırlayamaz. Bu inkişafın sağlanabilmesi için yerleşik düzenin ve şehirlerin ortaya çıkması şarttır.

Bu yüzden güzel, anlamlı ve insani derinliği olan şehirler kurmak, bir coğrafyada yaşayan insanların yetenek ve kabiliyetlerini ortaya koymalarına ve varoluşsal amaçlarını gerçekleştirmelerine en çok katkı yapacak unsurların başında gelir.

Bir şehirde yaşayan insanlar ile yaşanan şehir arasında derinlikli ve çok boyutlu bir etkileşim söz konusudur. Şehirleri elbette ki insanlar kurar, ancak şehirler de tarihi yapısı, mimarisi ve estetiğiyle insanları biçimlendirirler. İnsanların günlük hayatlarındaki davranış kalıpları, düşünce biçimleri hatta politik tercihleri şehirler tarafından şekillendirilir. Bu yönüyle bir şehir, binası olmayan bir okul, duvarları olmayan bir sınıf, kitapları olmayan bir kütüphane gibidir. Bütün öğrenciler, doğuştan itibaren bu okula kaydolurlar ve öldükten sonra bile orada kalmaya devam ederler. Dolayısıyla şehir hakkında konuşmak, aslında insan hakkında, yaşam hakkında konuşmaktır.

İnsanların ruhu ve kimliği olduğu gibi şehirlerin de bir ruhu ve kimliği vardır. Sadece geniş cadeler, büyük binalar ve sokakları dolduran kalabalıklar bir yeri “şehir” yapmaya yetmez. Bir yerin şehir olabilmesi için oraya bir kimlik, bir kişilik, bir ruh kazandırmak gerekir.

Bu yüzden insanlar şehirleri önce içlerinde kurarlar. Şairler şiirlerine konu eder, ressamlar tuvalle işler, yazarlar hikâye ve romanlarına tema olarak seçerler. Sanatçı özlemine anlatır, düşünce insanı şehrin felsefesini kurar, mimarlar proje üretir ve sonra icracılar çıkar ve kurarlar bu şehri... Bu yönüyle kentler, bir coğrafyada yaşayan insanların üretkenliği, birlikte iş yapabilme kültürü, estetik anlayışı, medeniyet seviyesi ve farklılıklara karşı tutumlarının açık bir göstergesidir.

Bu anlamda bir şehirde başarılı şair, yazar, ressam, düşünce adamı ve başarılı mimarlar çıkarmadan, başarılı yöneticiler çıkarmak mümkün değildir, mümkün olsa bile çözüm değildir. Bu yüzden önce kültüre, sanata, eğitime kısacası önce insana odaklanmak gerekir. Unutulmamalı ki, Çanakkale savaşı ve Çanakkale’nin yüz binlerce şehidi M. Akif’in şiirlerine konu olduktan sonra daha derinlikli, çarpıcı, içten ve daha heybetli bir şekilde tarihe mal olmuş, bir anıt gibi tarihin kalbine dikilmişlerdir. Bu yüzden olsa gerek Şair Süleyman Nazif, Akif’in ‘Çanakkale Şehitlerine’ adlı o muhteşem şiirini okuduğunda: *‘Allah’ın şehitleri olduğu gibi, şairleri de vardır’* demekten kendini alamamıştır. Yine açıktır ki, Ne-

dim, Y. Kemal ve Necip Fazıl gibi şairler olmasaydı İstanbul bu kadar dillere destan olmayacaktı?

Aynı yaklaşımdan hareketle olsa gerek bir şehri, bir toplumu, bir medeniyeti yok etmek isteyenler önce kültürü ve o kültürün kayıtlı olduğu hafızayı yok etmekle işe başlarlar. Moğol orduları 1258’de Bağdat’ı yağmaladıklarında ilk işleri Beytül Hikme’deki Müslüman bilgilerin on binlerce el yazması kitap ve koleksiyonlarını yakmak ve nehre atmak olmuştur. Öyle ki Dicle nehrinin günlerce mürekkep renginde aktığı söylenir. Yine, 1499’da Gırnata düşünce, Şarلمان ve Kardinali, Endülüs kütüphanelerindeki bir

Bir medeniyetin en önemli manevi kültürel unsuru kitap, en önemli maddi kültürel unsuru ise şehirdir.

milyona yakın kitabı kentin meydanlarında yakarak çıkan alevlerle zaferlerini kutlamışlardır. Yüzyıllar sonra Fransız fizikçi P. Curie bu olay hakkında şöyle diyecektir. *“Endülüs’ten bize otuz kitap kaldı ve bunlarla atomu parçalayabildik. Eğer yakılan bir milyon kitabın yarısı kalmış olsaydı, çoktan uzayda galaksiler arasında dolaşıyor olabilirdik”*.

Bilge Kral A. İ. Begoviç’e göre insanoğlu Âdem’den beri iki şey üretmektedir; “kült” ve “alet”... Kült, kültür dediğimiz şeydir, soyut ve manevi değerlerin tamamını (din, sanat, ahlak, siyaset, felsefe, şiir, edebiyat, bilgi) kapsar. Aletten kasıt ise maddi kültürdür (mimari, şehircilik, teknoloji vs).

Bu anlamda, bir toplumun medeniyet kurma kabiliyeti “kült” ve “alet” üretme kabiliyetine bağlıdır.

“Biz Devrimi Çok Sevmiştik” adlı kitabın yazarı **Kızıl Danny** lakaplı Daniel Cohn-Bendit’e sormuşlar *“Siz Yahudiler 2000 yıldır nasıl bu kadar etkili olabildiniz”* diye... O da cevap vermiş; *“Biz şehirlerde yaşadık ve kitap okuduk”*.

Bir medeniyetin en önemli manevi kültürel unsuru kitap, en önemli maddi kültürel unsuru ise şehirdir. Zaten tarih boyunca bu iki unsurun üretiminde başarılı olan toplumlar insanlık medeniyetine öncülük etmişlerdir. Kitap, şehir ve medeniyet birbirlerinin mütemmim cüzleridir. Medeniyetlerin akıbeti, şehirlerin ve kütüphanelerin akıbetiyle yakından ilgilidir.

Şehir, bir fikrin nazım planıdır ve mekânın fikir tarafından imar edilmiş halidir (H. Demir). Yani zihninizde şehir hakkında, insan hakkında, medeniyet hakkında bir fikir varsa, bir öneri varsa, bir paradigma varsa anlamlı ve güzel bir şehir kurabilirsiniz. Eğer bunlar yoksa sadece günü kurtarmaya çalışır ve el yordamıyla yol almaya uğraşırsınız.

Mevcut durumda Anadolu’nun birçok şehrinde, şehrin kurumları gelecek projeksiyonlarını ve stratejik planlarını birbirinden ve şehrin ana vizyonundan bağımsız hazırlamaktadırlar. Bu ise şehrin bütüncül olarak ve ortak bir bileşke paralelinde gelişimini engellemektedir. Sonuçta herkesin farklı bir yöne taşımaya çalıştığı, kimliksiz, kişiliksiz, plansız ve programsız şehirler ortaya çıkmaktadır.

Oysa yapılması gereken şey, şehir için ortak bir vizyon belirlemek ve bu vizyonun ne olduğuna bağlı olarak şehrin bütün kurumlarının ilgili vizyonu besleyecek şekilde yeniden yapılandırılmasını sağlamaktır. Bir şehri markalaştırmak sıradan bir ürünü markalaştırmaya benzemez, çok daha karmaşık ve binlerce unsurdan oluşan bir süreçtir. Bütün bu unsurların aynı hedefi beslemesi gerekir. Örneğin Kültür ve Turizm ağırlıklı bir vizyon belirlenmişse o şehirdeki bütün kurumlar stratejik planlarını ve projeksiyonlarını buna uygun hale getirmelidir. Üniversite; mimarlık, restorasyon, turizm, tarih vs alanlarla ilgili bölümler açmalı ve bu alanlara yönelik uzmanlar yetiştirmelidir. Karayolları; tarihi ve turistik eserlerin yollarını yapmalı ve yönlendirmek için levhaları asmalıdır. Benzer değişiklikleri diğer kurumlarda kendi şart ve özelliklerine göre yapmalıdır. Yine şehrin kurumsal kimlik çalışmaları yapılmalı, bir kent araştırmaları merkezi kurulmalı ve bir tanıtım stratejisi hazırlanmalıdır. Bunlar kadar önemli diğer bir husus ise belirlenen vizyonunun herkes tarafından kabul görmesi için alabildiğine katılımcı bir süreçle belirlenmesidir. Zira insanlar katılmadıkları ve birlikte karar vermedikleri amaçları gönüllü olarak izlemezler.

Bütün bu süreçler, belediyeler tarafından yürütülmelidir. Zira gerek ülkemizde gerekse dünyada önemi gittikçe artan “yerinden yönetim”, “âdem-i merkezîyetçilik” ve “hizmette halka yakınlık” gibi ilkeler belediyeleri, şehir hayatında merkezi bir konuma taşımıştır.

İslami hareket üzerine mülahazalar

FERHAT ÖZBADEM

entelekt@hotmail.com

İslamın hedeflediği bir toplumun oluşması için belli bir disiplin ve çalışma yöntemi ile hareket eden birey ve yapılar-
dan meydana gelen hareket İslami harekettir. İslam toplumlarında söz sahibi olup, bireylerin dünya ve ahiretlerini güzelleştirmek ister. Bu amaca Müslümanların İslami hareket içinde gösterdikleri çabalar ile ulaşılabilir. Müslümanlar, islamın çizmiş olduğu çerçevede hareket ederek içinde yaşadığı toplumun İslamileşmesi için bütün çabayı göstermek ile mükelleftirler. Bu mükellefiyet Allah'ın Müslümanlara yüklediği bir sorumluluktur.

İslami hareket birinci dereceden hedefi kendi sorumluluk alanı olan yaşadığı coğrafyada sonrasında ise bütün yeryüzünde tevhid, adalet ve özgürlüğü söz sahibi kılmaktır. Toplumların vahye göre inşa ve imarı için mücadele edilir. Esas olan insanın dünya ve ahiretini güzelleştirecek olan rabbani nizamı kurmaktır. Rabbani olan bu nizamın kurulması önünde engel olan bütün unsurlar fitnedir ve bu fitneleri kaldırmak için mücadele etmek İslami hareketin esas vasfıdır.

İslami hareket, İslamiliği ile yürüyüş halinde olan, üreten, te-

Müslümanlar, islamın çizmiş olduğu çerçevede hareket ederek içinde yaşadığı toplumun İslamileşmesi için bütün çabayı göstermek ile mükelleftirler. Bu mükellefiyet Allah'ın Müslümanlara yüklediği bir sorumluluktur.

kamül eden, gelişen, kendisini yenileyen, duruş belirleyen, ufuk açan, ilkelerinde derinleşen, düşüncelerini ilerleten, değerlerini koruyan, daima vasıflı bireyler yetiştirip toplumun dönüşümünü kanalize eden harekettir.

İslami anlamda bütün ekol ve damarların iyi yönlerini kendi çerçevesi içinde harmanlamak sureti ile yeni bir bütün meydana getiren, ekol ve damarların olumsuz, eksik ve hatalı görüş ve uygulamalarını en doğruyu ortaya koymak sureti ile eleştiren ve doğruya doğru dönüştürme işlevi olan hareket İslami harekettir.

İslami Hareket, Tevhidi bakış açısına sahip, toplumu İslamileştirme hedefine sahip, bir kadro ve programı olan, cihanşümül, ilkeli ve duruş sahibi bir harekettir. Islah, inşa ve eğitimi bir arada devam ettiren harekettir.

Bir hareketin İslamiliğinin belirleyici ölçüsü Kur'an'a göre ne kadar İslami olduğu ile ilgilidir. Bir yapı ne kadar Kur'an'ın belirlediği çerçevede şekillenmiş ve Kur'an'ın gösterdiği istikamette ilerliyor ise o kadar islamidir. Kur'an'ın mührü ile mühürlenmiş hareket İslami harekettir. Kur'an'ın belirlediği ilkeler çerçevesinde hareket eden hareket ancak İslami hareket olabilir.

İslami hareketin İslamiliğinin en temel belirleyici unsurlarından biri de tevhidi merkeze almasıdır. Tevhid üzere olan bir hareket ancak İslami hareket olma vasfını kazanabilir. Tevhidi bakış açısı İslami hareketin bakış açısıdır. Şirk, zulüm ve tuğyandan arınmış bir akide, düşünce, fikir ve hareket anlayışı ile ancak İslami hareket tanımlanması içine girilebilir.

İçinde bulunduğu toplumun yönetimine gelme hedefi İslami hareketin toplumsallaşması ve insanın dünya ve ahiretini esenliğe kavuşturması noktasında İslami hareketin hedefleri arasındadır. Toplumdaki yönetime ortak olma düşüncesi İslami harekette olamaz. Kendisi olarak yönetime taliptir. Kendi projeleri, düşünceleri, ilkeleri ve görüşleri ile yönetime taliptir. Burada belki de

üzerinde durulması gereken en önemli husus ne şekilde yönetime gelebileceği ile ilgili yaklaşımlar olmalıdır. Referandum yöntemi ile bir çıkış yolu bulunulabilir mi üzerinde derin anlamda düşünmek gerekiyor.

İslami hareketin bütün ilke ve kurallarını Kur'an belirler. Bu anlamda ölçü Allah'ın çizmiş olduğu sınırlardır. Bu sınırlar içinde hareket eden hareket İslamiliğini devam ettirir. Bu sınırlar dışına çıkan hareketler ise İslamiliğini yitirip sadece hareket olarak kalırlar. İslami hareket esas itibari ile Rabbani bir harekettir. Dolayısı ile Rabbani hareketin ölçüleri de Rabbani olmak zorundadır.

İlke ve prensiplerine bağlılık da İslami hareketin önemli özelliklerindendir. İlke ve prensiplerin bir şekilde ihlal edilmesi hareketin basitliğini ve disiplinsizliğini gösterir. Bu yönü ile ilke ve prensiplere bağlılık çok önemlidir. Doğruluğu ve gerekliliği konusunda aksi ispat edilmedikçe ilke ve prensiplere hareketin her kademesi uyumak zorundadır.

İslami hareketin tanımlamasına layık olması için cihanşümul olması esastır. Temel belirleyici unsur Kur'an'dır. Birliktelik bağı tevhid/akide bağıdır. İslami hareket ırk ve toprak merkezli bir hareket değildir. İman/tevhid merkezli bir harekettir.

İslami hareket tanımlaması iki farklı pencereden ele alınarak tanımlaması ve özellikleri ile ilgili akla gelebilecek soruların önü alınabilir. İslami hareket bütün İslami yapıları içine alan büyük hareket olarak da ele alınabilir, bir cemaat organizasyonu olarak tekil

bir hareket olarak da ele alınabilir. Her iki yaklaşım için de bir organizasyon ve program olmazsa olmazlardandır. Bütün İslami yapıları içine alan İslami hareket için henüz bir organizasyon mevcut değildir. Bunun olmaması büyük bir eksikliktir. Cemaat çapında tekil İslami hareketler bu anlamda daha donanımlıdır.

Disiplin ve kadrolaşma bir İslami hareketin olmazsa olmazıdır. Disiplin olmadan İslami hareket olunamaz. Kadrosu olma-

İslami hareket fikir ve düşüncelerini topluma deklare etmek konusunda ne kadar şeffaf olunabilirse o kadar şeffaf olmalıdır. Fikirler toplumsallaştığı oranda kabul görür ve uygulanır. Sahada fikirleri topluma deklare eden kadroların hayatı da şeffaf olmalı. Şaibeli ve toplumda olumsuz yönleri ile tanınan kişiler bu alanda çalışmamalıdır.

yan hareket İslami hareket olmaz. Programı olmayan hareket İslami hareket olamaz. İlkeleri olmayan hareket İslami hareket olamaz. Örgütlü olmayan bir yapı İslami hareket olamaz. Hiyerarşisi olmayan bir hareket İslami hareket olamaz.

İslami hareket fikir ve düşüncelerini topluma deklare etmek konusunda ne kadar şeffaf olunabilirse o kadar şeffaf olmalıdır. Fikirler toplumsallaştığı oranda kabul görür ve uygulanır. Sahada fikirleri topluma deklare eden

kadroların hayatı da şeffaf olmalı. Şaibeli ve toplumda olumsuz yönleri ile tanınan kişiler bu alanda çalışmamalıdır.

Bu tanım ve özellikler ile birlikte, bir teşekkül olarak ortaya çıkarak İslami hareket olma vasıflarını taşıyan yapılar samimi ve sadakatli bağları ile amaçlarına ulaşabilir. Bu noktada yapılması gereken iş İslami hareketin güç ve dinamizminin artması için azami çaba göstermektir. İslami hareket içinde yer almanın ve çalışmanın bütün müminlerin mükellefiyeti olduğu gerçeği sürekli hatırlanmalı ve hatırlatılmalıdır. İslamın toplumsallaşması ödevinin bütün müminlerin ödevi olduğu unutulmamalıdır.

Bireyin dahil olduğu hareketin İslami hareket olup olmadığını çok iyi analiz etmesi gerekir. Kendisini ve içinde olduğu yapıyı bu anlamda sağlam şekilde sorgulaması gerekir. Şayet içinde olduğu yapı İslami hareket olma vasfını taşımıyorsa bireyin orada hangi yöne gittiğinin bir anlamı olmayacaktır. Yanlış trene binen kişinin tren koridorunda ters yöne veya doğru yöne doğru koşması bir anlam ifade etmez. Çünkü tren yanlış istikamete gitmektedir. Birey içinde olduğu yapının İslami hareket olduğuna kanaat getiriyorsa bütün varlığı ile hareketin gelişmesi ve amaçlarına ulaşması için çalışmak ile mükelleftir.

İslami hareket kendi dinamikleri ile kendisini ispatlar. Dinamiklerinin sağlamlığı ve derinliği hareketin sağlamlık ve derinliğini gösterir. Sürekli dinamik olan bir hareket toplumda ciddi anlamda karşılık bulur.

Toplumsal hareketlerde birlikteliği tanımlama

BAYRAM YILMAZ

ylmaz.bayram@gmail.com

“Stratejide yapılan hata taktik safhada düzeltilemez...”

Bir toplumsal hareketin (cemaatin, partinin, vs...) var olabilmesi ve varlığını kalıcılaştırması ancak bir toplumsal talebi karşılayabilmesi ile mümkündür. Cemaat oluş(tur)muş sosyal boşluğu doldurabilmesi ile teşekkül eder, gelişir kalıcılaştırır... Bizzat mensupları ve içinde neşvü neva bulduğu toplum tarafından organize yapıya ihtiyaç hissinin azalması “cemaat olmadan da ben kendi kendime yetebilirim, hizmetlerimi yürütür, belki Allah’ın rızasına daha kolay ulaşabilirim...” yaklaşımının yaygınlık kazanması toplumsal hareketin (cemaatin, partinin, vs...) gücünü zayıflatır ve gerekliliği sorgulanmaya başlar. Varlığı sorgulanan her kurum da yok oluş sürecine girer.

Geçmişin getirdiği çok kıymetli ortak düşünüş ve hissedişlerimiz bizi bir araya getirir ama gelecekteki birlikteliğimizi garanti etmez. Kalıcı birlikteliğimizi sağlayacak şey bu birliktelik sayesinde kendimizi koruduğumuzu, birbirimize katkı sağladığımızı ve birlikte çevremize faydalı olduğumuzu düşünebilme-

Kendinizi cemaat olarak ifadelendirirseniz, birlikteliğinizi bu mantığa göre kurgular ve örgütlersiniz. Cemaatin STK’dan temel farkı ise cemaat, potansiyelini toplumda üretir ve çoğaltır.

mizdir. Bu düşünce ve duygularımız bize huzur ve manevi tatmin duygusu verecektir. Bu huzuru her daim yaşama isteği de birlikteliği kavileştirecektir.

Bir birlikteliğin gücünü ortaya koyan temel gösterge mobilize edebildiği insanların gücüdür. Bir önderliğin veya kurumsal yapının gücü; mal ve can fedakârlığı gerektiği durumlarda meydana çıkarabildiği insan potansiyeli kadardır. Eğer bir cami imamı, gerektiğinde kurumsallık iddiasındaki bir yapıdan daha fazla insanı harekete geçirebiliyorsa; O kişi tek başına bir kurumsal yapıdan daha güçlüdür.

Bir topluluğun kendi arasındaki etkileşim biçimini nasıl tanımlarsa birliktelik, tanımlanan ilişki biçimine uygun insanları bir araya getirecek ve bu birlikteliğe uygun insanlar üretecektir. Birlikteliğin neye hizmet edeceği

onu oluşturan insanlardan daha çok önemli ve belirleyicidir. Hayat amaçlı bir araya gelen iki vasat insanın üreteceği fayda, süfli niyetlerle bir araya gelen nitelikli insanlardan daha fazla olacaktır.

İsim verme, isimlendirme önemlidir. İki yakın kimsenin aralarındaki hukuk birbirlerine hangi tanımlarla yaklaştıkları ile ilgilidir. Birbirleri için değerleri birbirlerini ne gözle gördüklerine bağlıdır. Birbirlerine “arkadaşım” ya da farklı olarak “kardeşim” demeleri söyledikleri kelimelere yükledikleri anlamlara bağlı olarak çok farklıdır.

Eğer taraflar birlikteliklerine aynı anlam derinliğini yüklemiyorlarsa bu farklılık soruna dönüşebilir. Biri için kader birlikteliği olan durum diğeri için kısmi zamanlı bir mesai ise bu sorundur. Her iki taraf için mesele sınırlı ve gevşek olarak tanımlanmış ve bu tanımda mutabık kalınmışsa bu birliktelik çok daha uzun süreli olacaktır. Sadece bu birlikteliği, inançları için canını ortaya koyabilecek insanlar tercih etmezler, içinde bulunmazlar.

Temel mesele “birlikte ne yapılmak isteniliyor?” sorusuna verdiğiniz cevaptır. Bu cevaba göre hangi karakterdeki insanlarla bir-

likte kuracağımız belirginleşecektir. Birlikte yapmak istediklerimize bağlı olarak; arkadaşlarınız, yoldaşlarınız, kardeşleriniz olur. Bu cevaba göre isminiz, kulüp, cemiyet, cemaat, platform, vs olur...

Yerelde birlikteliğinizi STK mantığı ile kurgular ve örgütlerseniz misyonunuz da STK'laşır. STK'ların temel misyonu da toplumda bir şekilde oluşmuş potansiyeli sınırlı bir amaca yönlendirmek ve bu potansiyelin sonuç almasını sağlamaya çalışmaktır.

Kendinizi cemaat olarak ifadelendirirseniz, birlikteliğinizi bu mantığa göre kurgular ve örgütlersiniz. **Cemaatin STK'dan temel farkı ise cemaat, potansiyelini toplumda üretir ve çoğaltır.**

Bu açıdan bizim geçmişten getirdiğimiz çok kıymetli ortak paydalarımız ziyadesi ile fazladır, bizler birbirimize en yakın akrabalarımızdan daha fazla güveniriz. Birbirimizle vakit geçirmeyi tercih eder, kalabalıklarda yaşadığımız yalnızlık duygumuzdan birbirimizin yanında uzaklaşırız. Birlikteliğimizi ifadelendirmek istersek en hafif ifade ile kader birlikteliği deriz. Bu dünyada birlikte var olduğumuz gibi birlikte haşr olmayı arzularız. Birimizin eksik olduğu cennet bile bizim için eksik sayılır. Cennetini birlikte mamur etmek için bir araya gelmiş insanlarız.

Hem cemaat hem de STK olunamaz mı? Muhtemelen olur ama en önce ne olduğumuza karar vermemiz gerekir.

Birlikteliğinizi STK mantığı ile kurgular ve örgütlerseniz misyonunuz da STK'laşır. STK'ların temel misyonu da toplumda bir şekilde oluşmuş potansiyeli sınırlı bir amaca yönlendirmek ve bu potansiyelin sonuç almasını sağlamaya çalışmaktır.

Toplumda oluşmuş bir potansiyeliniz varsa iki temel soruya acil ve kapsamlı cevap üretmeniz gerekir.

1- Var olan potansiyelinizi "nesli ıslah ve yeryüzünü imar etmek" için nasıl değerlendirebiliriz?

2- Amacımıza yönelik yürüyüşümüzün beşer ömrümüzle sınırlı kalmaması için potansiyelimizin devamını nasıl sağlayabiliriz?

Resmi, modern, seküler tanımlamalarla teşkilatlanmayı tercih ettiğimiz de, bir abiye bir hocaya, bir üstada, bir kardeşe ihtiyacımız olmaz. İhtiyaç duyduğumuz unvan ve formasyonlar; müdür, başkan, idareci,

teşkilatlanma sorumlusu, kültür daire başkanı vb gibi unvanlar ve bu unvanları taşıyabilecek insanlardır. Bu eğitimlere ve becerilere sahip insanlarımız halkla ilişkileri yürütür, faaliyetler yapar.

Öne çıkan insanlarımız, (a) sosyal ve sanal medyayı çokça kullanabilen, daha çok bu kanallardan iletişim kurmayı tercih eden, salon organizasyonlarını önceleyen ve bu konuda maharetli kişi(lik)ler ön plana çıkmaya başlar. Yatılı yaz Kur'an kursları değil de yaz okulu faaliyeti yapar, Tefsir derslerinden daha fazla roman okumaları yapılmaya başlanır. Dini içerikli sohbetlerimiz de ayakta durmamızı çıkarmadan oturabileceğimiz ortamlarda yapılmaya başlanır. Bu tercihlerle sürdürülen çalışmalarda; sayıları binlerle ifade edilen kitleniz olabilir, hatta yerel siyasette belirleyici de olunabilir ama tüm teşkilatınız içinde bir tane mütefekkiriniz olmaz. Bunun sebebi de teşkilatlanma şemanızda mütefekkir kadronuzun olmamasıdır.

En zeki çocuklarımız en iyi üniversitelere gider ama tüm ülke çapında hafız yetiştirecek bir tane müessesemizin olmaması eksiklik olarak hissedilmez. Güzel konuşan çok sayıda insanımız olur ama bir cenaze merasiminde cenaze menasikını yapabilecek bizden bir kişi bulmakta zorlanabiliriz.

Cemaat olarak isimlendirmeyi tercih ettiğiniz birlikteliklerde ise bir araya geldiğinizde içimizden Kur'an'ı en iyi anlayanımızı en öne geçiririz... Vesselam...

Korku köleliktir

ENES TARIM

*“Korkunun kucagında yaşayanlar
asla özgür değildir.”*

Horatius

Korku ihtişamlı bir imparatorluktur. Muhtevası, biraz gizem, biraz heyecan, bir tutam tedirginlik, biraz da vehimdir...

İmparatorluğunu, ilmik ilmik önce şuurlatında, sonra vücudun tüm sinir uçlarının kıvrımlarında üslendirir. Kimi aşıkların cesaret sınısı, kimi bedbahtlarınsa yürek yorgunluğudur.

Ona boyun eğenler zilletin temsilcisi, iblis ordusunun yakut taşlı köleleridir. O, kimi zaman bir dinin ruhbanı, kimi zaman bir isyanın alemdarı, kimi zamansa kan banyosunda düş alan insan taciridir. O, öğretilmiş acizlik ve en büyük baskı unsurudur.

Tarihin en büyük korku imparatorluklarından biri Moğol İmparatorluğudur. 150 yıllık görkemli egemenlikleri boyunca dünyanın dörtte birine hakimiyet kurmuş, ele geçirdikleri ülkeleri

yakıp yıkmış, erkekleri öldürüp, kadınlarına tecavüz etmiş, çocukların da dillerini kesmişlerdi. Tüm bu katliamları yaparken, mağdurların içinden bir kesime dokunmaz, yapılan vahşete bu kesimin özellikle tanıklık etmesini sağlar, onları korkutarak vücutlarında kalıcı işkence izleri de yaparak serbest bırakırlardı. Özgür kalkanlar, diğer beldelelere doğru can havliyle kaçar, tabii olarak geçtikleri yerlerde Moğolların zulmünü anlatır, vücutlarındaki işkence izleri ile de dehşet saçarak bir korku imparatorluğu tesis ederlerdi. Bir sonraki aşamada, bu korku dolu efsaneler yolları üzerindeki tüm engelleri siler süpürür, yüzlerce kilometre ötelere kaleler beyaz teslim bayraklarıyla donanırdı...

Büyük imparatorluklar ya adaletle veya korku ile tesis edilir ve hiçbir güç kendiliğinden değildir.

Günümüz egemenleri de geçmiştekiler gibi korku gücünü çok iyi kullanıyorlar. Onlar da Moğollar gibi insanları işkencelerle katlederek, kadınların ırzlarına geç-

rek, çocukları boylarından büyük bombalarla parçalayarak egemenlik alanlarını genişletiyorlar. ... Tüm zamanların en öldürücü ve azap edici silahı olan kimyasal silahları kullanmaktan dahi içtinap etmiyorlar. Filistin’de olduğu gibi insanları bir bölgeye hapsediyor, giriş çıkışlarını kapatarak günlerce üzerlerine bombalar yağıdırıyorlar. Tüm dünyanın gözü içine baka baka nesilleri yok ediyor, kibirle ve sitayişle yeryüzünde salınıyor, krallıklarını perçinliyorlar. Yöntemleriye hep aynı:”Korkuyu kalplere yayarak tüm halkları köleleştirmek”...

Görüyoruz ki, Moğollar gibi stratejik bir davranış sergiliyorlar ve bunu tarihteki izdaşları gibi bilinçli yapıyorlar. Her savaşı bilinçli planlıyor, dünyaya bilinçli izletiyor, sistematik katliamlarla ilerlerken sosyal medyada yaptıkları katliamların paylaşımları rekorlar kırıyor, insanların kalplerine korku ve dehşet salıyorlar...

Geçmişin korku hikayeleri nasıl sonlanmıştı acaba?Korku

engellenebilir mi? Kişisel gelişim uzmanları, korkunun beynin yarattığı bir illizyon olduğunu ve kaynağı bilinirse engellenebileceğini savunuyorlar. “Farkındalık” a dikkat çekerek, korku kaynağına karşı bilinçlenme ve motivasyonla, mücadelede başarılı olunabileceği düşüncesindeler..

Tarih, abartılı korku hikayeleri ile dolu olduğu kadar, ona boyun eğmeyi reddeden muhabbet aşıklarının destansı hikayeleriyle doludur..

Moğolların zulümlerle dolu ilerleyişini durdurarak belki de tarihin akışını değiştiren “Memluk Sultanı Kutuz”, bir proje ve başarı hikayesidir. “İbni Haldun”, “Sultan Kutuz” un işe, öncelikli olarak Moğol saldırılarından kaçan korku gruplarının Memluk Şehirlerine girişini yasaklayarak, halkın anlatılacak işkence ve ölüm hikayelerinden etkilenmemesini sağlamakla başladığını anlatır. Emir’lere fermanlar göndererek, askerlerin tören meydanlarında halkın karşısında cenk ve cirit oyunları oynatmış, camilerde verilen vaaz ve hutbelerde, Müslümanların haçlılara karşı yaptıkları savaşlardaki kahramanlık hikayelerinin anlatılmasını sağlamıştır. Bazı din adamlarının, daha fazla fitne olmaması, kan dökülmemesi ve Moğollara teslimiyet çağrılarına karşı; cihat anlayışının güçlenmesi ve şehadet kavramının gündeme oturtulması için çalışmış, aleyhteki moral kırıcı motivasyonların azaltılması yönünde gayret göstermiştir.

Sonuçta Moğolların yenilmezlik efsanesini yıkmış, İslam dünyasını tekrar dirilterek Moğolla-

rın saldırılarının yaraları sarılmaya başlanmıştır.

O halde, korku ordularına karşı özgüvenli ve moral değerlerin yüksekliği gerekir. Manevi motivasyonla, öğretilmiş acizlikten sıyrılmak, cihad ruhunu kalblerde inkişaf ettirmek, dini eğitim kurumlarının tesisine gayret etmek, diriliş neslini örnek edinerek gençlik hareketlerini yeniden yapılandırmak temel esas olmalıdır. Küfrün özentili cazibesine meyletmemek, mustazaf halklara aciz olmadıklarını göstermek gerekir.

Günümüz İslamcılarının belki en büyük hatası, egemenleri çok güçlü görme zaafı ve kalplerde “Vehn” hastalığının yerleşmesi-

Tarih, abartılı korku hikayeleri ile dolu olduğu kadar, ona boyun eğmeyi reddeden muhabbet aşıklarının destansı hikayeleriyle doludur...

dir. Efendimiz(sav), “vehn”i, dünya sevgisi ve ölüm korkusu olarak tanımlıyor bir hadisinde... Oysa az bir cesaret ve özgüvenle Lübnan’da ve Gazze’de İsrail ordusunun nasıl kağıttan kaplan haline geldiğini ve bir korku efsanesinin bitişini hep birlikte gördük. O yüksek tepelerde oturup piknik yaparken Filistinli çocuk ve kadınların katledilişlerini izleyen İsraililere, pısrık ordularının yeniliş görüntülerini izlettirecek kardeşlerimiz yakın zamanda inşaallah...

Onların gücü biz kölelerin omuzlarında yükseliyor...

Oysa mustazafların kaybedecek neyi var ki, zincirlerinden başka?...

Hem Allah’ı Rab edinenler kimden korkar ki?

Onlar için yenilgi de galibiyette aynı değil mi?

Sonuç O’nun rızası olduktan sonra...

Havzın başında Efendimizle buluşmak en büyük vuslat değil midir?

“Doğrusu, Rabbimiz Allah’tır deyip sonra da dosdoğru gidenlere korku yoktur. Onlar mahzun da olmayacaklardır...” (Ahkaf:13)

Allah yolunda musibetlere sabretmenin mükafatı Adn cennetleridir...

İnananlar O’nun rızası için çalışmalı, O’nun dinini hakim kılmak için gayret göstermelidir...

O’nun sancağını en yükseklerle dikmek için cehd edelim...

Kardeş olalım, kardeşlerimizin arasını bulalım ki korku düzenlerini yerle bir edebilelim...

Hadi gelin hep birlikte insanları Allah’a davet edelim...

İyiliğe güzelliğe ve ebedi yaşama çağıralım...

Korku Baronlarından ve onların uşaklarından korkmayalım...

Namazla, zikirle, ibadetlerimizle kalplerimizi ferahlatıp maneviyatımızı güçlendirelim...

Kitabı yeniden başucumuza koyup, yeniden Efendimizin hayatını siyerini okuyalım...

Daveti mahzun gönüllere yeniden yayabilmek için tan yeri ağardığında, yeniden yollara koyulalım...

“Şeytanlardan, onların insanların kalbine ilka ettikleri tehlikelerden, Allah’ın gadabından ve kullarının şerrinden Allah’ın eksiksiz kelimelerine sığınırım”...

Şahitlik etmek

NECLA ARPA GÜLAÇAR

neclagulacar@gmail.com

"Rızasını arayanı Allah onunla kurtuluş yollarına götürür ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarır, dosdoğru bir yola iletir." Maide, 16

Yaptığı her işte yüce Allah'ın rızasını aramak ne büyük bir erdemdir..

Güzel bir söz duymuştum adetim gereği duyduğum, okuduğum güzel sözleri bir yerlere not ederim kağıt kalem bulamazsam da bir kaç kere tekrar edip aklıma nakşederim.

"Her ömrün bir Eylülü vardır." Naif bir söz serin rüzgarların hışırtısı yavaş yavaş uzun bir kışın geleceğini müjdeliyor. İç sesini dinleyenleri hüzünlendirir eylül ayları... Ve şahitliğimiz! Herkes yaşadığı ömür kadar şahittir tüm yaşananlara... siyasetin içinde fakat siyasi konuşmak ve yazmak istemeyen biri olarak belki de ilk defa yazılı olarak Türkiye'nin siyasal gelişimini kendi pencereinden aktaracağım.

İnsanların, kurumların, partilerin, devlet yönetimlerinin mükemmel olamayacağının bilinciyle mükemmelliğin yalnızca Allah'a mahsus olduğu şuuruyla kat ettiğimiz meşakatli yolun zirvesindeyiz belki.

Gülistan hayal eden varsa yanlıgdadır (gül bahçesi). Gülistan

bizlere diğer alem için vaad edilmiştir. 13-14 yıl önce Ak Parti kurulduğunda kendi şehrimde kurucu üye olmam için teklif gelmişti ki o tarihten önce hiç bir siyasi partiye oy vermemiştim çünkü hiç birinin beni temsil edemediğini düşünüyordum. Bir çok şuurlu insan gibi bende 28 şubat mağduyudum eşi sürgünde olan, okula kayıt yaptıramayan bir Türkiye vatandaşıydım. Hem kadındım, hem başörtülüydüm, hemde kürtüm dolayısıyla tamamen ülkemde ikinci sınıf hatta üçüncü sınıf insan muamelesi görüyordum. İtilen, kakılan, hor görülen, hakir görülen öz yurdunda garip olan...

Teklif edenlere şöyle dedim; başörtü ve Kürt sorununu çözecekseniz sizinleyim ne pahasına olursa olsun, hangi şartlar söz konusu olursa olsun...

Cevaben; Meclisin yarısı Ak Partili vekillerden oluşursa sorun neden çözüme kavuşmasın ki, böylece uzun soluklu yolculuğumuz başladı.

O günlerde siyasi bir akımın içine girdiğim için çok insan ve S.T.K bana sırtını dönmüş aşağılamış yargısız infaz yapmışlardı.

Cumhurun Başkanı Recep Tayyip Erdoğan; "Beraber yürüdük biz bu yollarda" söylemi uzun soluklu yürüyüşte bazı insanların canını sıksada biz bu cümle-

nin muhatabı ve birer neferiydik. Sabırlı adımlarla beraber yürüyorduk. Partimizin basamaklarında adım adım basamak basamak ilerlerken bir taraftan cumartesi günleri Başörtüsüne Özgürlük Platformuna da katılmayı da ihmal etmiyorduk. Biz şemsiyesi geniş olan bir partiydik. Aramıza her düşünce, meşrep, mezhep ve dinden olanları aldık. Yelpazesi bu kadar geniş olan böylesi siyasi partide de yanlışların olması da Türkiye normlarına göre gayet doğaldı.

Başta Genel Başkanımız ve az sayıda diğer teşkilat üyemiz bizler için bir sabır örneği oldular. Nakış nakış işlediler adeta. Evet belki çok azımız her işte Allah'ın rızasını gözetti.. Fakat yüce Allah rızasını arayan kullarının hatırına bizleri karanlıklardan aydınlıkara kavuşturdu. Zor bir şehirde anlaşması zor olan insanlarla yaşıyorum. Gülistanı isterken her gün ana caddeleri savaş alanlarına cehenneme çevirenlerle yaşıyorum.. Gülistan bu şekilde istenir mi? Karanlıktan bu şekilde aydınlığa ulaşılabilir mi? Hayır? Kendini ifade ettiğin kadar anlaşılırsın derler. Maalesef Doğu bölgesinde hâlâ anlaşılammış bir lidere reddiye var. Yaklaşık bir asırdır hiçbir hükümetin gerçekleştiremediğini gerçekleştiren bir

liderin kendi ülkesinin toprağında anlaşılması ne acı!.. Bunun en büyük sebebi yerel yönetimlerin acziyetidir menfaatperestliğidir..

2001-2014 süreci içinde Türkiye gerçekten önemli gelişmelere imza atmıştır. Dünya buna şahittir. Başörtüsü problemi neredeyse tamamen çözüme kavuşmuştur. Kürt meselesinde önemli mesafeler katedilmiş, anaların gözleri neredeyse iki yıldır ıslanmamıştır. 2001 yılında inanarak kurucu üye imzasıyla yürüdüğüm meşekatli yolda bir zamanlar kardeşimi ziyarete gittiğimde başörtümden dolayı askeriyenin bahçesine alınmayan ben şimdi-lerde askerin başörtülü hanımların önünde hiza durduğunu görüyorum hamd olsun alnı secde gören, içki kadehi tokuşturmayan gittiği yabancı ülkelerde hasretle saygıyla karşılanan ayakta alkışlanan başörtülü eşlerini yanlarında gururla taşıyan, bir zamanlar sokaklarda dahi kürtçe kelamının yasak olduğu şimdi-lerde ise bilmediği halde kürtçe selam veren yöneticilere şahitlik ediyorum Elhamdulillah.

İnsan sadece kendi yaşadıklarının şahidi değilmiş yaşadığı dönemin hayatına şahitlik ettiği insanlarında şahididir.

“Rabbim rızasını gözeten ve her işinde Allah’ın rızasını arayan yöneticileri başımızdan eksik etmesin” Amin..

Sabır acıdır ama meyvesi tatlıdır...

Maalesef Doğu bölgesinde hâlâ anlaşılammış bir lidere reddiye var. Yaklaşık bir asırdır hiçbir hükümetin gerçekleştiremediğini gerçekleştiren bir liderin kendi ülkesinin toprağında anlaşılması ne acı!.. Bunun en büyük sebebi yerel yönetimlerin acziyetidir menfaatperestliğidir..

Teslimiyet avuntusu

BETÜL ŞATIR

Uzatabilir misin İsmail gibi başını bıçağa? Takip edebilir misin seni kanamalı bir ölüm için peşine çağıran babanı? Teslim olabilir misin? Allah emretti diye. Vardır bildiği, yardır gönlüme ve hayırdır her verdiği diyebilir misin?

Uzatabilir misin İsmail gibi başını bıçağa? Takip edebilir misin seni kanamalı bir ölüm için peşine çağıran ba-

banı? Teslim olabilir misin? Allah emretti diye. Vardır bildiği, yardır gönlüme ve hayırdır her verdiği diyebilir misin?

Musallalara gönüllü uzanabilir misin? Senin için bekleyenlere teneşirlerden gülümseyebilir misin? Salaların sonunda ismin zikredilince derin bir oh çekebilir misin? İmtihan bunalımı içinde seyreden meşakkatli bir dünyayı gerinde bırakabilir misin? Asıl yurduna sevinerek tebessüm çiçeklerini geçtiğin yollardan derleyerek ilerleyebilir misin?

Koca bir kambur olan dünyayı sırtından silkelerken en güzel şarkıları mırıldanabilir misin? Gençlik coşkusuyla söylediğin marşlardan ödünc aldığın dizelelerle koşar adım sallayabilir misin cennet sancağını? Başım gövdemden etim tırnağımdan kalbim bedenimden ayrılana dek alamazlar imanımı diye gülümseyen bir nara atabilir misin? Sevgiden söz dahi edemeyenlere kollarının her zaman açık duruşu gibi bıkmadan anlatabilir misin sevgiyi? Kanatlanırken güzel bir âleme bütün

rennüm ederek kazanamayacağımız ortada. Söylediklerimizin kalplerimize inememesinin bir nedeni olmalı. Ve bu vebal zamanın veya mekânın boynuna asılmamalı artık. Sabit hakikatleri gevşeterek değişti diye zamanı ya da mekânı suçlayarak sorumluluklarımızı hafifletmek niyetimiz anlamsız.

Dünya yüzeyinde yaşamıyor insan. Kaç katman derinde belli değil. Yüzeye oradan semaya oradan da gizlenmiş münteha yüksekliklere çıkamıyor işte. Yu-

hediyelerle. Yine kırmızı pabuçlarını eskitmeye korkacak küçük kızlar. Delikanlılar biraz daha büyüyecek büyüklerinin arasında. Damarlanmış elleri öpülecek yaşlıların. Başımızın üstüne konacak tecrübeleri büyüklerimizin. Gurbettekiler dönerek bayramı da getirecekler beraberinde. Sıladakiler cömertçe güneşini verecekler özlediklerine. Sılayı rahimler uzatacak ve bereketlendirecek yine ömürleri. Hastalara şifa dertlilere dua olacak yaklaşan günler.

Arafat'ta bir hüznünlü bekle-
yişin şafağı atacak affolunurken
günahlar. Tüm âlemin günahla-
rına ağlayacak bütün bekleyen
gözler. Tüm müminlerin mura-
dını önemseyecek göğe açılan
eller. Zalimlerin başlarına çöken
kahır olacak âminler. Tavaflarda
veda edilen Kâbe değil eski gaf-
letler olacak istenilirse. Zemzem-
le açılan oruçlar faydalı ilim, ge-
nişleyen rızık ve afiyetle süslenen
sihhat olacak bedenlerde.

Zamanın ruhunu diriltilerek mekânın büyüsunu şenlendirerek usulca yaklaşıyor kurban mevsimi. Teslim olmayı, güçlü kuvvetli iman etmeyi, gözü kara bir tevekkül ile Allah’a sığınmayı hatırlatıyor bu gelişinde de. Rüzgâr İsmail’in saçlarını okşuyor. Allah İbrahim’in kalbini yokluyor. Rüzgâr şahit! İsmail teslim. Allah şahit! İbrahim dost... Dünya yeniden İbrahim’in kararlılığıyla ve İsmail’in teslimiyetiyle avuttuyor kendini... Teslimiyet yoksunlarının avuntusu olacak yine teşrikler ve yine tekbirler sadece taklit edilecek yıllardan bu yana olduğu gibi...

Ve birçok yetim sevinecek sofralarındaki berekete. İhtiyaçlı komşular bayram edecekler gelen hediyelerle. Yine kırmızı pabuçlarını eskitmeye korkacak küçük kızlar. Delikanlılar biraz daha büyüyecek büyüklerinin arasında. Damarlanmış elleri öpülecek yaşlıların. Başımızın üstüne konacak tecrübeleri büyüklerimizin.

bunları ardından bakanlara anlatamamakla çizilmiş sınırlarını zorlayabilir misin?

Kaybettiği ne çok değer var dünyanın. Sadece tekerlemele-re dönüşen ifadelerle sahip ol-maya çalışıyoruz bazı mahzun hasletlere. Hikâyeler var birbi-rimize bıkmadan anlattığımız. Ve kahramanları var duruşları, kararlılıkları ile teselli olduğu-muz. Öykündükçe kendimizi de onlar gibi onurlu ve yüce san-dığımız. Kimliklerimize eklem-leyebildiğimizi düşünüyoruz bu yolla.

Nuh'un gayretini,
İsa'nın mücadelesini,
Musa'nın cesaretini,
Yusuf'un ahlakını,
Meryem'in masumiyetini
Yakup'un tevekkülünü te-

mulmuş, toprağa çakılmış, çamura bulanmış bir köstebek gibi hareketsiz beklemekteyiz -kıyamet ehli- bizler. Gün yüzüne çıkmaya, takati kesilmiş olağanın altında gayretlerle, tevessül eder haldeyiz. Çaresizliği bile yüzüne gözüne bulaştırmış sonunun gelmesini onursuzca bekler haldeyiz. Bizleri yüzeye çeken oradan da semaya kanat takmaya mecal zerk eden dönencelerden birisi daha yokluyor ihtiyar çağlarımızı.

Kurbanlarımızın ne kanları ne de canları fayda sağlamayacak Rabbimize. Sadece bizlere dirilik ve hayatîyet bahşedecek boğazladığımız hayvanlar. Sıratı sürat olacak kınalı koçlarımız. Ve birçok yetim sevinecek sofralarındaki berekete. İhtiyaçlı komşular bayram edecekler gelen

Bayram ve çocuk

HAYDAR ŞAHİN

Çocuk bayrama en çok yakışan elbisedir. Çocuk olmanın bir bayramda, bayramı üzerine eski elbiselerini giyer ve her zaman şu şikâyeti dillendirir: “Nerde o eski bayramlar?” diye.

Oysa çocuk umuttur, candır, kandır her dem sokaklarında dolaşan bayramın. Bayram çocuklarla tazelenir ve kıştan bahara döner. Samimiyet gülümsemeye bürünür ve dağılır gönülden gönüle.

Ama çocuk mahrum kalmıyorsa bayramdan hem çocuk üzülür hem bayram. Bir nine yas tutar Anadolu'da, siyahlara bürünür kimselere açmaz kapıyı. Sokaklar dolu değilse, merak edilmiyorsa günler önceden bayramın geleceği o çocuk için hiçbir zaman eski bayramlar olmayacak. Bayramlar gelecektir. Çocuklar gelecektir. Bir çocuk eve nasıl bayram havası estiriyorsa, bayram da çocuğa aynı havayı estiriyor.

-Anne bayramda şeker toplayacağım, der çocuk.

-Anne : “Sana bir kilo şeker alayım, evde otur oğlum. Dışarı şimdi kimbilir...”

Susar çocuk. Anlamaz, anlayamaz. Baba çıkarır bir tomar para ve bir sürü oyuncak serer evladının önüne bayram harçlığı diye.

Anlamazlar şeker, harçlık hikâye. Çocuk ruhunun bayramını aramakta.

Bir sitenin önünde üç çocuk beklemekte. İki oğlan bir kız. Kızın elleri kınalı. Oğlanların saçları taralı. Üzerlerinde bayram elbiseleri. Yeni ayakkabılar. Bir oğlanın üzerindeki pantolon genişçe. Yürürken düşecek oğlan tutmazsa. Sitenin önünde güvenlik. Balkondaki çocuğa göre bunlar sokak çocukları. Uzak durmak lazım, anneleri öyle söylemiş.

Kırsal bir köyden göç etmişler. Altmış hane varmış köylerinde. Bayramı iki saatte bitiriyorlarmış. Her bir hanede bir şeker eder sana altmış şeker.

Şimdi bu sitenin tam önünde-

ler. Sayıyorlar tek tek daireleri içeri girmeden önce. Tam yüzyirmi tane. İçlerinden büyüğü: “Bizim köyün iki katı.”

Girmek için önce güvenliği geçmek gerek. Güvenlik bırakmıyor çocukları içeriye. Güvenlik bırakmıyor içerdekileri dışarıya. Dolanıyor çocuklar bir yol bulmak için. Orayı bir bitirseler yüzyirmi şeker. Az mı?

Mahzun mahzun bekliyorlar, bekliyorlar güvenlikçinin bir an uzaklaşmasını saf saf. Tam o arada balkondaki çocuk sesleniyor:

- Hey çocuklar bakın buraya.

Atıyor tek tek şekerleri balkondan. Topluyorlar bayram çocukları topluyorlar. Yaklaşık bir kilo. Annesi gelip hınçla çocuğu balkondan uzaklaştırmaya kadar.

Aman ha düşer, maazallah.

Gidiyor çocuklar topladıklarından tat bile almadan poşetlerini sallaya sallaya.

Bakakalıyor çocuk bayramdan anladığı kadarıyla.

Ölüm anlam dünyasının ekvatorudur

AHMET MERCAN

ahmetmercan56@hotmail.com

Insanlarda değil sadece; canlılarda istisna bırakmayan bir olgudur ölüm. Geçmişle geleceği de bu tutarlı durumu ile birbirine bağlayan ölüm, her insan için farklı bir iz düşüme sahip olsa da bütünüleyici ve değişmez yapıyla üzerine her zaman konuşulmayı hak edecek kadar etkilidir.

Ölümü düşmeyen, ondan korkmayan, ürkmeyen, onu düşünmeyen insana rastlanmış değil.

Gözleri ne renktir ölümün?

Ve ölüm nasıl gelir; hiç bilmiyoruz. Geriye dönüp anlatan yok. Belki de bu muamma bitmesin diye, haber verilmiyor.

Ölümün kıymetini bilmek gerek, çünkü insanın eline bir defa geçecek. Ahirette tekrar dirilmeyi hesaba kattığımızda hayat iki defa, ölüm bir defa kapımızı çalacak. Ölüden korksak bile, ölümden korkmaya gerek yok; o geldiğinde biz gitmiş olacağız.

Bütün bunların ötesinde, perdeyi azıcık kaldırıp baktığımızda, önemli bir soruyla karşılaşırız: Hayat gizemini ve önemini nereden alıyor; onu kim besliyor?

Elbette ölüm.

Hayat felsefesini ölümsüz kurmak gayri mümkündür. Geçicilik duygusu vakti kıymetli kılar. Zaman bu demde yolculuğun ha-

berini bünyesinde taşır. Geçicilik duygusunun banisi ölüm, kendini geri çekerek ortaya sakince soruya bırakır: Varlık ne, yolculuk nereye?

Yaşasın ölüm!

Yoksa hayat kötürüm kalır. Zaman kıymetini yitirir, fanilik duygusu sonbahar güneşi içinden çekilir...

Her anımızın içinde sessizce beklemeyi bilen ölüm, olağanüstü maharetlere sahiptir. İnsan seçmez, tarih vermez ancak, sözünde durur, bir defa bile sektirmez. İçinde pek çok erdem saklı ölüm, aynı zamanda canımızın önemini bildirir bize. Elimize diken batanda, hasta olanda can nasıl acır. Acıyan canın, ateş cezasıyla baş edemeyeceğini her hücreye, yonsüz bir taraftan fısıldayan da odur.

Ölüm bu haliyle de hayatın felsefe hocasıdır. Her insanı omuzlara aldırırma öneyak olur. İnsanın aziz olduğunun anlaşılması için önemli bir çaba gerektirdiğini yaşayanlara yine o gösterir.

Ölüm, bilge söylemleriyle insanı iyilikte tutmaya mütemayilidir. Can nedir, nasıl korunur sorularını da küçük bir çaba ile belde kamu alanına bırakır.

Sıkı dosttur ölüm.

Terk etmeyen, sürekli ikaz eden, hazırlık için haber gönde-

ren... Komşunuzun ölümü, gencin ölümü, yakınların ölümü... Bize ulaştırılan haberdur. Kimi daha sarsıcı, kiminin biçimi olağanüstü...

Ölüm, yolcunun her an gidecekmış gibi, her an donanımlı gezmesini, genç-yaşlı demeden yaptığı seçimlerle ortaya koyar. Ve ölüm yaşamayı bilmeyi haykırır her tabut ile.

Yaşamak; tekrar dirildiğinde tebessüm edebilme imkânıdır.

Her yaşantıyı Hakikat takip eder. Meşrutiyetini veya gayri meşru oluşunu Hakikat tespit eder. Hayat bir bakıma Hakikat 'in meşru dediği sonsuza uzanan patikadır.

Hayat her an Rabbin rızasına uygun yaşama çabasıdır. Zorlu, ancak, düşü bile gayri kabil güzelliklere muhatap vesilesidir. Ölüm bu çetin, ama meşru hayatı, ahiretteki sonsuz hayata bağlayan köprüdür.

Hayat ölümle taşınır.

Ölümü çaresiz, ancak şehidler bırakabilir. Ölümü beklemeden, O'nun rızası için canı pazara çıkarır şehid. Kutlu bir alışveriş gerçekleşir.

Yer, durum, biçim ve amaç yerinde olduğunda şehit en büyük emaneti "Sahib"ine sunar.

İşte ölüm o an ölür.

Kurban: Mitoloji ve metafiziği

CELAL TAHİR

celaltahir@gmail.com

Tarihin muhtelif dönemlerinde, insan toplumlarında, insan kurban etme ayinleri görülür. Bunu, insanlığın ‘ilahi olandan’ uzaklaşmasının, uç noktadaki tezahürlerinden biri olarak görmek mümkündür. Hz. İbrahim ve Hz. İsmail kıssası bize bu – çeşitli yorumlarıyla beraber – ‘insan kurban etme’ eyleminin olumsuzluğunu, yasaklanmasını anlatır.

Eski çağlarda insan kurban edilmesi, bir nevi temizlenme ve sihir vasıtasıydı. Ailenin ilk çocuğu Tanrı’ya aitti ve ona kurban edilmesi gerekiyordu. Mısırlılar köpek başlı olarak tasvir ettikleri insanlara “Âni” diyorlar ve onları “Ay Tanrısı”na

kurban olarak sunuyorlardı. Fenikelilerin inancına göre tanrılar her şeyin ilkinin isterler, ilk doğan erkek çocuğun istenmesi de buradan kaynaklanmaktadır. İnsan kurbanının önlenmesi ilk dönemlerde çok zor olmuştur. Mısır ve Atina’da belli törenlerle insanlar da kurban edilmekteydi. İran imparatoru I. Dârâ, Kartacalılar’a insan kurban etmelerini yasaklar.

Eski Mezopotamya kültürlerinde Fenikelilerde, bazı Kızılderi topluluklarda, eski Yunan kültüründe, Doğu Afrika yerlilerinde ve eski Ruslarda görülmüş olan çocuk kur-

banları dikkat çekicidir. İlk çocuk tanrının hakkı sayılıp boğazlanarak kanındaki enerji sunulurdu. İnka kültüründe ise güneş tanrısı Uirakoşa’nın kanla beslendiğine inanılırdı. Yine Eliade Anadolu’da özellikle tarihî devirlerde, mesela ilk çağlarda hasat mevsimi dolayısıyla icra edilen insan kurbanı ve kafa kesme ayinlerine örnek olarak Frigyalıları gösterir. Yüzyıllar önce hasat zamanında insanları, başlarını kesmek suretiyle kurban ettiklerini, hatta elde mevcut delillere göre, o zamanlar bu âdetin Doğu Akdeniz’in her tarafında yaygın olduğunu kaydetmektedir.

Cahiliye dönemi Araplarında da insan kurbanı adedinin devam ettiği kaydedilmektedir. Cahiliye devri Arapları’nın Sabah Yıldızı’na daha doğmadan büyük bir acele ile insan ve beyaz deve kurban ettikleri söylenmektedir. Yine önemli putlardan Uzza’ya oğlanlarla, kızların ve esirlerin de kurban edildikleri ileri sürülmektedir.

Hız Peygamber'in dedesi Hz. Abdülmuttalib, Zemzem kuyusunun kazılması sırasında Kureyşlilerin kendisine çıkarttıkları zorluklar sebebiyle, eğer on tane oğlu olursa ve bunlar kendilerini koruyacak yaşa gelirlirse içlerinden birisini Kâbe'nin yanında Allah için kurban etmeyi adar. Burada Zemzem'in Hz. Hacer ve Hz. İsmail ile irtibatını da, hatırlamak gerekir. Abdülmuttalib'in isteği gerçekleşince, adağını yerine getirmek ister. Oğulları arasında çektiği kura, Abdullah'a çıkar. Ancak bunun âdet haline gelmesinden çekinen Kureyşliler, engel olurlar. Bunun üzerine Abdülmuttalib bilge-arif bir kadına müracaat eder. Kadın: Bana ilham geldi, sizde kan bedeli nedir? diye sorar. On deve olduğunu söylerler. "Memleketinize dönün ve kurban edeceğiniz adamı bir tarafa, on deveyi de bir tarafa koyun ve aralarında kura çekin. Ok adamın aleyhine çıkarsa, on deve daha ekleyin ve tekrar kura çekin. Fal develere çıkınca ya kadar develeri artırın. Develeri kurban edip adamı salverin" der. 100 deveye varıncaya kadar oklar Abdullah'ı gösterdi. Daha sonra fal (kura) develere çıktı ve kefaretiler olarak bu 100 deve kurban edildi.

İşte bu, insan kurbanının olamazlığının, Hz. İbrahim ve Hz. İsmail'den sonra ikinci defa, teyidi ve tekidi, peygamberimizin dedesi ve babası, Hz. Abdülmuttalib ve Hz. Abdullah üzerinden olur. Bu ve başka sebeplerden, peygamberimizin dedesi ve babası ve validelerini, pagan inançları çerçevesinde değerlendirmek, doğru olmayacaktır.

Arapça'da gerek maddî ge-

rekse mânevî her türlü yakınlığı ifade eden kurban kelimesi, özel olarak da Allah'a yakınlık sağlamak (kurbet) , yani ibadet amacıyla belli vakitte belirli cinsten hayvanları kesmeyi ve bu amaçla kesilen hayvanı ifade eder. Kurban bütün dinlerin ana temalarından biridir. Latince kökenli Batı dillerinde kurban karşılığı kullanılan sacrifice kökünde "kutsamak, bir nesnenin tanrıya sunulması kutsal hale getirilmesi", offering de "tanrıya hediye sunma, takdime"

**Ailenin ilk çocuğu
Tanrı'ya aitti ve ona
kurban edilmesi
gerekliyordu. Mısırlılar
köpek başlı olarak
tasvir ettikleri insanlara
"Âni" diyorlar ve onları
"Ay Tanrısı"na kurban
olarak sunuyorlardı.
Fenikelilerin inancına
göre tanrılar her
şeyin ilkinin isterler, ilk
doğan erkek çocuğun
istenmesi de buradan
kaynaklanmaktadır.**

anlamını taşır. Eski Ahid'de kurban karşılığında "bağış ve vergi" mânasındaki minha, "yaklaştıran şey" anlamında gorban ve "kutsal kan dökme"yi ifade eden zebah kelimeleri kullanılır. Çeşitli dillerde bu kavramı ifade için kullanılan kelimelerin imlediği kök anlamlarının ortak olması da, bizi, bu ibadetin/ritüelin aslı köküne bakmamızı gerekli kılmaktadır.

Mitolojik dönemdeki kurban eylemini M. Eliade şöyle açıklar: "Mitolojik dönemdeki inşa ayinlerinin altında yatan teori şuna

denk gelmektedir; "Canlandırılmadığı", bir kurban verilerek ona "can" bahşedilmediği takdirde hiç bir şey süremez; inşa ayininin prototipi dünyanın kuruluşu sırasında gerçekleşen kurban kesme eylemidir. Öyle ki, kimi arkaik kozmogonilerde dünya, kaos simgeleyen bir ilk canavarın (Tiamat) veya bir kozmik devin (Ymir, Pan-Ku, Puruşa) kurban edilmesiyle varoluş kazanmıştır.

Bitki kurbanı günümüze değin görülür. Doğu Afrika'daki Britanya Nandi'lerinde ailedeki kadınlar bir sepet yeni buğday toplayıp tavanda kuruturlar. Aile reisi elinde bir miktar buğday tutarak sıhhat, kuvvet, süt vb. için dua eder. Batı Afrika'daki Ewes'lerde yeni mahsul önce "Agbasia"ya takdim edildikten sonra ziyafette yenir. Kongo kabilelerinde mısır, fasulye vb. ilk mahsullerinin bir kısmı doğan güneşe atılır, diğer kısmı ise "ilelebet bunu yiyeceğiz" denerek yenir. Musquakie yerlileri "yeşil buğday dansı"nda bereketin çoğalması için Manitou'ya buğday yakma takdiminde bulunurlar. New Caledonia'da özel çanaklar içerisinde pişirilen ilk mahsul, reis veya bir ihtiyarın her sene iyi mahsul için dua etmesinden sonra yenir. Amerika'nın birçok yerli kabilesinde yeni mahsul törenle ve genellikle önceden oruç tutulduktan sonra veya kusturucu bir ilaç alındıktan sonra yenir. Ancak, herhalde en güzeli daima yolda olmak olmalı...

Rene Guenon'dan öğrendiğimiz kadarıyla, Kitab-ı Mukaddes'teki sembolizmde, Kabil her şeyden önce bir ziraatçı olarak, Habil ise bir çoban olarak su-

nulmaktadır; dolayısıyla bunlar, şu andaki insanlığın asıllarından itibaren ya da en azından insanlık içinde ilk farklılaşma meydana geldiği andan itibaren mevcut olan iki halk tipidir: Kendilerini toprak kültürüne bağlamış olan yerleşik insanlar ve kendilerini hayvan yetiştirmeye adanmış olan göçebeler. zamanla temsil edilen sıkıştırma ilkesi ve mekânla temsil edilen yayılma ilkesi. Bu iki ilkenin her biri hem zaman içinde hem de mekân içinde hem de her şey içinde birlikte gözüktür"... "şu da bir gerçektir ki, sıkıştırma ilkesi zaman şartı içinde kendini gösterirken, yayılma ilkesi de mekân şartı içinde kendini göstermektedir. Oysa zaman mekânı aşındırmaktadır, deyim yerindeyse, böylece zaman 'yiyip bitirici' işlevini yerine getirmektedir. Aynı şekilde, çağlar boyunca, yerleşik toplumlar da göçebe toplumları yavaş yavaş kendi içinde eritip yiyip bitirmiştir: işte, Habil'in Kabil tarafından öldürülmesi olayının sosyal ve tarihsel bir anlamı da budur."

Hız. Âdem (a.s)'ın iki oğlunun hikâyesi, Habil ve Kabil kıssası, diğer birçok hikmetinin yanı sıra, insanlık tarihinin sembolik bir anlatımıdır. İnsanlığın en temel bölümlenmesi, göçebeler ile yerleşik olanlar arasındaki ayırmadır. Hız. Âdem'in iki oğlu Habil ve Kabil, Tanrı'nın kendilerinden armağan istemesi üzerine, O'na armağan verirler. Allah'ü Teâlâ'ya hediye olarak bitki sunan Kabil, yerleşik toplumların atası gibidir. Hediye olarak hayvan kurban eden Habil çoban-göçebe toplumların atası gibidir. Habil'in daha fedakâr

oluşu ve onun armağanının kabulü, göçebe olanların, yani "yolda" olanların, yani "Allah yolunda" olanların, Allah indinde makbul olduğu şeklinde de anlaşılabilir.

Kısa da olsa, orta Asya Turanî geleneğinin, özellikle Türklerin, tarih içinde oynadıkları pozitif rolün, göçebelikle irtibatına, işaret etmek yerinde olur. Toprağa bağımlı olmamak, fütuhât neticesi elde edilen yerlerde başkalarının var olma hakkını ve adaletle hükmetmeyi, sağlamış olmalıdır. Ayrıca İslâm'ın tasavvufî yönüne bağlanmayı ve onu geliştirmeyi,

**Ömer Nasuhi Bilmen:
"Kendi zevkleri uğrunda
her gün binlerce
hayvanatın kesilmesini
çok görmeyenlerin,
senede bir defa Allah
rızası için bir kısım
hayvanların fukara
menfaatine olarak kurban
nâmıyla kesilmesini çok
görmeleri, doğrusu büyük
bir düşüncesizliktir."**

sağlamış olmalıdır. Ve burada Orta-Asya'dan Anadolu'ya, ozan âşık abdal geleneğinin son temsilcilerinden, merhum Neşet Ertaş'ın da, bu göçebeliliğin pozitif yönüyle irtibatlı olduğunu söylemek, çok konu harici değildir.

Nihayet burada söylenmesi gereken "Allah yolunda" olanların, nefis terbiyesi yoluyla, 'ego'larının tahakkümünden kurtulduklarıdır. "Yolda" olmak da, böylelikle mümkündür. Burada Hız. İsmail'in yerine kurban edilen 'Koç'u, aynı zamanda burçlar kuşağının ilki olan koç burcu ile irtibatlı

düşünmek, herhalde ilgisiz değildir. Koç Burcu'nun öncelikle ego'yu, benliği ifade ettiğini de, birlikte düşünmek gerekir. Belki de buradan, göçebe olanların, yani "yolda" olanların, yani "Allah yolunda" olanların, zâhiri olarak koç kurban ederek, bâtını olarak da, nefis terbiyesi yoluyla, 'ego'larının tahakkümünden kurtularak, Allah indinde makbul olduklarını anlamak, manadan çok uzak bir yorum, olmamalıdır.

Kurban üzerine yazdığı bir risalede Ömer Nasuhi Bilmen "Kendi zevkleri uğrunda her gün binlerce hayvanatın kesilmesini çok görmeyenlerin, senede bir defa Allah rızası için bir kısım hayvanların fukara menfaatine olarak kurban nâmıyla kesilmesini çok görmeleri, doğrusu büyük bir düşüncesizliktir. Velhasıl Kurbanın meş'rû'iyeti; dinî, ahlâkî, içtimâî bir takım hikmetlerle, maslahatlara müstenittir. Bunu takdir etmeyecek bir akıl sahibi tasavvur olunamaz." diye yazar. Son asırda kurban ibadetine bu türden yaklaşımlarda hep bulunulmuştur. Bir yanda "ne bu hayvan katliamı" gibisinden laflar sürekli duyulmuştur. 19.yüzyıl Pozitivizminden mülhem bir anlayışla, çoğu zamanda bilinen süzme cehaletle geleneği ve dini ritüelleri ele almak, tavır ve tutum belirlemek, Tanzimat'tan beri memleketimizde yaygın bir anlayıştır. Bu geleneği ve dini ritüelleri bazen red, bazen yok sayma, bazen de istihza ile ele almak, tavır ve tutum belirlemek şeklinde kendini göstermektedir. Tüm bunlar Türkiye modernleşmesinin alametlerinden bazıları olarak gözükmektedir.

YUSUF TOSUN İLE AŞK POSTASI ÜZERİNE: Kâbe aşkın merkezi

RÖPORTAJ: CİHAT ARTAN

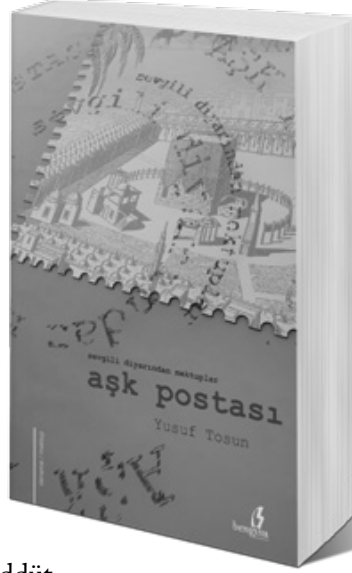
Hac mevsimini yaşadığımız şu günlerde Yusuf Tosun'un sevgili diyarından mektuplar üst başlığı ile yayınladığı "AŞK POSTASI" kitabı üzerine söyledik. Kişisel hac vazifesinden yola çıkarak kaleme alınan bu mektuplar aynı zamanda milyonlarca Müslümanın hislerine de tercüman oluyor. Toplam 19 mektuptan oluşan "Aşk Postası" kitabı; Mekke, Medine ve Cidde hac seferi izlenimlerini de yansıtıyor. Kendine has şiirsel üslubu ile deneme formatında yazılan bu mektuplar okunduğunda damakta hoş bir tat bırakıyor.

Bizde hac yolculuğu her zaman manevî ve içli duygularla, gözyaşlarıyla anlatılır. Siz de bir anlamda gözyaşlarınızı satırlara dökmüşsünüz. Bu duyguların içinde saklı tutulmasına niçin razı olmadınız?

Öteden beri bende alışkanlık haline gelen -özellikle seyahatlerde- günlük tutma alışkanlığı bu kutlu seferde de peşimi bırakmadı. Hac boyunca kalemim de benimle birlikte sürekli mesai yaptı. Bir an olsun içinde takke, tespih ve secadenin yanı sıra; kalem ve not defterimin de yer aldığı sırt çantamı yanımdan ayırmadım. Bü-

tün içtenliğimle duygularımı, düşüncelerimi günlükümle paylaştım. Doğrusu; bir bakıma kişiye özel olan bu notların yayınlanıp/yayınlanmama konusunda uzun bir tereddüt yaşadım. Ancak dostlarımla yaptığım istişareler sonucunda Hacda yaşadığım yoğun duygu ve düşüncelerin içimde saklı kalmasına, o ulvi tadın damağımla sınırlı tutulmasına gönlüm rıza göstermedi. Güzelliklerin paylaşılması gerekiyordu ve paylaşıldıkça çoğalacaktı. Daha sonra aşk ile günlükümle paylaştığım Cidde, Mekke ve Medine hattı notlarımı okumalarla zenginleştirerek yaptığım bu istişareler neticesinde dostlarımla paylaşmaya karar verdim. Sevgili diyarından ilhamla yazılan bu mektuplar neticesinde ise; "Aşk

Hac boyunca yapılan bütün ritüeller aynı olmakla birlikte; yaşanan duygular, yüklenen manalar, tutulan dilekler yaratılmışlar sayısı kadar sanki.

Postası" adlı bir eser ortaya çıkmış oldu. Kitap yayınlanalı üç hac mevsimi geçti ve kitapla ilgili samimi dönüşler aldım.

M a l u m ;
Hacca uğurlamada, hac vazifesini ifade ve hac dö-

nüşünde en çok gözyaşı dolu sahnelere şahit oluruz. Şüphesiz ki bu gözyaşları; manevi değeri yüksek, kurtuluş ve sevinç gözyaşlarıdır. O'nun aşkıyla yüreklerden taşan bir bakıma pişmanlık şelaleleridir bu gözyaşları. Ya da sözün soluk aldığı korunaklı limanlar... Hal böyle olunca; bu içli sahneler satırlara da yansıyor ister istemez.

Aslında gözyaşlarınızı; kendi günahlarınıza, pişmanlığınıza daha doğrusu bir ömür boyu geçen pervazsızlığınızadır. Heyecan, korku, özlem, hüznün ve pişmanlık dolu gözyaşlarıdır bu akıttıklarınız. Nedamet, tövbe ve dua ile akıttığınız gözyaşlarınızda eriyip gidersiniz.

Aynı şekilde karşınızdaki de kendi pişmanlık, günah ve avareliğine akıtır gözyaşlarını. Samimi itiraflarla aynı membada buluşur,

aynı nehir yatağında akar gidersiniz nehirlerle, denizlere, okyanuslara doğru.

Hac bir anlamda “yeniden diriliş” provası değil midir? Yani ölmeden önce ölme ve yeniden dirilme... O’na doğru hem ruhen, hem de bedenlen yola koyulmak, O’na yakın durmak da denebilir. Bu kutlu yolculukta aynı zamanda geçmişinizle de yüzleşiyorsunuz. Yapmanız gerekirken yapmadıklarınız, günahlarınız, pişmanlıklarınız, dertleriniz vs. hepsi ama hepsi gözünüzde bir bir canlanır. Neredeyse son saat ve son nefes heyecanı yaşarsınız. Çünkü bu kutlu sefer boyunca yaptıklarınız ister istemez size içli ve gözyaşı dolu bir halet-i ruhiye yaşatır. Sevdikleriniz ve dostlarınızla bir bir vedalaşır, iki parçalı kefen olan ihrama girer, hayır dua ve gözyaşlarıyla uğurlanırsınız. Böyle bir durumda ister istemez duygusal bir atmosfer içinde bulursunuz kendinizi.

İşin doğrusu bende de benzer duygular hâsıl oldu.

Son gün ve son saat bilinciyle yola çıkınca insan, dünyadaki bütün tatlar bayağılaşıyor. Hiçbir şey keyif vermiyor her nedense. O ulvi lezzetlerin yanında dünyevi lezzetler ve gelecek, gerçek yüzüyle yüreğinizde bir güneş gibi doğuyor. O özlem ile gözleriniz daha parlak görünürken, ayaklarınız ona doğru koşar adım gidiyor. Tabi ki; bin bir pişmanlık ve mahcubiyetleri geride bırakarak.

Buralardan oralara, bu âlemden öte âleme sessiz sedasız gidişin provasında dahi inanılmaz duygu selleriyle boğuşuyor, unutulmaz hatıralar koyuyorsunuz azık torbanıza.

Ezcümle; yaratılan sayısınca yaratana varan yollar misali, her hacın da özel olduğuna tanık oldum bu kutlu seferde. Hac boyunca yapılan bütün ritüeller aynı olmakla birlikte; yaşanan duygular, yüklenen manalar, tutulan dilekler yaratılmışlar sayısı kadar sanki. Ben de hacda yaşadığım yoğun duyguları, düşüncelerimi kısacası hissettiklerimi dostlarımla paylaşmış oldum böylece.

“Aşk Postası”nı okurken, hac-cın aslında “düşünüp, taşınma, kendini bilme ve bulma, kendine yeni bir dünya kurma, kişinin kendi Medine’sini inşası, kendi kalbine miraç ve ruh hicreti...”, olduğunu hissettik. Doğru mu hissetmişiz?

Hac, bir iç hesaplaşmadır aslında. Kendi dünyanızı yeniden gözden geçiriyor ve gerçeklerle yüzleştiriyorsunuz. Tek kişilik bu tiyatrodaki sahne sizin. Bu durumda iç dünyanız haliyle ön plana çıkıyor. Ve sıfırdan inşa etmeye çalışıyorsunuz. Olması gereken bir hissediş...

Hac bizde, Ali Şeriatî gibi önemli isimden yıllarca okundu, yaşandı. Bugün de, hacı gençleştirmek için nasıl bir dil, anlatım ortaya konulabilir?

Merhum Dr. Ali Şeriatî’nin Hacc kitabını ilk okuduğumda orta iki veya üçüncü sınıftaydım. O çocuk yaşta bile üzerimde müthiş bir etki bıraktığını hatırlıyorum. Özellikle de şeytan taşlama sahnesi... Allah rahmet etsin, bizim kuşağa emeği büyüktür. Tabii üstad Necip Fazıl Kısakürek’i de unutmamak gerekir. Necip Fa-

zıl’ın “Hac’dan Çizgiler, Renkler ve Sesler” eserinin hac serüvenimizde önemli bir etkisi vardır.

Oysa yıllarca diğer ibadetlerde olduğu gibi hacın da sadece fıkhi boyutuyla ilgilendik. Ve en önemlisi, hacın sadece yaşlılara mahsus bir ibadet olduğu beynimize adeta kazındı. Ta ki Ali Şeriatî ve benzeri aydınların hacın fıkhi boyutunun yanı sıra deyim yerindeyse hacın “felsefesini” anlatan kitapları da okuyana kadar. Bu durum diğer ibadetler için de geçerli. Özellikle bizim kuşakta dine bakış açısındaki temel espri bu detayda yatıyor. Yani ibadet şuuru/felsefesi ve bir müminin yaşamının baştan sona aynı zamanda ibadet olduğu bilinci. Hal böyle olunca yaşamın her anında kendinize çeki düzen veriyorsunuz. Ve böylece hayatı bir ibadet bilinciyle ikame etmeye çalışıyorsunuz.

Konumuz hac tabii...

Malum son yıllarda gelir düzeyinin de yükselmesiyle birlikte hacı aday profilinde az da olsa bir gençleşme başladı. Fakat henüz yeterli düzeyde gençlikte bu eğilimin olduğunu söylemek zor. O nedenle hacı gençleştirmenin en önemli adımının; hacın felsefesinin, manasının, bilincinin iyi bir şekilde ifade edilmesi olduğunu düşünüyorum. Bunu ifade ederken mümkün olduğunca yalın ve samimi bir üslubun kullanılması şarttır. İşin doğrusu bu kutlu sefer vesilesiyle epeyce hac ile ilgili kaynak taradım. Piyasada ne kadar hac üzerine yazılmış yazı/kitap varsa gözden geçirdim. İtiraf etmek gerekirse; büyük bir çoğunluğu hacın fıkhi boyutunu anlat-

maktan öteye geçmiyor. Haccın ruhunu okuyucuda hissettiren çok az eser var.

Ve en önemlisi bize lisan-ı hal ile haccı anlatan/yaşatan eserlere ihtiyacımız var. Bu konuda da yeterli olmamakla birlikte umut vaat eden gelişmeler her şeye rağmen sevindirici. Tabii bu durum biraz da sosyal hayatımızın bütünü ile alakalı.

Bu hususta yapılması gereken; hem yazı ile hem de lisan ve görsel olarak haccın felsefesinin/ ruhunun genç nesillere aşılmasıdır. Yazı olarak farklı türler de kullanmak mümkün. Şu ana kadar yazılanlar hatırat, seyahat notları, deneme, günlük, makale, araştırma, akademik yazılar... şeklinde olmuştur. Oysa hikâye, roman tarzında ya da tiyatro türünde pek bir esere rastlamadım. Bir ilk olarak mektup tarzını denemeye çalıştım. Ne kadar başarılı oldum? Elbette ki bunun takdiri okuyucuya ait.

Netice itibarıyla haccı gençleştirmenin en önemli adımının konumuz bağlamında; sade ve samimi bir üslup ile yeni, özgün ve farklı türde eserler ortaya koymakla mümkün olabileceğini düşünüyorum.

Kitapta “şeytan taşlamak” ile “yazmak” arasında bir bağ kuruyorsunuz gibi geldi bize. Gerçekten de öyle mi? Yazmak şeytana karşı ayağa kalkmak, kıyama durmak mı?

Tabi sadece yazmak şeytana karşı ayağa kalkmak olmamakla birlikte en önemli yollardan biri. Enteresan bir bağ, yazarken böyle bir şey düşünmedim doğrusu.

Ama tespit ilginç geldi bana. Evet, yazmak bir tür başkaldırıdır şeytan ve dostlarına karşı.

“Aşk Postası”nda Ali Şeriatî’den Rasim Özdenören’e, İbn-i Teymiye’den İbn-i Rüşd’e, Malcolm X’den Faulkner’a uzanan geniş bir atıf dünyası var. Bütün bu “uç”ları bir kitapta toplamak zor olmadı mı?

Kâbe, aşkın merkezi... Bütün insanlığın ortak paydası... Her gelenin kendinden bir şeyler bulduğu bir mekân... Dünyada böyle bir şey başka yerde yok. Hal böyle olunca çok zengin bir sosyal ortamla karşı karşıya kalıyorsunuz. Mümkün olduğunca kendi gözlemlerimin dışında dünyanın değişik yerlerinden gelip buraları ziyaret eden Müslüman aydınların da bu konudaki gözlemlerini yansıtmaya çalıştım. Hac öncesi ve sonrası zevkle yaptığım okumalar bu yönüyle ayrı bir tat oldu bu kutsal sefere...

Son olarak; Hac’dan yurdu-

na dönenlere neler söylemek istersiniz?

Aslında asıl Hac da; fikhi olarak gerekli ritüelleri yapıp yurdu-na döndükten sonra başlıyor. Deyim yerindeyse; hızlandırılmış bir eğitime tabi tutuluyor, yoğun bir temrinde bulunuyor, uluslar arası ilahi bir kongre gerçekleştiriyor, kıyamet provasında bulunuyorsunuz bu kısa süre zarfında. Şimdi sıra bütün bunları fiili olarak hayatında uygulamada...

Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir tablo görmek mümkün değil. Milyonlarca insan, aynı vakitte, aynı hareketleri yapıyorlar. Müt-hiş bir olay ve kelebek etkisiyle katlanarak dalga dalga yayılan olağanüstü bir sinerji... Ve bu durum, yılda bir defa tekrarlanıyor.

Sonuçta hızlandırılmış sıkı bir eğitime tabi tutuluyorsunuz. Şimdi sıra, usulüne uygun tatbikatta... Açılan bu yeni sayfaya özenle kuracağın cümleler asıl Haccın mebrur (kabul olmuş) olup olmaya-çağını ortaya koyacaktır. Çünkü yeniden doğmuş ve hayata sıfırdan başlıyorsun.

Peygamberlerle yürümek (1)

NECİP CENGİL

necip.cengil@hotmail.com

Insanlık ailesinin, varlığın ilk ferdi Âdem ve onunla aynı özden yaratılan eşidir. Böyle başlamış insanlık ailesinin hayat bulması. İkişiyle bir anlam yaratılmıştır.

Bize Âdem ve eşinin yaratılışı ve yaşadıklarından bir kesit öğretildi. Bu ikilinin birlikte çıktığı yolculuk yani insanlık hayatının başlangıcı... Haliyle başlangıcın tam adı Âdem ve Havva'nın yürüyüşüdür. Biri olmadan diğeri olmaz.

İkisi aynı özden yaratıldı, birbirlerinden farklı özden değil, ikisi farklı canlı türleri olarak bir araya getirilmedi... Onlar insanlık ailesinin ilk ikilisi...

Onların bedeni, hayat için seçilen dünyanın coğrafyasının özünü taşır. Topraktır öz ve ilk oluş, yeryüzünün her parçasının katkısını yansıtır. Bedendeki ve yeryüzü toprağındaki minareller birbirinin yabancısı değildir. Böylece şu mesaj verilmiştir: İnsanın kendi bedenine karşı mesuliyeti ile yeryüzüne karşı mesuliyeti iki ayrı şey olamaz!

Âdem ve eşi...

Belki yeryüzünün her kıtasından alınan toprakla özleri oluşturuldu ve onlardan doğarak hayata gözlerini açan çocukları, beyaz, esmer, siyah, kızıl, sarı, buğday tenli vs. olarak çoğaldılar. Hangi renge bakarsanız onda Âdem ve Hav-

Yalnız insan değil, bütün canlılar çift yaratıldı, çiftlere yeniden nasıl bütünleşeceklerini öğretti. Bütün canlılar kendi türleri olarak aynıdır, aynı nefistir.

va'yı görürsünüz. Onların hepsinin bir araya gelerek oluşturacakları renk Âdem ve Havva'dır. Bu renklerden birini inkâr ederseniz, Âdem ve Havva tanımını eksik kalır. Bunlardan biriyle alay ederseniz, Âdem ve Havva ile alay etmiş olursunuz. Her renk Allah'ın bir ayetidir, her ayet önemli ve saygındır. Her topluluğun bir dili oldu, bu dillerin kaynağı da aynı, Âdem'e öğretilen kelimelerdir. Bütün diller Âdem'cedir. Ve her dil de Allah'ın birer ayetidir. Küçümsediğiniz veya alaya aldığınız her dil aslında Âdem ve Havva'ya saygısızlıktır, Allah'ın ayetlerine karşı haddi aşmaktır. Sonrasının iyi anlaşılabilmesi için, bu başlangıcın iyi anlaşılması gerekir. Evet, bütün diller Âdem'cedir. Bütün renkler bir araya gelince Âdem ve Havva'nın rengini yansıtmış olur.

"Sizi (önce) bir topraktan, sonra bir damla sudan, sonra bir aleka (embriyo)dan yaratan, sonra sizi bir bebek olarak çıkaran, sonra güçlü kuvvetli bir çağa erişmenizi, sonra da ihtiyarlar olmanız için yaşatıp büyüten O'dur. İçinizden kimi de

daha önce vefat ettiriliyor. (Bunları Allah) belirli bir süreye ulaştırınız ve aklınızı kullanasınız diye (böyle yapıyor)." (M ü'min67)

"Yine göklerin ve yerin yaratılışı ile dillerinizin ve renklerinizin farklı oluşu da O'nun ayetlerindedir. Şüphesiz ki bunda bilenler için nice ibretler vardır." (Rum 22)

"Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretip yayan Rabbinizden sakının..." (Nisâ 1)

Bir tek nefis, iki ayrı can... İki ayrı canın, yeniden bütünleşmesi ile bu noktadaki hikmet ortaya çıktı. Bir de şöyle okuyalım; aynı nefis, bir bütündüler, ayrıldılar, ikisi farklı canlı türü değil, aynı tür, onlardan çoğalan nesle "ey insanlar" diye hitap edildi.

"Sizi bir tek nefisten yaratan, onunla sükûnet bulsun diye eşini de ondan yaratan Allah'tır. O, eşini kucaklayıp sarılınca (ona yaklaşıncaya), eşi hafif bir yük yüklendi (hâmile kaldı). Bir müddet böyle geçti, derken yükü ağırlaştı. O vakit ikisi birden Rableri olan Allah'a şöyle dua ettiler: "Eğer bize salih bir evlat verirsen, biz muhakkak şükredenlerden olacağız." (Araf 189)

Âdem ve eşi bir bütündü, Allah Âdemi yarattıktan sonra, onu yarattığı özden eşini var etti. Bütün iki can oldu. Günlük söylemde nefis, aynı anlamında

kullanılır... Aynı nefis oldukları için, erkek ve kadın yalnız birer yarım, eşleriyle bütün oluşur. Bu bütünlükten çocuk meydana gelir ve onlar, ortak meyveleri olan çocuk için şöyle dua ederler: “Eğer bize verdiğin evladı Salihlerden kılsan, muhakkak şükredenlerden olacağız.”

Yalnız insan değil, bütün canlılar çift yaratıldı, çiftlere yeniden nasıl bütünleşeceklerini öğretti. Bütün canlılar kendi türleri olarak aynıdır, aynı nefistir.

“Bütün çiftleri yaratan Allah, noksan sıfatlardan münezzeh-tir.” (Yasin 36)

Çiftler çoğaldı. Canlar çoğaldı, canlılık çoğaldı, hayatın varlığı dünyaya yayıldı. Renkler oluştu, diller oluştu. Her renk hayatın bir parçasını yansıttı. Bir rengin inkârı hayatı kendi içinde sakatladı. Sakatlanan hayat dünyayı özünden uzaklaştırdı. Âdem’in iki oğlundan katil olan, hayatın ve dünyanın bozulmasının başlangıcı oldu.

Peygamberlerin yolculuğu da Âdem ile başlar. O insanlık ve peygamberlik yürüyüşün başlangıcıdır. Yürüyüşe eşiyile birlikte başlamıştır. Yaratılış hikmetinde, tek kişilik sorumluluk olmadığını, yalnız ve doğrunun, iki kişilik bir yolculuğun sonucu olduğunu, bu yolculukta, yalnız birinin veya ikisinin birden yol açtığını bu yürüyüşten öğreniyoruz. Doğrular ve yanlışlar bu yürüyüşün sonuçlarıdır. Bu yürüyüş, yanlış olmayan değil, yanlış anlayan ve yanlıştan dönen bir yürüyüştür... Bu nedenle “rabbimiz biz kendimize zulmettik, anladık ki her zaman doğru sonuçlar getirmiyor

Peygamberlerin yolculuğu da Âdem ile başlar. O insanlık ve peygamberlik yürüyüşün başlangıcıdır. Yürüyüşe eşiyile birlikte başlamıştır. Yaratılış hikmetinde, tek kişilik sorumluluk olmadığını, yalnız ve doğrunun, iki kişilik bir yolculuğun sonucu olduğunu, bu yolculukta, yalnız birinin veya ikisinin birden yol açtığını bu yürüyüşten öğreniyoruz.

yürüyüşümüz, yanlışlar doğura biliyor, eksiksiz ve yanlışsız olan sensin, bize verdiğin ayrıcalıklara karşı, kendimizi büyüklemeden sana sığındık, büyük ve üstün olan sensin” dediler. İblis böyle demedi. “Ben asla yanlış yapmam, her ne tavır belirlemişsem doğrudur,

özür dileyemem” dedi. Yanlışını görüp, özür dilemek “Âdemlik”, yaratılan biri olarak, yanlışsız ve eksiksiz olduğunu söylemek “İblislik” olarak yazıldı. İnsanın önüne iki yol belirdi; Âdemleşmek veya iblisleşmek! İnsanın doğru yürüyüşü Âdemleşmekle başlar, âdemleşmeyen sapar.

Ve Allah insana kelimeleri öğretti.

“Ve Âdem’e isimlerin hepsini öğretti, sonra onları meleklere gösterip: “Haydi davanızda sadıksanız bana şunları isimleriyle haber verin.” dedi.

Dediler ki: “Yücesin sen (ya Rab!). Bizim, senin bize öğrettiğinden başka bir bilgimiz yoktur. Şüphesiz sen bilensin, hakimsin”.

(Allah): “Ey Âdem, bunlara onları isimleriyle haber ver.” dedi. Bu emir üzerine Âdem onlara isimleriyle onları haber verince, (Allah): “Ben size, ben göklerin ve yerin gaybılarını bilirim, sizin açıkladığınızı da, içinizde gizlediğinizi de bilirim” dememiş miydiniz?” (Bakara 31-33)

Âdem’e öğretilen her kelime hayata anlam katan kelimelerdi, hayatın nasıl yaşanacağını, zorlukların nasıl aşılanacağını, dünyanın nasıl imar edileceğini, hayatı yaşanılır kılmak için nasıl davranılacağını anlatan kelimeler... Her buluş bu kelimelerin, yaratılışın üzerinden asırlar geçse de, bir tezahürüdür. Her dem, her çalışma sonrası, yeni kelimeleri hayata kazandırıyoruz. Âdem’in genlerinde şifreli bu kelimelerin şifresi, her asırda uğraşanların gayretleriyle çözülüyor, Âdem’in yaratılışı, hayata yansması devam ediyor. “Âdem yaratıldı, eşiyile ya-

şadı, çocukları oldu ve ölüp dünya serüvenini bitirdiler,” bu kadar değil... Allah her an yaratmadadır. İlk yaratılış olarak, insanın bedenine yeryüzünün özü içirildi, giydirildi. Kelimeler öğretildi. Öğretilen her bilgi, aklın safhaları misali öğretiliyor insana, Âdem’in çocuklarına... Devam eden yaratılış, Âdem’e öğretilen kelimelerin, zamanın ihtiyaçlarına uygun şekilde ortaya çıkışıdır. Âdem öğretilendir ama aynı zamanda öğrenendir, öğrenme ve hayata geçirme kapasitesi vardır.

Bu bilgi doğru ve yanlış görme, yorumlama, sonuç üretme, hatadan dönme, fayda getirici araştırma, zarar doğurucu olabilme, güzel sanat, çirkin dokunuş, seyahat araçları, iletişim araçları, birbirini anlama, anlamaktan uzaklaşma, arınma, kirlenme, sevmeme, nefret, sevgi ve nefretin açılımı olarak savaş ve barış vb. olarak çıkar ortaya...

İnsana ilk öğretilen kelime Âdem olsa gerekir. Ve onun zıddı İblis... Sonra eşyanın, hayat içinde ihtiyaç olan şeylerin ismini, özelliklerini öğretti ve onlardan faydalanma yollarını geliştirecek aklı nimet olarak verdi.

İnsanın ilk diyalogu aslında kendiyledir ama araya İblis girer. İblisin amacı Âdem olmayı engellemek, Allah’ın özel yarattığını Âdemlik yürüyüşünden çevirip, İblis yürüyüşüne yaklaştırmaktır. Âdemlik yürüyüşü terk edildiğinde, araya İblisin kibri, kıskançlığı, oyunculuğu girecektir. Âdemlik yara alınca, yeryüzü kin ve hasedin üreteceği kanlı sahnelerle yaşanır olmaktan çıkacak ve insan çok kan dökcektir.

Var olmak, yaratılmak aslında Âdem olmaktır. Âdem olmak, yaratılışın künhüne varmaktır. Yaratılışı anlamak Âdem ve İblis’i anlayabilmektir. Âdem nasıl yaratılmıştır, yapısına neler yerleştirilmiştir, bu soruları çokça sormanın ne faydası var, düşünmek bile istemem ama “Âdem olmak aslında ne anlama gelir” sorusunu merak ederim. “İblis olmak nedir” sorusunu önemli bulurum.

Âdem olmak önce yaratmayı bilmek, sonra yerini bilmek, sonra mesuliyetini bilmek, sonra eşyle hayata katacağı katkırı bilmek, sonra günahı bilmek, tanımak ve günahın farkına varıp tev-

Bir kavimle alay ettiğiniz zaman Âdemliğin bir yönüyle alay ediyorsunuz demektir. Âdem, tüm kavimlerin ortak akılla bir araya gelebildiklerinde anlayabilecekleri babadır.

be temektir. İblisleşmek yaratılış gayesini unutup kibre kapılmak, günahsızlık iddia edip, günahını tanımamak, tevbeyle yaşanmamaktır. Âdemliğin özünde özür dileyebilme varken, iblisleşmenin özünde özre konu olacak bir hatayı kabullenmemek vardır. Tevbe özürdür, Âdem ve eşi, günahlarını fark edip özür dilerken, insanın hata işleyebilme özelliğini görmüşlerdir. İblis o hata yapma özelliğini kabullenmemiş ve mükemmeli oynamıştır; mükemmel neden özür dilesin, diye kendisine yol çizmiştir. O halde günahı fark etmemek, özür dilemeye, tevbeyle yaşanmamak bir İblislik özelliğidir.

Âdem’in kıssası başlangıçtır. İnsana âdemleşme öğretilmiştir. Mükemmel olmadığı, hep aynı kalamayacağı, yanlış yapabileceği ve yanlışını fark etmesi, özür dilemesi, tevbe etmesi öğretilmiştir. Yola çıkan insan, önce kendisini tanımalıdır. Hatasızlık düşüncesi, mükemmellik hazzı bir girdaptır; Âdemliği yutar, iblisliği doğurur.

Âdem hemen her dilde bir köken bulan isimdir. Her dilde vardır. Sümer dilinde, Asur-Babil dilinde, Sabii dilinde, Arap dilinde... haliyle Âdem her dilin kelimesidir. Her renk Âdemin rengidir. O topraktan yaratılırken, yeryüzünün her bölgesinden toprağın katıldığı bir bedene sahiptir. Yeryüzündeki cevherin özüdür. Âdem olmayı anlamak biraz da bu yönle ilgilidir. Her renge, her dile aynı duyarlılıkla yaklaşmıyor, kimini kimine üstün görüyorsanız Âdemi anlamamışsınız demektir. Bir kavimle alay ettiğiniz zaman Âdemliğin bir yönüyle alay ediyorsunuz demektir. Âdem, tüm kavimlerin ortak akılla bir araya gelebildiklerinde anlayabilecekleri babadır. İnsicam, ülfet anlamına gelen kelime kökünden türediği de konuşulur, buna göre insanlar arasında insicam, ülfet yok edildiğinde, babadan uzaklaşmış olur. Ailede insicam ve ülfet yok olduğunda, Âdem oradan uzaklaşmış olur. Şiddet, ötekileştirmek Âdemlikten çıkıştır. Âdemlikten çıkış İblisliğe geçiştir. Âdem insicam, kardeşlik ve ülfetse, İblislik ayrılıktır, kindir, adavettir. Adalet âdemleşen insanların, zulüm iblisleşenlerin semeresidir.

Âdem Allah’ın insana verdiği değeri gösterir. Allah insanı Âdem

olarak muhatap almış, ona mesuliyet vermiş, onu yeryüzünde kendi halifesi olarak tanımıştır. Bundan böyle o yeryüzünün ve neslin imarından sorumludur. Dinle ki ey insan Allah seni muhatap almıştır, o halde muhatap alınmanın kıymetini bil ve iblislikten uzak dur. Belki iblisten uzak dur, demektedir ama insanın bugünü ve yarını açısından, önemli olan iblislikten kaçınmasıdır.

Âdem ilk elden eşyayı ve ona verilecek isimleri tanımıştır. O bilgiyi insanlığa öğretme görevini almıştır. Her renkten insana öğretilmesi gereken bilgileri onlara taşımıştır.

İblisin saygıdan geri durduğu Âdemliktir, hatasını görüp tevbe eden Âdem'in ahlakı ve duruşudur. Yaratılışını bir kibir haliyle kutsamak, "Âdemin yaratıldığı maddenin, kendi yaratıldığı maddeden geri olduğuna" dair konuşma, ırkçılığın ilk tohumudur. O halde ırkçılık Âdemlikten değil İblislikten beslenir. İnsanın kibri iblisliktir.

Âdemle birlikte öğretileni anlamak için tefekküre devam edersin; insan yeryüzünde Allah'ın halifesidir, yani önemlidir, mühim bir noktadadır. Mühim olan bu önemi kavramak, emanet edilen ehemmiyetin hakkını teslim etmektir. İnsanın bu yaratılış ehemmiyetini küçümsememesidir. Yaratılanı küçümseme, yaratılışı küçümsemeye yol açar, küçümseme ahlakı iblisliği doğurur. "O da kimmiş, ben onu varlığımla satın alırım" cümlesi gibi cümleler de bu iblisleşmenin eseridir. Nice insan, kendisini iblisleştiren bu eseri bir övünç madalyası gibi görür ve kaybeder. Dönüp "ben kendime zulmettim" demesi gerekir.

"Ve o zaman meleklerle: 'Âdem'e secde edin!' dedik, hemen secde ettiler. Yalnız İblis dayattı, kibrine yediremedi, inkârcılardan oldu." (Bakara 34)

"Ben kupkuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir insan yaratacağım, Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın." Meleklerin hepsi hemen secde ettiler. Ancak iblis hariç O, secde edenlerle beraber olmaktan kaçındı." (Hicr 28-31)

İblisin saygıdan geri durduğu Âdemliktir, hatasını görüp tevbe eden Âdem'in ahlakı ve duruşudur. Yaratılışını bir kibir haliyle

"Bunun üzerine meleklerin hepsi toptan secde ettiler."

"Yalnız İblis etmedi, büyüklük tasladı ve kâfirlerden oldu."

"Allah: 'Ey İblis! O benim kudretimle yarattığıma secde etmene ne engel oldu? Kibirlenmek mi istedin? Yoksa yüksek derecelerde bulunanlardan mı oldun?' dedi."

"İblis dedi ki: 'Ben ondan hayırlıyım. Beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın.'" (Sad suresi 71-76)

Oysa üstün olan Allah'tır. Allah'ın yaratılıştaki var ettiği üstünlük Âdemleşmeyle ortaya çıkar, İblisleşmeyle tükenir. Sonra üstün kelimesini de yaratan Allah, o kelimeyle neyi işaret ettiğini de bilir. Üstünlüğü Allah'tan öğrenmemek için direnmektir iblislik, Allah'ın onayına kapalı, kendi onayından çıkan üstünlükler üretmektir. Sonra ateş ne ki, insanın her hücresinde enerjiye dönüşen bir ateş var.

Âdem kıssasıyla insana öğretilen bellidir:

Seni yaratan seni muhatap aldı ve sana âdemleşmeyi öğretti.

Seni yaratan sana zıddını tanıttı; hatanı görüp tevbe edersen Âdemleşmiş, kendini hatasız görmenin peşinde gidersen İblisleşmiş olursun.

Âdem hangi maddelerden yaratılmışsa eşi de o maddelerden yaratılmıştır ve Âdem ile eşi birbirindendir. Eşi farklı, Âdem farklı maddelerden yaratılmamıştır.

Âdemleşmek adam olmaktır. Adamlık yoksa bütün kimlikler sahtedir. İblis bu sahteliğin bir yüzüdür. İnsan yaratılmışken, insan kalamayıp Kabil olmak bu sahteliğin bir başka yüzü...

kutsamak, "Âdemin yaratıldığı maddenin, kendi yaratıldığı maddeden geri olduğuna" dair konuşma, ırkçılığın ilk tohumudur. O halde ırkçılık Âdemlikten değil İblislikten beslenir. İnsanın kibri iblisliktir. İnsanın ötekini aşağılaması, horlaması iblisliktir.

"Allah Âdemi topraktan yarattı. Sonra ona 'ol' dedi ve o da oluverdi" (Âli imran 59)

"Şüphesiz Allah Âdem'i seçerek üstün kıldı" (Âli İmran 33)

"Hani Rabbin meleklerle demişti ki: 'Ben çamurdan bir insan yaratmaktayım.'"

"Onu tesviye edip, düzeltip de ruhumdan ona üfledim mi derhal ona secdeye kapanın."

Bid'at, hurafe ve xurafeler*

ABDÜLBAKİ ÇAĞATAY

a.bakicagatay@gmail.com

Bid'at

“Her bid'at bir hurafe ve her hurafe bir xurafedir.”

(Din adına uydurulan her şey bir saptırma, her saptırma ise dini bozan ve zehirleyen bir felakettir.)

Sözlük anlamıyla bid'at: Yeni ortaya konulan her şeydir. **Kalıp olarak bid'at:** Tür mastarı (master bina-i nevi) dir. Manası: uydurulan bir çeşit yaşam ve anlayış demektir. **Şer'i ıstılahta ise bid'at:** Din ikmal olduktan sonra, İslam şeriatında aslı olmayıp da din ve dindarlık adına uydurulan her şeydir. Fakat İslam şeriatında aslı bulunan bir icat lügat anlamıyla bid'at kabul edilse de şer-i anlamda asla bid'at değildir.

Siyasi, ibâdî, ahlâkî, akidevi ve kültürel olarak din adına uydurulan bazı şeyler vardır ki dindenmiş gibi görünürler fakat temelde İslam ile çatışan çok tehlikeli birer bid'attirler.

İslam'ın ruhu ile tanışmadan, özü ile kaynaşmadan, Kur'an ile buluşmadan, sünnet ile bütünleşmeden ve İslam'ın temel öğretilerini, mantık ve felsefesini kavramadan bu bid'atleri hakkıyla

Çıkan her yeni şey kaçınılması ve uzak durulması gereken kötü bir bid'at olmadığı gibi savunulması ve imtisal edilmesi gereken İslami bir değer de değildir.

görmek ve seçmek imkânsızdır. Zaten bunlardan habersiz olan bir insanın “*bu bid'attir, şu bid'attir*” önermelerini kurması kadar abes bir şey yoktur. Özü itibarıyla asri saadette var olan ancak şekli itibarıyla olmayan birçok gelişmeye bid'at deyip bir kaşık suda yüzen birçok insan bulunmaktadır. Yine o dönemde kendisi olup adı olmayan ve bu dönemde de adı olup da kendisi olmayan tasavvuf gibi gerçekler bulunmaktadır.

Çıkan her yeni şey kaçınılması ve uzak durulması gereken kötü bir bid'at olmadığı gibi savunulması ve imtisal edilmesi gereken İslami bir değer de değildir. Allah Resulü (sav) bir hadis-i şerifte şöyle buyurmaktadır:

“İslam'da iyi bir çıkış açan kimseye, bunun sevabı vardır. O çıkışta yürüyenerlerin sevabından da kendisine verilir. Fakat onların sevabın-

dan hiçbir şey eksilmez. Her kimde İslam'da kötü bir çıkış açarsa, o kişiye onun günahı vardır. O kötü çıkışta yürüyenerlerin günahından da ona pay ayrılır. Fakat onların günahından hiçbir şey eksilmez.” (Müslim, Zekât 69)

Bu hadis-i şerif “Hiçbir günahkâr, başkasının günah yükünü yüklenemez” (Necm, 38) ayetiyle çelişen bir hadis değildir. Çünkü herkes kendi yaptığı için cezasını çekmektedir başkasının değil. Burada ifade edilmek istenen şey, kimse kimsenin cezasını çekip onu suçsuz ve cezasız yapamaz, arındırıp temizleyemez. Veya ben onun yerine cezalandırıldım, o artık temizlendi, cezalandırılmaz. Ve yahut falanca şahıs benim yerime cezalandırıldı, ben artık cezalandırılmam diyemez. Hadis-i şerifin “Fakat onların günahlarından da hiçbir şey eksilmez” bölümü bu hakikati ifade etmektedir. Aynı durum iyiler ve iyilikler için de söz konusudur. Bu durumu çok açık bir şekilde ifade bir hadis-i şerif nakletmek istiyoruz.

“Kıyamet gününde hasreti en şiddetli olan o adamdır ki Allah ona

“Hayrı elde etmek isteyen nice insanlar vardır ki, onu hiçbir zaman elde edemeyeceklerdir. Zira din Allah Resulü’nün ortaya koyduğu dindir. Kimsenin onda olmayan bir şeyi çıkarmaya hakkı yoktur.”

dünyada ilim arama imkânı verdiği halde aramaz. Birde o adamdır ki ilim öğretir, ondan dinleyenler (amel edip) istifade ederlerde kendisi istifade etmez. (MuhtarulEhadis H.No:170)

Başka bir hadisi şerifte ise şöyle buyurmaktadır: *“İnsanlara hayrı öğretip de kendini unutan âlim, insanları aydınlatıp da kendini yakan çıraya benzer.” (Muhtarul-Ehadis H.No:1099 Ayrıca bak: Tirmizi, Ebvabul-İlim H.No:2677) Kuran’ı kerimde ise bu durum şöyle ifade edilmektedir: “(Ey bilginler!) sizler kitabı okuduğunuz halde, insanlara iyiliği emredip kendinizi unutuyor musunuz? Aklınızı kullanmıyor musunuz?” (Bakara,44) “Tevrat’la yükümlü tutulup da onunla amel etmeyenlerin durumu, ciltlerce kitap taşıyan merkebin durumu gibidir. Allah’ın ayetlerini yalanlamış olan kavmin durumu ne kötüdür! Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez.” (Cuma,5)*

Yüce Allah (cc) Nisa suresi 85. ayet-i kerime’de şöyle buyuruyor:

“Kim iyi bir işe aracılık ederse onunda o işten bir nasibi olur. Kimde kötü bir işe aracılık ederse onunda ondan bir payı olur...”

Hz.Aişe’den gelen bir rivayet şöyledir:

“Kim bizim bu dinimizde ondan

olmayan bir şey ortaya çıkarırsa o şey kabul edilmez.”

(Buhari, Büyü, 3/24; Müslim, Akdiye, 3/2343; Ebu Davud, Sünet, 4/280)

Bu hadis din adına uydurulan şeylerden bahsetmektedir. Din ile alakası olmayan bir şeyi dindenmiş gibi lanse ettirmek ve dini görüntü vermek bid'atin ta kendisidir.

Şimdi okuduğum zaman bazı tarikatlarda küçük küçük taşlarla virt çekenlerin, hatme yapanların durumunu bana hatırlatan bir hadis-i şerifi değerli okuyuculara arz etmek istiyorum.

Ebu Musa el-Eş'arî (r.a) anlatıyor:

- “Günün birinde Abdullah ibn-i Mesud'un (r.a) yanına uğradım ve kendisine dedim ki:

-“Ey EbaAbdirrahman! Biraz önce uğradığım bir mescitte çok yadırgadığım bir durum gördüm.” O da bana:

- “Hayırdır, ne gördün?” dedi. Bende ona:

-Yaşayacak olursan biraz sonra sende göreceksin,” dedim ve kendisine gördüklerimi şöyle anlattım:

- “Az önce mescitte halkalar halinde oturup namaz bekleyen bir topluluk gördüm. Her halkada bir yönetici ve halkada bulunan kişilerin ellerinde de çakıl taşları bulunmaktaydı. Halkanın başındaki yönetici onlara şöyle komutlar ve talimatlar veriyordu:

- “Yüz kere Allahu Ekber deyin!” onlarda yüz defa “Allahu Ekber” diyorlardı.

-“Yüz kere Lailahe illallah deyin!” onlarda yüz kere “Lailaheillallah” diyorlardı.

-“Yüz kere Subhanallah deyin!” onlarda yüz kere “Subhanallah” diyorlardı, dedim. İbni Mes'ud bana:

-“Peki, sen onlara ne dedin?” diye sorunca bende:

-“Senin görüşünü beklediğim için onlara bir şey demedim,” dedim. İbn-i Mes'ud buyurdu ki:

-“Onlara kendi kötülüklerini sayıp hesap etmelerini ve böylece yaptıklarının kendilerinden hiçbir şey eksiltmeyeceği konusunda garanti verseydin ya,” dedi. Sonra kalkıp mescide geldik. İbn-i Mes'ud o halkalar-

İbda', tahrîf ve taxrif girişimlerine karşı tevhid, tecdit ve tashih mücadelesi de olmayınca sonunda kapanmayan yarıklar, dikilmeyen yırtıklar, iyileşmeyen yaralar ve önu alınamayan tufanlar meydana gelmiştir, günümüzde olduğu gibi

dan birisinin başında durup şöyle seslendi:

-“Siz ne yapmaya çalışıyorsunuz?” Dediler ki:

-“Ey Eba Abdirrahman! Bunlar çakıl taşları. Allah-u Ekber, Lailahe illallah, Subhanallah deyişlerimizi sayıyoruz. Bunun üzerine İbn-i Mes'ud onlara:

-“Yazıklar olsun size ey ümmet-i Muhammed! Rasulullah'ın ashabı hâlâ fazlasıyla içinizde iken sizler ne çabuk helak oldunuz? İşte Rasulullah'ın elbiseleri henüz eskimemiş! İçinden yemek yediği kaplar henüz kırılmamış! Canım elinde olan Allah'a yemin

ederim ki sizler ya Muhammed'in (sav) dininden daha doğru bir din üzerindesiniz veya kesinlikle dinde bir sapıklık kapısını açmaktasınız,” deyince, onlar:

-“Vallahi Ey Ebu Abdirrahman! Biz bu yaptıklarımızla hayırdan başka hiçbir şey kast etmemiştik” dediler o da onlara:

-“Hayrı elde etmek isteyen nice insanlar vardır ki, onu hiçbir zaman elde edemeyeceklerdir. Zira din Allah Resulü'nün ortaya koyduğu dindir. Kimsenin onda olmayan bir şeyi çıkarmaya hakkı yoktur. Sizler bid'atçıların ta kendilerisiniz!” diyerek tepkisini dile getirmiştir.

Bu hadisi rivayet eden şahıs (Amr bin Seleme) diyor ki: “*Vallahi bu halkalardaki bid'atçıların hepsini Nehrevan savaşında Haricilerle beraber bize karşı savaşırken gördüm.*” (Sünen-i Darimi, 1/281) Allah'a yemin olsun ki bütün bid'atçıların varacağı nokta burasıdır. Bugün İslam dünyasında yaşanan kargaşanın temelinde dindarlık adı altında bu tür dinsizlikler yatmaktadır.

Başka bir hadiseyi Abdullah ibn-i Abbas anlatıyor:

“Bir gün Allah Resulü (sav) ashabıyla beraber otururken, yakıcı güneşin altında ayakta duran bir adam gördü. “*Bu adam ne yapıyor böyle?*” diyerek etrafındakilere sorunca, dediler ki: “Ey Allah'ın Resulü! Bu adam Ebu İsrail adında bir şahıstır. Dindarlık olsun diye oturmamayı, gölgelenmemeyi, konuşmamayı ve oruç tutmayı kendisine nezretmiştir” Bunun üzerine Allah Resulü:

“*Söyleyin ona, konuşsun, gölgelensin, otursun ve orucunu de-*

vam ettirsin.” (Buhari, Eyman, H.NO:6704)

Bu ve buna benzer hadiselerle karşılaştıktan sonra Allah’u Teâlâ’nın Şura suresi 21. ayetteki buyruğunu daha iyi anlıyoruz: “Yoksa onların, Allah’ın izin vermediği bir dini getiren ortakları mı var? Eğer erteleme sözü olmasaydı, derhâl aralarında hüküm verilir-di. Şüphesiz zalimlere can yakıcı bir azap vardır.” Maazallah

Allah Resulü (sav)’in din adına uydurulmaya çalışılan bir bid’atin önüne nasıl geçtiğini Enes b. Malik bize rivayet ediyor: “Allah Resulü (sav)’nın evine üç kişi gelip Resulullah’ın hanımlarına ibadetleriyle ilgili soru sordular. Allah Resulü’nün hanımları kendilerine peygamberin (sav) ibadetini anlatıp sorularını cevaplayınca, Allah Resulü’nün ibadetini adeta azımsayıp kendilerine şöyle dediler: “Biz Resulullah ile bir miyiz? Kaldı ki onun geçmiş ve gelecek günahları bağışlanmıştır. Onlardan biri şöyle dedi: “Artık bundan sonra ben geceleri sürekli namaz kılacağım”. Bir diğeri şöyle dedi: “Ben de ömür boyu oruç tutacağım ve hiç iftar etmeyeceğim”. Bir başkası ise: “Artık bundan sonra kadınlardan uzaklaşacak ve hiç evlenmeyeceğim” dedi. Bunun üzerine Resulullah (sav) yanlarına gelip şöyle buyurdu: “Size gelince: ‘Şöyle şöyle konuşanlar siz misiniz? Allah’a yemin ederim ki içinizde Allah’tan en çok korkan ve takva sahibi olanınız benim. Fakat buna rağmen oruç tuttuğum gibi tutmadığımda oluyor. Hem namaz kılar hem de uyurum, dinlenirim. Aynı zamanda kadınlarla da evleniyorum. Bu söylediklerime rağmen kim benim sünnetimden yüz

çevirirse o benden değildir.” (Buhari, Müslim) diyerek dindarlık adına oluşacak olan bir bid’at’ın önüne geçmiştir.

İşte bid’at böyle bir şeydir ve tarih boyunca da başlangıç safhasında varlığını bu şekilde ortaya koymuştur. Bu ibda’, tahrif ve tahrif girişimlerine karşı tevhid, tecdit ve tashih mücadelesi de olmayınca sonunda kapanmayan yarıklar, dikilmeyen yırtıklar, iyileşmeyen yaralar ve önü alınmayan tufanlar meydana gelmiştir, günümüzde olduğu gibi...

Söz konusu hadis-i şerifte

Resulullah’ın (sav) çizdiği yolun üstüne de çıksan altında da kalsan o yolda değilsin. Sünnetten (yoldan) çıkmışsın demektir. Zaten bugün sünnet tefsiriyle Kur’an’ı anlamayanların ortaya koydukları sünnet, gerçekte bid’at olup bir katliam olarak bize geri dönmektedir.

Peygamberin (sav) tepkisi iyi niyetle dine sokulmak istenen bir tür ruhaniyet bid’atıdır. Bu hadisten anlaşılacağı gibi din adına uydurulan her şey bid’at ve dindarlık adına uydurulan her bid’at ise kaçınılması gerekli olan bir sapıklıktır.

Hiç kimse peygamber kadar takvalı olmadığı ve peygamber kadar bu dini bilmediği için, hiç kimsenin herhangi bir konuda onun önüne geçmeye hakkı yoktur. İslam dinini ve İslam peygamberini yalanlarla ve iftirlarla yüceltmeye ve büyütme

de hiç gerek yoktur. Zira onlar buna ihtiyaç duymayacak şekilde büyüktürler. Yüce Allah (cc) Hucurat suresi 1. ayet-i celile de buyuruyor ki: “Ey iman edenler Allah ve Resul’ünün önüne geçmeyin. Allah’tan korkun. Şüphesiz Allah işiten ve bilendir.” Ve yine Hucurat suresi 16. Ayette buyuruyor ki: “De ki: siz dininizi Allah’a mı öğretiyorsunuz? Oysa Allah göklerde olanları da bilir, yerde olanları da. Allah her şeyi hakkıyla bilendir.” Allah’a dindarlığı bildirmeye veya din öğretmeye cüret etmek dinde nasipsiz olmaktan kaynaklanmaktadır. Dinden olmayan bir şeyi dine eklemek, dinde olan bir şeyi dinden çıkarmak kadar tehlikelidir.

Şu gerçeği ifade etmekte yarar vardır: ‘İslam dininin iyi niyetli olan cahil sevenleri tarafından uğradığı tahribat ve aldığı darbeler, art niyetli düşmanları tarafından uğradığı tahribat ve aldığı darbelerden daha fazladır’. Unutmamak gerekir ki saptırmak için övmek, yermekten daha tesirli ve daha tehlikelidir. Sağdan, iyi niyetle yaklaşmak tabrifat için en kolay yoldur. Yüce Allah Fussilet suresi 42. Ayeti Celile’de şöyle buyuruyor:

“Ona önünden de(iyi niyetle/ sağından)ardından da(kötü niyetle/ solundan)batıl gelemes...”

Yine Saffat suresi 28. ayette ise şöyle buyurmaktadır:

“(Uyanlar, uydukları adamlara:) Siz bize sağdan (iyi tarafımızdan/ hak taraftarları olarak görünüp) gelirdiniz derler”. Şu gerçeği de ifade etmeden geçmeyelim: Müşrikleri şirke düşüren en büyük sebep, Allah’a yakınlaşmak için iyi

niyetle araya şefaathçi koymalarıdır. Allah'a yakın olma düşüncesi kadar başka bir iyi niyet var mıdır acaba? İyi niyet, kötü ameli meşrulaştırmadığı gibi, kötü niyet de, iyi ameli Allah katında makbul kılmaz. Tamda bu noktada *"Al-datıcı (şeytan) sizi Allah adına al-datmasın"* ayeti kerimesi bize yol göstermektedir. Zira şeytan bazen Allah'a götürmeyi gösterip helake götürür.

İmam Ali'ye nispet edilen bir söz vardır:

"Benim belimi iki kişi kırar. Dini terk eden âlim ve dine sarılsan cahil"

Hakikaten cahil din adamları ve dinsiz âlimler veya şöyle ifade edelim: dinde indirime giden âlimler ve dine zam yapan cahiller, insanlığı felakete sürükleyen en tehlikeli figürlerdir. Biri kırdırmakla diğeri arttırmakla dine zarar vermektedir. Başta "din ikmal olduktan sonra, din adına uydurulan her şey bidattır" demiştik. Şimdi Maide suresindeki ikmal ayetini vermek istiyoruz.

Yüce Allah (cc) Maide suresi 3. Ayette şöyle buyurmaktadır: *"İşte bugün sizin dininizi kemale erdirdim ve üzerinize nimetimi tamamladım..."* (Maide, 3) Şunu unutmayalım: İslam dini ne nakıstır ki ikmale ihtiyacı olsun, ne de zaittir ki ihraca ihtiyaç duysun.

İslam'ın kendisine özgü bir yaşayış biçimi vardır. Örneğin günde beş vakit namaz farz kılınmışsa daha dindar ve takvalı görünmek için dine zam yapıp onu altıya veya daha fazlaya çıkaran biri Allah'a daha yakın bir

kul olmayacağı gibi tam aksine daha da uzaklaşan bir bid'atçı olur. Mesele şudur: Resulullah'ın (sav) çizdiği yolun üstüne de çıksan altında da kalsan o yolda değilsin. Sünnetten (yoldan) çıkmışsın demektir. Zaten bugün sünnet tefsiriyle Kur'an'ı anlamayanların ortaya koydukları sünnet, (yol/ anlayış/metot) gerçekte bid'at olup bir katliam olarak bize geri dönmektedir. Bugün ümmet olarak biz bu günahın cezasını çekmekteyiz.

Ancak burada bir gerçek daha vardır ki: *Her yeni gelişmeye bid'attir* denilerek, bid'at adı altında Müslümanlar yok edilmesi ve birçok güzellikten mahrum

her bid'at dalâlettir sloganını Müslümanlardan daha fazla canlı tutan İslam düşmanları da bulunmaktadır. Müslümanların buna son derece dikkat etmeleri gerekir. İslam'ı, İslam ve iman ile vurmaya, hayat ve varoluş sahasından tahliye etmeye çalışıyorlar. Maalesef bunda şimdilik başarıda oldular.

Şimdi biz Müslümanlar yeni bir akıl, yeni bir içtihat, yeni bir okuma ve bütün benliğimizi saran yeni bir intifada ile hayat ve hüküm alanına yeniden ve daha güçlü olarak inmeliyiz. Düşünerek, üreterek, direnerek ve tabi ki değerlerimize bağlı kalmak suretiyle yenilenerek...

Öyle anlaşılıyor ki: 'Her şey bid'attir' denilerek bid'at adı altında Müslümanlar yok edilmeye çalışılıyor. Müslümanlar velâyet, siyâset, hâkimiyet, ticaret ve makine alanından tecrit ve tahliye ediliyorlar. Bid'at adı altında Müslümanlara kurulan binlerce tuzak vardır. Esas bid'at Müslümanların bu alanları bırakmasıdır.

bırakılmaya çalışılıyorlar. Müslümanlar velâyet, siyâset, hâkimiyet, ticaret ve teknoloji alanından tecrit ve tahliye ediliyorlar. Bid'at adı altında Müslümanlara kurulan binlerce tuzak vardır. Esas bid'at Müslümanların bu alanları bırakmasıdır. Müslümanlar bu tuzaklara düştükleri için bugün her bir Müslümanın kafası bir yerde ezilmektedir. İslam lezzetli ve temiz bir süt misali kan ile işkembe arasından akan bir dindir. Ne kana bulaşmalı nede işkembe... Yani ne bid'ata bulaşmalı nede bid'ata kurban edilmelidir.

Günümüz şartlarında Müslümanların teknoloji ile barışıp ilerlemelerini engellemek için

Sanırım şunu söylemeye herkesten daha fazla hakkımız vardır: *"Durun! Bizde varız, bizimde dünyaya söyleyecek sözümüz vardır. Sunacak projelerimiz ve programlarımız vardır."*

İlahi! İsa'ya kelimetullah (Allah'ın sözü/sesi) dedin. O yeryüzünde senin dininin sesi, soluğu, nefesiydi. Biz Müslümanlara yeniden İslam'ın sesi, soluğu ve nefesi olmayı nasip eyle ve İsa'yı diri tutan o Kudüs(kutsal) ruhtan bizlere de pay ver. Âmin

Yüce Allah (cc) Fussilet suresi 33.ayette dünyaya en güzel sözü söyleyenin kimler olduğunu bize bildirmektedir.

"(insanları) Allah'a davet eden,

iyi iş yapan ve 'Ben Müslümanlar-danım' diyenden daha güzel sözlü kim olabilir?"

Evet, Rabbimizin bu fermani sorusu üzerine tüm dünya halklarına sesleniyoruz: Dünyada dünyaya adil ve hak söz söyleyecek olan kimdir?

Dünyaya hak, adalet ve özgürlüğü taşıyacak olan tek toplum Müslümanlardır. Fakat onlarda henüz yokluğun girdabında varoluş mücadelesini vermektedirler. Bu varoluş mücadelesini verirken düşünmekten korkmayan, aklına tapmadığı gibi onu köleleştirmeyen, yeni paradigmalara (değerler) oluşturan ve çağdaş hastalıklara çağdaş reçeteler sunabilen bir ulema tipolojisine acilen ihtiyacımız vardır. Yeni **Kindi**'lerin, **Afgani**'lerin, **Abduh**'ların, **Kutup**'ların, **Mutahhari**'lerin, **Burucerdî**'lerin ve Şeltut'ların yetiştirilmesine derhal ihtiyaç duyulmaktadır. Ve bunun için İslami üniversitelerin açılmasını, birikimli âlimlerin hizmete alınmasını bütün İslami cemaatlerden ve İslami düşüncesi olan yöneticilerden temenni ediyor, daha sorumlu ve hassas davranmalarını öneriyoruz. Yeni Müslüman bilim adamları yetiştirilmeden bizim dünyada var olmamız ve söz söylememiz mümkün değildir. İslami fikriyatta yokluk ölümle değil, zillet ve cehaletle meydana gelir. Hayat ise izzet ve ilimle olur. İmam Ali'ye nispet edilen bir söz şöyledir: "*Hayat; ölmek ve zafer kazanmaktır. Ölüm ise başkalarının gölgesinde zillet ile yaşamak demektir.*"

Şunu unutmamalıyız ki bid'atın baş mimarı olan şeytan çıkardığı bid'at ile iki cepheden

İslam'a savaş açmıştır: *Birincisi*; Müslümanlara illetli bir din yaşatmak suretiyle gerçek dini erişilmez kılmak. *İkincisi*; aslında bid'at olamayan hayati birçok değere bid'at kılıfı giydirip Müslümanların uzak durmasını sağlamak ve böylece kendi yaverlerini onlara galip getirmek.

Görülen o ki şeytan birçok şeyde olduğu gibi bid'atla da Allah adına aldatmaktadır. Müminlerin en zayıf noktası olan itikat hassasiyeti ile onları oyalamaktadır. Yüce Allah (cc) "*Aldatıcı (şeytan) sizi Allah adına aldatmasın*"

Şeytan bazen Müslümandan daha fazla İslamcı davranmaktadır. Fakat onun asıl amacı Müslümanlara komplo, hile ve tuzak kurmaktır. Bugün İslam dünyası olarak biz bu tuzakların neticesini yaşamaktayız.

buyuruyor...

Bu ayeti celilede çok önemli hakikatler ifade edilmektedir. Ey Müminler! Kendinize gelin, lehinizde ve aleyhinizde olanları bilin. Aksi takdirde şeytanın elinde bir oyuncak haline gelirsiniz. Bu durum ise sizin için çok acıklı bir azap olur. O çok sinsi şeytana karşı uyanık olun. Zira şeytan bazen Müslümandan daha fazla İslamcı davranmaktadır. Fakat onun asıl amacı Müslümanlara komplo, hile ve tuzak kurmaktır. Bugün İslam dünyası olarak biz bu tuzakların neticesini yaşamaktayız. Dikkat edilirse şeytan bugün Müslümanlara siyaset bid'at, parlamento bid'at, bankalar bid'at,

, sigortacılık bid'at vs. deyip Müslümanları fildişi sahillere, mağaralara ve evlere mahkûm etmektedir. Müslümanlar uyanmasalar şeytan bu bid'at kavramından daha çok malzeme çıkaracaktır. Allah-u Teâlâ'nın her çıkan yeni nimetine müminler herkesten daha fazla layıktır. Bu nimetlerden yararlanmak en çok müminlerin hakkı olmasına rağmen malesef bugün tam tersi olmaktadır. Müslümanlara dar bir perspektif, sınırlı bir düşünme alanı sunulurken, onları camilere hapsedme ve çizilen sınırların dışına çıkmanın bid'at olduğu onların inanç dünyasına yerleştirilerek dünyadan el etek çektilmek istenmektedir. Ancak bunu amaçlayan şeytanın yaverleri bütün bu alanlarda ilerlediler ve insanlığın başına bela oldular. Son söz, sonsuz rahmet sahibi olan Allah'a aittir.

"De ki; Allah-u Teâlâ'nın kendi kullarına çıkardığı ziyneti ve temiz rızkı kim yasaklayabilir?"

(*) Arap alfabesinin altıncı harfi ile ifade edilen hurafe: Kur'ani bir kavram olan tahrif anlamındadır. Ancak Arap alfabesinin yedinci harfi ile hurafe (ki biz bunu x harfi ile xurafe şeklinde ifade etmişiz) kur'ani bir kavram olmayıp "bozmak" anlamındadır. Türkçeye geçen hurafe kavramı, alfabenin altıncı harfi ile ifade edilen ve tahrif anlamında olan kur'ani kavram değil, alfabenin yedinci harfi ile ifade edilen kavramdır. Bu ayrımı tahrif ile hurafenin birbirinden farklı olduğunu ifade etmek için yaptık. Örnek olarak tahrif, hak olan bir dini bozmak, hurafe ise sıfırdan bozuk olan bir din icat etmektir. Yani semavi bir temeli bulunan, ancak bozulmuş olan dine alfabenin altıncı harfiyle muharref din diyoruz. Fakat semavi bir temeli olmayan, temelden bozuk olan bir dine alfabenin yedinci harfi ile muxarref din diyoruz. Birincisine fasit din, ikincisine ise batıl dinde diye biliriz.

Özgürlüğünü kazandı!

ADİL AKKOYUNLU

adil.akkoyunlu@gmail.com

Bugün günlüğüme çok üzülüyüm, biraz da hayret ettiğim önemli bir not düşeceğim...

Turgut uğradı yine büroma. Şu bizim şair ve hikâye yazarı Turgut... Tanır mısınız bilmem? Beyefendi, olgun, kültürlü, dinine bağlı bir insan... Sohbeti de hoştur. Boş konuşmaz, yerinde ve öz konuşur. Şunu bunu çekiştirdiğini hiç duymadım ondan. Kavgayı tartışmayı da sevmez. Zaten Darrendelilerin genelde huyu böyledir. Severim Turgut'u. Birkaç gün görmeyince de özlerim...

Bir mühendislik bürom olduğunu, orada bazen çizimler yaparak bazen de dostlarla sohbet ederek günlerimi geçirdiğimi daha önce söylemiş miydiniz size? Her neyse... Turgut'u anlatacaktım:

Odamız sıcak. Yakasını da kaldırdığı pardösüsünü çıkarıp astı. Bugünler de hava pek soğuk... Bir kar yağsaydı, belki hava biraz yumuşardı.

Hal hatır sorduk Turgut'la... İhlamur içtik... Kültürden, edebiyattan, sanattan, siyasetten konuştuk... Yeni çalışmalarımızdan bahsettik... Arkadaşlarımızın nelerle meşgul olduklarından ve okuduğumuz yeni kitaplardan söz ettik.

Turgut, iyi de bir şairdir. Şiir yorumlaması da çok güzel... Bir şiir, iki tane de hikâye kitabı

yayınlanmış.

Biz sohbet ederken yeğenim Nisa geldi. Nisa, sosyal bilgiler öğretmenliğinde okuyor. O da bazen uğrar yanıma. Akıllı ve okumayı çok seven bir çocuk... Bana gelen dergileri benden çok o okur. Bazen okuduğum kitapları da hediye ederim. Çantasında kitap taşımadığı gün yoktur. Dernek faaliyetlerinin yanı sıra ara sıra dergilere ve gazetelere deneme türünden bir şeyler de yazar. Aslında kalemi fena değil ama yazma işine sosyal çalışmalarından dolayı fazla vakit ayıramıyor. Yaşından büyük şeyler düşünüp konuşması hoşuma gidiyor. Yeğenim olduğu için söylemiyorum; gerçekten çok zeki, gayretli, hamarat ve kültürlü bir kız. Bazen takılırım:

- Nisa sen, hiç yabancıya gidecek kız değilsin, derim. Utanır, yüzü hafiften pembeleşir:

- Dayı, daha yapacak çok işimiz var, diye cevap verir.

Nisa'yı, Turgut'la tanıştırdım. Bardakları almaya gelen garsondan üç ıhlamur daha istedim. Bir defa daha karşılaşmışlardı burada. Ama biraz kalabalık olduğu için konuşma imkânı bulamamışlardı.

“Dağıtmış kadıncağız... Çarşaf giymiyoruz diye bize kızılıyordu. Çarşafı da atmış... Baş açık, kısa etek, bluzla dolaşıyordu...”

Sadece tanışmışlardı.

Bu, ikinci karşılaşmalarıydı. Nisa, içeri girip Turgut'u görünce biraz tedirgin olmuştu sanki. Yoksa bana mı öyle gelmişti? Hal hatır sorduktan sonra Turgut'la konuşmak, hatta sanki biraz da hesap sormak istiyormuş gibi bir tutum takındı. Tedirginleşti. Çözemedim...

Nisa, çıkardı baklayı ağzından. İhlamurundan bir yudum daha aldıktan sonra, Turgut'a baktı:

- Sen, Ebru Hanımın eşi değil misin, diye sordu.

Başını önüne eğdi Turgut... Esmer yüzüne bir kızarıklık çöktü. Cevap vermedi. Nisa, devam etti:

- Önce dernekte karşılaştık Ebru Hanımla. Çarşaf giymiyoruz diye kızılıyordu bize. Çok baskı yapıyormuşsun diye şikâyetçi oluyordu senden. Ayrılmışsınız galiba sonunda. Demek ki kadın, baskınıza dayanamadı... Gelip çocuklarını görmesine de engel oluyormuşsun. Ne de olsa çocukların anası... Kim dayanabilir evladının hasretliğine? Epey oldu, Derneğe uğramıyor. Bir iki defa çarşıda karşılaştık... Dağıtmış kadıncağız... Çarşaf giymiyoruz diye bize kızılıyordu. Çarşafı da atmış... Baş açık, kısa etek, bluzla dolaşıyordu... Onu öyle görünce kahroldum! Gözlerim yaşardı. İnanamadım. Dönüp dönüp bak-

tım; bu Ebru mu, diye... Yine o bir şeyler sattığı çantası elindeydi... O, beni görmedi...

Nisa, neler anlatıyordu! Hayretle ona bakıyordum. Söylediklerine inanmadım. Canım sıkıldı. Üzüldüm... Turgut'un başı önündeydi. Ellerini yanaklarına, dirseklerini de dizlerine dayamıştı. Düşüncelere dalmıştı. O uzun boylu adam, küçülmüş toptop olmuştu. Sadece dinliyordu. Hiç konuşmuyordu. Bazen ayağını yere sürüp duruyordu. Nisa, sanki bir başkasıyla konuşuyordu. Ben, Turgut'un bu aile durumunu bilmiyordum. Bana hiç bahsetmemişti. Evli ve mutlu olduğunu sanıyordum. Oysa haftada bir iki uğradı yanıma. Nisa'ya ne diyecek diye hayretle ona bakıyordum... Doğru muydu Nisa'nın bu anlattıkları? Turgut dalgındı ve sıkıntılıydı. Bu konunun açılmasından rahatsız olduğu belliydi. Nisa, yaşlı bir adammış gibi kendisinden beklemediğim bir olgunlukla sözlerine devam etti:

- O kadına sahip çık, dedi. Yazık! Allah'tan kork! İzzeti nefis meselesi yapma! Üç tane de kızınız varmış galiba? Çocuklarının anası... Tanıyorum onu... Kendisiyle çok konuştuk... Kötü niyetli bir kadın değildi. Asla kötü değildi o. Bizden daha fazla dinine düşkündü. Biz, ona gıpta ediyorduk... Gidişi iyi değil; kötü yollara düşebilir... İnatlığı bırakın, yine bir araya gelin. Yazık kadına! Sokağa düşse de senin namusun... Bari

çocuklarınızı düşünün! Yarın el âlem onlara ne derler? "Ahlaksız bir kadının çocukları..." denmesini ister misin?

Turgut başını kaldırdı, içini çekti. Esmer yüzüne koyu bir

"Ben hep senin eline mi bakacağım. İstediğim hiçbir şeyi almıyorsun. Ben de ekonomik özgürlüğümü kazanacağım. İstediğim gibi kazanıp istediğim gibi harcayacağım. Komşularımızdan bazıları bir firma adına çantada bir şeyler satıyor. Paraya para demiyorlar."

kırmızılık yayılmıştı. Nisa'ya bakmadan konuştu:

- Kötü yola düşmüş zaten... Daha düşeceği kalmamış. Artık bir araya gelmemiz mümkün değil, dedi.

Ben söze karıştım:

- Duygusal davranma Turgut. Düşünerek akıllıca karar ver. Bence de; Nisa doğru söylüyor. Aranızdaki problem nedir, bilmiyorum. Hatalıysa; belki o da pişman olmuştur. Evine dönsün. Eşine sahip çık. Çocuklarını düşün... Hem sen bu durumundan bana hiç bahsetmemiştin...

- Bilerek anlatmadım. Bilmeni istemedim... Hiç kimseye bu konuda bir şey söylemedim. O defteri kapattım ben...

- Mahkeme kararıyla da ayrıldınız mı?

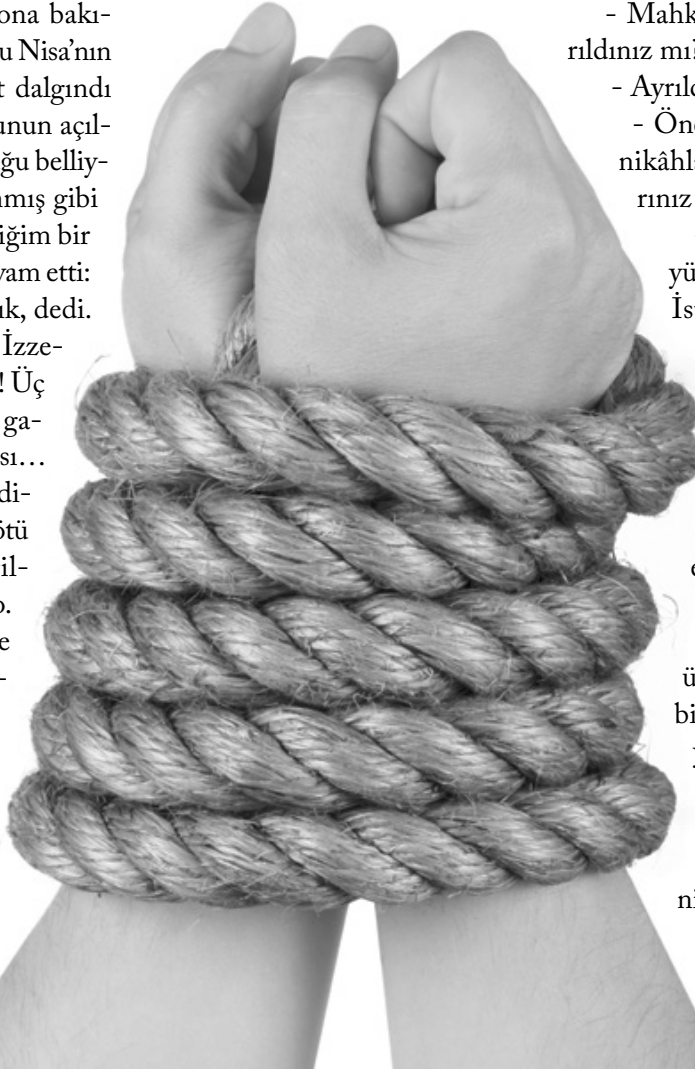
- Ayrıldık...

- Önemli değil... Yeniden nikâhlanırsınız... Çocuklarınız küçük mü?

- Üç kızım var. Büyüdüler artık. Büyüğü İstanbul'da; üniversitede okuyor. Ortancası bu sene liseyi bitiriyor. Küçüğü de daha ortaokulda...

- Analarının durumu, çocukları etkiler. Arkadaşları, komşularınız, akrabalarınız uygunsuz, üzücü şeyler söyleyebilirler... Sen işe gidiyorsun. Çocuklara sahip çıkacak, ilgilenecek kimseniz var mı? Analarını getirme işini bir daha düşün!

- İstanbul'a tayin

istemeyi düşünüyorum. Büyük kızım İstanbul'da okuyor. Ortaanca kızım, bu sene liseyi bitiriyor. İnşallah o da İstanbul'da bir üniversite kazanır. Küçüküğün de naklini oraya alırız.

- İyi git de; analarını götürmeyecek misin? Onu burada kimlerin eline bırakacaksın? Babası, anası, kardeşleri, bacıları var mı burada bir yakını?

- Beş yaşındayken anası ölmüş. Babası, kardeşlerini çocuk yuvasına koymuş, yeniden evlenmiş. Analığına yardım etsin diye bizzimkini yuvaya koymamış. Analık elinde büyümüş. Anlattığına göre; analığı çok eziyet etmiş... Çok ezmiş... Evliliğimizin ilk yılında babası da öldü.

- Yani kimsesi yok?..

Turgut, "Yok." anlamında başını sağa sola çevirdi:

- Zaten buralı değiller. Ailesi doğudan gelmiş...

Nisa, hâlâ adama öfkeliydi. Kızgın bir ses tonuyla:

- Çok baskı yapıyormuşsun. Bunalmış kadın. Köleden farkı yokmuş. Evin ihtiyaçlarını da karşılamıyormuşsun. Çok cimri olduğunuzu söylüyor. İsteddiği hiçbir şeyi almıyormuşsun. Kadın mecburen bir şeyler satıyordu. Namusuyla çalışıyordu. Zaten gidilmesi gerekmeyen yerlere gitmiyormuş.

- Size anlatıldığı gibi değil... Doğru konuşmamış. Allah şahidimdir; ben, kendime az bir harçlık alıp maaşı öylece ona veriyordum. Neye harcadığını da sormuyordum. Alışveriş yapacağım zaman ben ondan para istiyordum. Kuruş kuruş da neye harcadığının hesabını veriyordum. Şef olarak çalışıyordum. Güzel de maaş alı-

yordum. Herkes bize gıpta ediyordu. Benimle aynı maaşı alanlar, ev, araba sahibi oldular. Bizim ortada bir şeyimiz yok. Kesinlikle baskı yapmadım. Keşke biraz olsun yapabilseydim... Belki böyle olmazdık. Baskı, benim mizacım değil... İstesem de, yapamam. O sattığı şeyler yüzünden aramız açıldı.

Nisa, saatine baktı. İzin isteyip kalktı:

- Benim gitmem lazım. Dernekte toplantımız vardı. Gecikiyorum, dedi. (Turgut'a döndü.) Sen yine düşün! Yemin ederim; kötü bir kadın değil o. Tanıyorum. Dedğine göre şimdi analığının

**"Bunalmış kadın.
Köleden farkı yokmuş.
Evin ihtiyaçlarını da
karşılamıyormuşsun.
Çok cimri olduğunuzu
söylüyor. İsteddiği hiçbir
şeyi almıyormuşsun.
Kadın mecburen bir
şeyler satıyordu."**

yanında kalıyormuş. Analığı da: "Para getir." deyip duruyormuş. Yazık; sahip çık o kadına! Toparlar belki yine.

Nisa gidince, çaycı boşları almak için içeri girdi. Birer çay söyledim. Kalkıp Turgut'un yanına oturdum:

- Turgut nedir bu ayrılma sebebiniz? Sakıncası yoksa bir anlat sana, dedim.

- Anlatacak bir şey yok Arif, dedi... Bizimki tutturdu; "Ben hep senin eline mi bakacağım. İstedğim hiçbir şeyi almıyorsun. Ben de ekonomik özgürlüğümü kazanacağım. İstedğim gibi kazanıp istediğim gibi harcayaca-

ğım. Komşularımızdan bazıları bir firma adına çantada bir şeyler satıyor. Paraya para demiyorlar. İstediklerini giyinip istediklerini yiyorlar. Bana: 'Sen de katıl bize, bunun ne sakıncası var?' diyorlar." dedi.

Söz dinletemedim. Vazgeçmedi kararından. Başladı satmaya... Artık biz kime misafirlğe gitsek veya bize kim misafirlğe gelse; hanım: "Hem ziyaret, hem ticaret..." deyip çantasını açıyor, bir şeyler satmaya çalışıyordu. Utanıyordum. Ayıp oluyordu. Onlar da, almayacaklarsa bile hatır için alıyorlardı.

Vakıflara, derneklere gidiyor, arkadaşlarına bir şeyler satıyordu. Sonra, resmi ve özel iş yerlerine gittiğini duydum, kızdım; beni dinlemedi. Çocuklarını ve evi ihmal etmeye başladı. Akşamdan sonraları eve geliyordu. "Aç mısın?" dediğimizde; lokantalarda, derneklerde, işyerlerinde yiyip içtiğini söylüyordu. Biz de becerebildiğimiz kadarıyla çocuklarla evde kendimize yemek yapıyorduk. Defalarca söyledim: Bu işten vazgeç, maaşım bize yeter, dedim. Kadın satışa başladıktan sonra çarşafı, daha sonra pardösüyü de çıkardı. "Elalem içersine çıkıyorum." diyerek her gün değişik elbiseler giymeye başladı. Önceleri makyaj nedir, bilmezdi. Ona da başladı. Süslenip giyinip çıkıyordu. Namazı da devamlı kıılıyor muydu, bilmiyordum. Önceleri akşam olmadan evine dönüyordu. Eve gelince de bol bol dizi seyrediyor veya internete bakıyordu. Akşamları daha da gecikmeye başladı. Bir şey söyleyince; 'Ben köle miyim? Çok baskı yapıyor-

sun... Artık senin baskılarına tahammülüm yok. Bir maaşın için senin kahrını çekemem. Ben de senin kadar kazanıyorum.' diyordu. (Aslında hiçbir şey kazanmıyordu. Benim maaşımı harcıyordu yine. Çocuklarla ben perişan oluyordum.) Çocukların hatırı vardı. Fakat onlar da analarıyla tartışmaya başladılar. Bizim hanım, kimseyi dinlemiyordu. Özgürmüş, istediğini yaparmış, kim senin kölesi değilmiş, kimse karışamazmış... Artık geceleri saat onlara, on birlere kadar çarşı Pazar dolaşüyor, iş yerlerine, otellere gidip satış yapıyormuş. Kulağıma hoş olmayan şeyler gelmeye başladı. Eve geldiğinde de ya benimle, ya da çocuklarla tartışıyor, kavgı ediyordu...

Baktım olmayacak, çocuklara dedim ki: Sizin ananız, isterseniz eve gelsin gitsin, ama ben böyle devam edemem. Çocukların üçü de beni haklı buldular. Artık bu işi bir şeye bağlamak gerekiyordu: Ebru, dedim, ya ben ve çocukların... Ya da sen ve işin... Tercihini sen yap. Artık benim bu işe tahammülüm yok.

Haksız mıydım Arif Bey? Allah aşkına sen olsaydın ne yapardın?

İçimi çektim, gözlerine baktım:

- Turgut dedim, vallahi sen iyi sabretmişsin. Ben olsaydım bu kadar da sabretmezdim.

- Boşayınca, gidecek yeri de yoktu. Kötü niyetli insanların eline düşebilirdi. Kimsesi yoktu. İlkokul mezunuydu, bir işe de giremezdi. Dini bilgisi ve kültürü de yüzeyse. Belki kendine gelir, yaptıklarından vazgeçer diye

sabrettim. Nasihat ettim, olmadı.

- Eeee? "Ya ben, ya işin..." deyince; ne dedi?

- Ne diyecek, aynı sözler... Ekonomik özgürlüğünü kazanmış. Kimseye ihtiyacı yokmuş, istediği gibi davranabilirmiş. Kimse kendisine baskı ve şiddet uygulamazmış. Gerekirse ayrılmış. Üzerine fazla gidersek; 'Şiddet uyguluyorlar.' diye polise şikâyet edermiş... Çocuklar da artık: "Baba, anamız yüz kararı oldu. Laf söz dinlemiyor. Utanıyoruz. Kimsenin yüzüne bakamıyoruz. Boşanın, İstanbul'a göçelim." diyorlar. İşin doğrusu ben, biraz da

**Üzerine fazla gidersek;
'Şiddet uyguluyorlar.' diye
polise şikâyet edermiş...
Çocuklar da artık: "Baba,
anamız yüz kararı oldu. Laf
söz dinlemiyor. Kimsenin
yüzüne bakamıyoruz.
Boşanın, İstanbul'a
göçelim." diyorlar.**

onlar için ayrılmak istemiyordum. Baktım yürümeyecek, ayrıldım.

- Pişman değil mi? Tekrar yuvasına dönmek istemiyor mu? Yaptıklarına pişman olmuşsa, istiyorsan, araya girelim, sizi barıştıralım.

- Yok, olmaz artık. Nisa'nın dediği gibi ben de gördüm. Yeni Cami'nin önünde karşılaştık: Başını açmış... Kısa etek giymişti. Bir erkekle beraber geziyordu.

- Evlenmiş olabilir mi?

- Sanmıyorum. Evlendiğini duymadım.

- Kötüye yormamak gerekir yine de...

- Anlatmak istemiyorum; ku-

lağıma bir sürü laf geldi. Çocuklar da bazı şeyler duymuşlar. Onlar, ısrar ediyor; "İstanbul'a gidelim." diye... Biliyorum, analarından kaçmak, uzaklaşmak istiyorlar. İsteyeceğim tayinimi. Ankara'da arkadaşlarımla görüştüm. Şef olarak değil de, düz memur olarak yapabilirlermiş naklimi. Önemli değil...

- Bir insanın, kendi evinden daha mutlu olacağı hiçbir yer yoktur. Bunu, zamanla anlıyorlar ama iş isten geçmiş oluyor. Geri dönüş olmuyor artık. Evinden, yuvasından ayrılanlar çok büyük hata yapıyorlar. Dışarının balı, kaymağı; evin kuru soğanla ekmeği kadar insanı mutlu etmez.

- Keşke insanlar bunu düşünse, ne bilselerdi, dedi Turgut.

- Bir başkasıyla yeniden evlenmeyi düşünmüyor musun?

- O defteri kapadım... Yaşım da geçti artık... Çocuklarımla geçinip gidiyoruz...

- Aramıyorlar mı analarını? Gelmesini istemiyorlar mı?

- Adını bile anmıyorlar.

- O da görmek istemiyor mu acaba? Özlemiyor mu çocuklarını?

(Önüne baktı Turgut. Gözlerinden akan yaşları sildi. Yutkundü):

- Nisa kardeşim, gelmek, çocuklarını görmek istediğini fakat benim engel olduğumu söyledi. Hayır, hiç arayıp sormadı. Çocuklarını özlediğini sanmıyorum. Beni zaten özlemez. Sadece yuvamızı yıkmadı o. Dünyayı başımıza yıkıp gitti... (Turgut, başını kaldırıp yaşlı gözleriyle gözlerine baktı.) O, özgürlüğünü kazandı... Bize ihtiyacı yok artık. Niye arayıp sorsun ki, dedi.

Huruf-u Mukattaa ve siyer okumaları

GAZİ KILIÇPARLAR

gazikilicparlar@hotmail.com

“Biz her peygamberi, ancak kendi kavminin diliyle gönderdik ki, onlara (Allah'ın emirlerini) iyice açıklasın. Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. O mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (İbrahim, 4)

Yüce Allah vahyini indirdiği peygamberleri genel bir kaide olarak kendi kavimlerinin içerisinde seçmiştir. Bu tercih gönderilen mesajın muhatapları tarafından eksiksiz ve tam olarak anlaşılmasını sağlamaya yönelik önemli bir uygulamadır. Hatta daha özeline incek olursak, inen vahyin birinci dereceden muhatap alınan kavmin özel tabirlerini ve lehçe durumlarını bile dikkate alan vurgular taşıdığını dahi söyleyebiliriz.

Bütün bunların tek sebebi de onlara, Allah'ın emirlerini tam olarak açıklasın, anlaşılmayan, kapalı kalan tek bir kelime dahi kalmamasıdır. Fahri Kainat Hz. Muhammed (as) için de aynı durum söz konusudur. Ancak dikkat çekici olan, Kureyş de diğer inkarcı kavimlerde olduğu gibi peygamberin getirdiği mesajı yerli olmamakla yabancı menşeli olmakla suçlamışlardır.

Hatiplerin ve şairlerin söze başlamadan önce dikkat çekmek, insanların ilgisini kendi sözleri üzerinde odaklayabilmek için “açanlar” anlamına gelen Arap Alfabesinden bazı harfleri yüksek sesle ünleyerek söze başladıkları da bilinen bir gerçektir.

“Gerçekten biliyoruz ki, kâfirler: ‘Kur’an’ı muhakkak surette (Peygambere, ara sıra görüşüp konuştuğu acem) bir insan öğretiyor.’ diyorlar. Peygambere öğretiyor zannında bulundukları kimsenin dili yabancıdır; bu Kur’an ise, açık Arapçadır.” (Nahl, 103)

Müfessirler, müşriklerin bu iddiaları ile ilgili olarak şunları belirtmektedirler.

Bazıları, Resûlullah Kur’anı öğrettiği iddia edilen bu kişinin, Mekke’de yaşayan ve Hristiyan olan Bei’am isimli bir köle olduğunu söylemişlerdir.

Bazıları da bu kişinin, Yeîş isimli bir köle olduğunu söylemişlerdir.

Bazıları ise bu yabancı kişinin, Hristiyan olan Cebir isimli bir köle olduğunu söylemişlerdir.

Başka bir grup müfessir ise, bunların, Yesar ve Cebir isimli köleler olduklarını ve bunların Tevrat okuduklarını söylemişlerdir.

Bazıları da bu kişinin, Selman-ı Farisi olduğunu söylemişlerdir.

Rum kökenli birisi öğretiyor şeklinde genelleştireceğimiz bu duruma vahyin itirazı Kuran metninin indiği dil üzerinden olmuştur. Vahiy, inkarcıları düz ve yalın bir düşünceye davet eder. “Madem Kuranı Muhammed b. Abdullah’a içinizden herhangi birinin köleleri konumunda olan yabancıların öğrettiğini iddia ediyorsunuz. Ne duruyorsunuz sizden olan bu adamın kölelerini sustursanız ya! İbn Abdullah’a öğretilmediğini iddia ettiğiniz fitneyi(!) kaynağından keserseniz ya!” deyiverir.

Kureyş’in aslında burada denemeye çalıştığı şey, gelen yeni dinin kendilerine uymayan yabancı, bünyeye aykırı ucube ve türedi bir durum olduğunu söyleyerek kamuoyunun gözünde problemli bir hale sokmaktan başka bir şey değildir. O nedenle yerli olamamak, içinde bulunduğu toplumun kültüründen habersiz olmak, onlara dışarıdan bakmak bir davetçinin başına gelebilecek en problemli hususların başında gelmektedir.

Kureyşli müşriklerin karşı çıkışı tam da bu yöne yoğunlaşmışken, gelen vahyin bütün vurguları, üslubu, konuları ele alış tarzı kısacası; vahyin onların içinden konuşması, Abdullah oğlu Muhammed'in onların içerisinden birisi olduğu gerçekliği, bütün her şeyi altüst ediyordu. Bu kadar içeriden konuşan bir yabancı(!) onları fazlasıyla meşgul etmeye başlamıştı.

De ki, "Eğer Allah dileseydi ben onu size okumazdım. O da onu hiçbir şekilde size bildirmezdi. *Bilirsiniz ki, ben sizin içinizde bundan önce bir ömür geçirdim. Siz hâlâ aklınızı başınıza toplamayacak mısınız?*" (Yunus 16)

(Ey Muhammed!) De ki: "Ben size ancak bir tek şeyi, Allah için ikişer ikişer, teker teker kalkıp düşünmenizi öğütüyorum. *Arkadaşınız (sohbet ettiğiniz, birlikte hayatı paylaştığınız) Muhammed'de cinnetten eser yoktur. O şiddetli bir azaptan önce sizin için ancak bir uyarıcıdır.*" (Sebe, 46).

Vahyin o günkü muhataplarının içerisinden konuşmasının en net örneklerinden birisi de **huruf-u mukattaa** konusudur.

Huruf-u mukattaa, ayrı ayrı yazılmış bitişik olmayan harfler demektir. Kurandaki 114 surenin 29 tanesi bu şekilde başlamaktadır. Bu surelerden Bakara ve Al-i İmran Medine menşeli olup diğerlerinin tamamı Mekki surelerdendir.

Arap alfabesinin 28 harfinin toplamda 14 tanesi bu şekilde kullanılır. Bugün üzerinde "*Ebu Ced ve Kuran'ın Şifreleri*" şeklinde

en fazla yazılıp çizilen konulardan bir tanesidir, huruf-u mukattaa. Bu konunun tutarlılık bakımından ele alınan en hafif şekli ise müteşabih ayetler kategorisinde değerlendirilmesidir. Tam da bu noktada konunun, siyer üzerinden ele alınmasının bizlere daha tutarlı sonuçlar verebileceği kanısındayız.

Gerek Mekke'deki müşrikler gerekse de Medine'deki Yahudiler gelen vahiy konusunda açık arıyorlarken ve tutarlı olmayan

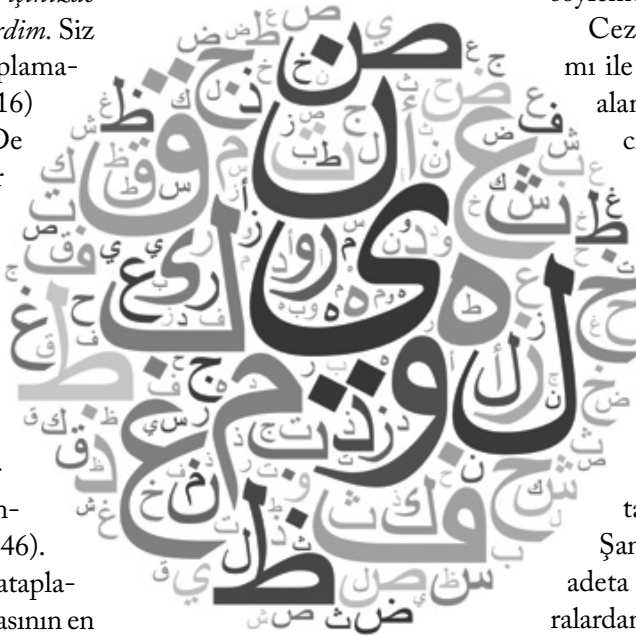
nin bir kâhin olduğunu gösterir, anlamsız ve afsunlu sözler söylüyor-sun. Bütün bunlar senin yaptığın sihir ya da büyüye birer örnektir!" dememişlerdir.

Eğer huruf-u mukattaa konusu üzerinde bugün konuşulup, yazılıp çizildiği kadar; o günde konuşulacak olsaydı, inkarcıların ciddi argümanlar geliştireceği bir konu olacağı kesindi.

O halde soru şu; "Huruf-u mukattaa hususunda inkarcılar niçin karşı çıkarak bir şeyler söylemediler?"

Ceziretül-Arap genel anlamı ile ziraata elverişli olmayan alanlardan oluşmaktaydı. En ciddi geçim kaynağı ticaret olarak gözükmekteydi. Hatta bir rivayete göre Kureyş'e "*kuruşlanmak-tan*" hareketle bu ismin verildiği söylenmektedir. Ticari hayat onların yegâne geçim kaynaklarını oluşturmaktaydı. Güney Arabistan-Yemen tarafı ile Kuzey Arabistan-Şam tarafı arasında kervanlar adeta mekik dokumakta ve buralardan getirilen ürünler kurulan pazarlarda satılmaktaydı.

O nedenle Arap toplumunda iktisadi hayatın gelişiminde panayır- lar önemli bir yer tutmaktaydı. Panayır- lar iktisadi hayatın olduğu kadar kültürel hayatında önemli bir parçasını oluşturmaktaydı. Belli günlerde ve belirli yerlerde tesis edilen bu panayırlara yarım- danın her tarafından birçok insan katılmaktaydı. Yarım- danın güvensizlik ortamından dolayı da bu panayır- lar genellikle Eşhuru'l-Hurum olarak ifade edilen haram

bir sürü hezeyanda bulunurken, bugün üzerinde teologlar başta olmak üzere birçok kesimin tartışma yaptığı huruf-u mukattaa konusunda en ufak bir yorum ortaya koymamış olmaları gözden kaçırılmaması gereken bir husustur. Siyerin herhangi bir döneminde bu konu ile alakalı en küçük bir cümle kurarak, "*İste Muhammed şimdi seni yakaladı. Bu ne demek? Elif Lam Mim, Nun, Elif Lam Ra.. Bunlar olsa olsa se-*

aylar içerisinde gerçekleştirilmek-
teydi. Bu panayırların en meşhur-
ları; Taif ile Necd arasında kurulan
Ukaz; Mekke'nin batısında ku-
rulan **Mecenne** ve Arafat yakın-
larında kurulan **Zül-Mecaz** idi.

Bu panayırlar adeta uluslar
arası bir fuara, kongreye de dö-
nüştürmekte, birçok kabile birbirleri
ile buralarda temasa geçebilmek-
teydi. Bu panayırlarda hatipler
konuşmalar yapar, kabile reisleri
insanlara hitap eder, şairler şiirler
okurlardı.

Cahiliye döneminin Mualla-
kat-ı Seb'a ismi ile meşhur olan
yedi ya da on şaire ait olduğu bi-
linen ve jüri tarafından seçilerek
Kâbe'nin duvarına asılan meşhur
eserlerde bu panayırlarda ortaya
çıkmiştir.

O dönemde okunan kaside
ve şiirler insanlar nezdinde çok
önemli bir yere de sahipti. Arap-
lar dilden dile yayılır ve sonrakiler
arasında kalır endişesiyle şairlerin
şiirlerinden ve hicivlerinden ciddi
anlamda çekinirlerdi. Hatiplerin
ve şairlerin söze başlamadan önce
dikkat çekmek, insanların ilgisini
kendi sözleri üzerinde odaklaya-
bilmek için "açanlar" anlamına ge-
len Arap Alfabetinden bazı harf-
leri yüksek sesle ünleyerek söze
başladıkları da bilinen bir ger-
çektir. Bu şekilde söze başlayan
kişinin söyledikleri çevredeki
tarafından pür dikkat dinlenir ve
hatip ciddiyle alınır.

İnsanlara kendi içlerinden ses-
lenen vahiy, o günkü insanların bu
durumuna tam 29 surenin başlan-
gıcında yer verdi ve bugün bizlerin
Kuran ilimleri içerisinde "Huruf-
u Mukattaa" şeklinde ifade ettiği-
miz kısımları ortaya koydu.

O günkü ortalama bir insan,
Hz. Muhammed'in ağzından
"Ha-Mim, Ta-Ha" şeklinde bir
ünlemeyi duyunca, Abdullah'ın
oğlu ciddi bir şey söyleyecek mo-
duna girerek, gelen vahye kulak
kabarttı. Teşbihte hata olmazsa o
günün henüz iman etmemiş her-
hangi bir ferdi dahi, bu şekilde
başlayan vahye kulak verme du-
rumunda kalıyordu.

Somutlaştıracak olursak o gün-
nün insanları bi'setin altıncı yıla-
rında inen Yasin suresinin "Ya-Sin"
hitabı ile başlayan girişini duyunca
hemencecik dinlemeye başlıyor ve
ilahi beyanın tesirinde kalıyordu.

"Ya Sin

(Ey Muhammed!) Hikmet dolu
Kur'an'a andolsun ki sen elbette dos-
doğru bir yol üzere (peygamber)
gönderilenlerdensin.

Kur'an, ataları uyarılmamış, bu
yüzden de gaflet içinde olan bir kav-
mi uyarmak için mutlak güç sahi-
bi, çok merhametli Allah tarafından
indirilmiştir." (Yasin, 1-6)

Okunan bu metin, "Aziz ve
Rahim olan Allah'ın indirmesi ol-
duğunu ve gaflet içerisindeki bir
kavmi uyarmak niyeti ile geldi-
ğini" söylüyor ve Hz. Muham-
med'in peygamberlik iddiasının
tartışmasız bir gerçek olduğunu
vurgulayarak Fahr-i Kainata "sen
doğru yoldasın durmaksızın devam
et", diyordu.

O günkü muhataplar kesin-
likle "Ya Sin" girişinden sonra bir
cenaze ortamında olduğu hissi-
ne de kapılmadan bu düşünceleri
zihninden geçirmeye başlıyordu.

Huruf-u Mukattaa, bu tarihi
arka plan ile birlikte ele alındı-
ğında metnin anlaşılmasını ko-
laylaştıran, muhatabını lafızdan

maksada oradan da manaya doğru
zorunlu bir yolculuğa, sefere sevk
eden derinliğe sahip olmaktadır.

Bu arka plandan kopuk ele
alındığında ise, metnin anlaşılma-
sının önünde bir engele dahi dö-
nüştürmektedir. Sonra da Kuran'da
müteşabih konusunu red edenler
tarafından bile(!) "Kuran'da mü-
teşabih varsa o da sadece huruf-u
mukattalardır." diyecek kadar bir
teville mecbur kılıyor.

"Tâ. Sin. Mim.

Bunlar, apaçık Kitab'ın âyetle-
ridir." (Kasas, 1-2)

İkinci ayetinde kendisi açık
olan ve üzerine okunduğu, temas
ettiği alanı da açık ve anlaşılır hale
getiren bir metin olarak takdim
edilen kitap, ilk giriş cümlesinde
(huruf-u mukattaa) başlangıcı ile
gizemli ve herkesin anlayamaya-
cağı bir hitap olduğunu söyleyerek
başlayacak. Sonra da bizler bu du-
rumu kurtarmak için "müteşabih"
başlığını kullanarak ilmi bir izah
getirmeye çalışacağız. Müteşabih
konusu tefsir alanının bir konusu
olmakla birlikte huruf-u mukataa-
nın bu kategoriye sokulamayacak
kadar siyerin bir konusu olduğunu
düşünmekteyiz.

Sonuç olarak, Kuran'ın siyer-
den bağımsız olarak ele alınama-
yacağı, bazı ayetlerin düz Arapça
tercümesinin yapılarak onun an-
laşılmasını sağlayamayacağımı-
zı hatta bazen daha anlaşılmasa
bir şekil alabileceğini de görme-
miz gerekmektedir. Siyer, vahyin
üzerine inmiş olduğu zamanın ve
zeminin adıdır. Bu zaman ve ze-
minin etüd edilmesi, siyerin, Hz.
Fahr-i Kainatın tanınması, Onun
getirdiği mesajı da anlamamızı
kolaylaştıracaktır.

Allah'tan daha fazla “Allah'cı” olmak!

HASAN EKER

hasaneker23@gmail.com

Önce şu ayetleri dikkatle okuyalım: *“Eğer Rabbin dileyseydi bütün insanları hakta ittifak eden bir tek ümmet yapardı. (Fakat O bunu murad etmediği içindir ki) Rabbinin rahmet ettiklerinin dışında kalanlar ihtilaf etmeye devam edeceklerdir. Esasen O, insanları bunun için yaratmıştır. Böylece, Rabbinin “Ben cehennem, bütün cin ve insanlardan müsta-hak olanlarla dolduracağım.” sözü yerini bulacaktır”* (Hud/118,119)

“İman edenler hâlâ anlamadılar mı ki, eğer Allah dilemiş olsaydı, insanların tümünü hidayete erdirmiş olurdu.” (Rad/31)

“De ki: Gerçekleri içeren bu Kur'an, Rabbinizden gelmiştir. Artık dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun.” (Kehf/29)

Şimdi de yukarıdaki ayetlerin ışığında söylediklerimi dikkatlice okumaya çalışın:

Bu ayetlere göre Rabbimiz isteseydi tüm insanları kendisine kulluk eden kimseler haline getirirdi. Hiç kimse kendi kafasına göre ayrı bir yol tutarak ihtilaf çıkaramazdı. Allah yeryüzünde insanların kaos çıkarmasına müsaade etmezdi.

Ama Allah böyle olmasını istemedi. Bunun içindir ki, insanların her birine irade verdi. Yani

her bir insana belli bir alanda istediğini yapabilme özgürlüğünü verdi. Allah tarafından verilen bu sınırlı özgürlük sayesinde ki, insanlar birbirlerinden farklı davranabiliyorlar. Hatta Allah'ın isteğinin aksine hareket edebiliyorlar. İşte insanların ihtilaf etmesinin sebebi budur.

Ancak şunu da unutmamak gerekir ki, Allah insanlara rahmet etmek istiyor.

“De ki: “Kime aittir göklerde ve yerde olan her şey?” De ki: “Rahmeti ve şefkati kendisine ilke edinen Allah'a” (Enam/12)

Bu yüzden rahmetinin eseri olarak onlara peygamberler ve kitaplar göndermiş ve onlara doğrunun ve yanlışın ne olduğunu açıkça göstermiştir. Ayrıca onları doğruyu ve yanlış görüp anlayacak kabiliyetlerle donatmıştır. Hangi yoldan giderse sonuçta neyle karşılaşacağını da örneklerle anlatmış, üstelik özgür bırakmakla birlikte doğruyu emretmiş, yanlış da yasaklamıştır. Bu tablo kesinlikle Allah'ın insanlara rahmet etmek istediğinin delilidir.

Hemen şunu da belirtelim ki, Hud/118,119. ayetlerdeki *“Rabbinin rahmet ettiklerinin dışında kalanlar ihtilaf etmeye devam edeceklerdir”* ifadesinde rahmet ve ihti-

laf kelimeleri birbirinin zıddı olarak kullanılmıştır. Bundan dolayı Müslümanların ağızda dolaşan ve peygamberimize isnad edilen “Ümmetimin ihtilafı rahmettir” rivayeti bu ayetlerle taban tabana zıttır. Çünkü ayette birbirinin zıddı olarak kullanılan rahmet ve ihtilaf kelimeleri rivayet edilen cümlede birbiriyle örtüşen iki kelime olarak kullanılmıştır. Ayete göre rahmet edilenler ihtilaf etmezlerken, rivayete göre Müslümanların ihtilafı rahmet olarak sunuluyor. Peygamber Kur'an'a ters bir şey söylemeyeceğine göre bu rivayetin hiç bir değeri yoktur.

Demek ki, bu anlattıklarımızdan çıkan sonuç şudur: İhtilaflar doğaldır. Yani insanların ihtilaf edip çeşitli inanç ve düşüncelerde olması tabii bir durumdur, diğer bir ifade ile Allah'ın muradıdır. Allah hayatı böyle bir zeminde yaratmıştır ki, kim iradesini yani seçim özgürlüğünü nerede ve nasıl kullanacak? Kimler Allah'a teslim olup doğru yolda toplanacak ve kimler Allah'ı dinlemeyip ihtilaf edecekler? İşte bunun ortaya çıkması için Allah insanları serbest bırakmıştır.

Bundan dolayı sorun insanların birbirlerinden farklı olmaları değil, asıl sorun insanların bu

farklılıkları olduğu gibi kabul etmeyip herkesin diğerlerini kendilerine benzetip tek tip yapma arzusudur. Oysa insanların buna hakları yoktur. Farklılıkları doğal olarak kabullenmeleri gerekiyor. Çünkü Allah dileseydi, zaten herkesi bir yerde toplayıp tek bir ümmet yapardı.

“De ki: Gerçekleri içeren bu Kur’ân, Rabbinizden gelmiştir. Artık dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun.” (Kehf/29)

Şimdi gelelim asıl diyeceklerimize: Görüldüğü gibi Allah bile insanlara sonuçlarına katlanmak şartıyla şimdilik farklı olma, kısacası kâfir olma özgürlüğü tanıdıysan, bize ne oluyor da başkalarının kâfir olma özgürlüğünü tanımıyoruz ve tahammül edemiyoruz. Hatta bırakın insanların kâfir olmalarına tahammül etmeyi, Müslüman bildiğimiz insanların şu veya bu konularda farklı düşünmelerine bile tahammül edemiyoruz. Tahammül edemediğimiz içindir ki, akide konusu olmayan birçok konuyu çok basit yorumlarla akide haline getirip onları mürted ilan ederek yaşama haklarını tanımıyoruz. Sonuçta kendimiz gibi olmayan herkesi ötekileştiriyoruz, hatta yaşamına son vermeye kalkıyoruz.

Allah bile kendi mülkünde seçimini Allah’a göre yapmayanlara şimdilik karışmazken, hatta onları çoğu zaman Müslümanlardan daha iyi besleyip yaşatırken bize ne oluyor da kraldan fazla kralcı davranıyoruz? Buna Allah’tan daha fazla Allah’cı olmak denir. Hem de bütün bunları Allah adına, Allah’ın dinini dava edindiğimizi söyleyerek ve Allah’ın rızasını kazanmak için yapıyoruz!

Bu problemin kaynağı kesinlikle Ya Allah’ın kitabını referans almamaktan veya anlamamaktan kaynaklanmaktadır.

Çünkü Allah’ın kitabına baktığımızda böyle bir şey çıkarmak mümkün değil. Allah’ın kitabına göre bizi Allah’ın yolundan alıkoymadıkları sürece insanların kâfir olmaları bizim için problem değildir. (Bak. Mümtahine/8, Tevbe/7, Bakara/256).

Yine fitne fesat çıkarmadıkları sürece bir insanın Müslümanlıktan vazgeçmesi yani mürted olması da bizim için problem değil. Bunun dünyevi bir cezası da yoktur. (Bak. Maide/54, Bakara/217)

Evet, insanları İslama davet sorumluluğumuz var ama onları asla zorlamadan yapılması gerekir. Çünkü zorla kabul ettirilen bir şey iman olamaz.

Allah nasıl ki, insanları hür iradeleriyle baş başa bırakarak seçimlerini yapmalarını istiyorsa, biz de onları iradelerine baskı yapmadan İslama davet etmeliyiz. Kabul etmezlerse onların bizden farklı oluşlarını Allah’ın iradesi ve hayatın tabiatı olarak görmeliyiz. Hatta biz Müslümanlar cihadı insanların iradelerini özgürleştirmek için yürütmeliyiz ki, insanlar hakikatlerle özgür bir şekilde yüz yüze kalıp özgürce karar verebilsinler. Sahih bir imanın oluşabilmesi için bu gereklidir. Kur’an’ın bizden istediği budur. (Bak. Bakara/256, 193, Enfal/39)

Allah’ın kitabında bize gösterdiği yol böyle iken, Allah’ın dini hâkim kılma adına Müslüman olmayanlara korku salarak onları can derdine düşürmek ve kaçtıkları dağlarda telef olmalarına yol

açmak, Müslüman olan kimseleri de birtakım farklılıklarından dolayı mezhepçi bir tutumla hareket edip Müslümanlığı kendimiz gibi anlamadıkları için mürted ilan edip öldürmek, Allah’ın gönderdiği dinin neresinde var?

Bugün öyle haller yaşıyoruz ki, maalesef kâfirlerden daha çok bu tür Müslümanlardan korkar hale geldik. Acaba şu konudaki farklılığımı sorun yaparak beni mürted ilan eder de öldürür mü (?) diye bir takım Müslümanlarla konuşmaya dahi korkar hale geldik!

İnsanlar fitratları gereği hoşlarına giden ve kendilerini cezbeden şeyleri severler ve alırlar. Bugün Müslümanlar olarak öyle bir hale geldik ki, Müslüman olmayanları cezbedecek pek fazla bir şeyimiz kalmadığı halde, insanların İslamdan ürkmelerine ve kaçmalarına sebep olabilecek birçok malzeme bulmak mümkün.

Vahyin o konudaki söylediklerini bir kenara bırakarak tartışmalı olan rivayetlere sarılıp zina edenleri recmetmek, birtakım insanların kafalarını keserek internette dolaşıma sokmak ve kesik başlarla poz vermek ve İslamın bir takım vecibelerini herkese zorla yaptırmaya kalkmak acaba dinin neresinde var ve bu davranışlar hangi insanın kalbini fethederek hidayetine vesile olur? Bütün bunlar rahmet için gönderilen dinin neresine yakışır? Eğer biz insanlara merhamet etmezsek Allah’tan nasıl merhamet isteyebiliriz?

Bütün bunları söylerken asla İslam düşmanlarını memnun etme gibi bir amacım yoktur. Asıl söylemek istediği şey; bugün bazı Müslümanların savrulduğu

İslam anlayışının vahyin doğasından kaynaklanmadığının altını çizmektedir.

Bu İslam anlayışına nasıl ulaştık? Her halde Müslümanların uzun süredir baskı, zulüm ve sömürü altında olmaları bir takım Müslümanlarda işin mecrasından çıkmasına yol açtı. Bazı Müslümanlar “Yetti artık, ne olacaksa olsun!” diyerek birikmiş bir öfke ve kinle hareket edince ortaya böyle bir savrulma çıkıyor. Çünkü bu denli öfke ve kin hikmeti ve adaleti yok eder. Bu yüzden Rabbimiz Kitabında şöyle buyuruyor: “*Mescidi harama girmenizi önledikleri için bir topluma karşı beslediğiniz kin sizi ölçsünüz, hareket etmeye sevketmesin...*” (Maide/2)

“*Ey iman edenler! Haktan yana olup var gücünüzle ve bütün işlerinizde adaleti gerçekleştirin ve adalet numunesi şahitler olun. Bir topluluğa karşı, içinde beslediğiniz kin ve öfke, sizi adaletsizliğe sürüklemesin. Âdil davranın, takvâya en uygun hareket budur. Allah’a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah yaptığınızı her şeyden haberdardır.*” (Maide/8)

Adaletin en çok çiğnendiği yerler aşırı sevgi ve kinin olduğu yerlerdir. Bu yüzden böyle durumlarda çok dikkatli olmak gerekiyor. Biz Müslümanlar yeryüzünde adaletin şahitleri olmayacağız da kimler olacak?

Eğer biz davranışlarımızla adaleti katledersek, haklı iken haksız duruma düşmüş olacağız. Tüm insanların vicdanı aynıdır. Yani adaletten yanadır ve haksızlığa karşıdır. Bu yüzden biz Müslümanlar insanların vicdanında karşılık bulmadıkça fitrata aykırı hareket etmiş olacağız.

Bu, dinin istediği bir şey değildir. Çünkü din fitrattır.

“*Böylece sen, batıl olan her şeyden arınmış olarak, yüzünü kararlı bir şekilde Allah’ın, insanları üzerinde yarattığı doğa/fıtrat kanununa/ dine çevir! Allah’ın, insanın doğasına yerleştirdiği fitrata uygun davran ki, Allah’ın yaratmasında bir değişime meydan verilmesin. Bu, gerçek dinin amacıdır; fakat insanların çoğu bilmez*” (Rum/30)

Bizi Allah katında kurtaracak olan şey ne pahasına olursa olsun İslamı yeryüzünün bir yerinde devlet haline getirmek değil, her türlü şartlarda vahyin ilkeleriyle hareket etmektir. Biz Müslüman-

Allah bile kendi mülkünde seçimini Allah’a göre yapmayanlara şimdilik karışmazken, hatta onları çoğu zaman Müslümanlardan daha iyi besleyip yaşatırken bize ne oluyor da kraldan fazla kralcı davranıyoruz?

lar en mağdur ve mazlum olduğumuz şartlarda bile Allah katında kurtuluşu yakalayabiliriz. Yeter ki imanın ahlakıyla hareket edelim.

Bu konudaki örneklerden biri Ashab-ı Kehf’tir. Onlar en zor şartlarda bile imanın gereği olarak kimseye haksızlık etmeden ve korku salmadan mağaraya sığındılar. Allah onları yıllarca uyuttu. Uyandıklarında imanlarının iktidarını gösterdi Allah onlara. Yani Allah onlara daha dünyada iken gösterdi bu sevinci.

Biz Müslümanlar imanımızın iktidarını mutlaka dünyada göreceğiz diye bir şey yok. Bunun

için acele edip de ortalığı kırıp dökmeye gerek yok. Önemli olan vahyin gösterdiği imanın ahlakıyla hareket etmektir. Bizi kurtaracak olan budur. Biz böyle hareket ettikçe insanların kalplerinde bırakacağımız bir iz bile biz öldükten sonra onların hidayetine vesile olabilecektir.

Hiç tereddüt etmeyin, böyle iz bıraktığınız bir kimsenin hidayeti ölümünüzden sonra bile olsa sizin sayfanıza yazılacaktır. Hani biz, “Bir kimsenin hidayetine vesile olmamız bizim için dünya ve içindeki lerinden daha değerlidir” diye inanmamış mıydık?

Bugün Ashab-ı Kehf’i okuyup da bu vesile ile hidayet bulan kimselerden Ashab-ı Kehf’e bir ecir gitmiyor mu zannediyorsunuz?

Bu yazdıklarımın hiç kimse “Bu adam Müslümanların devlet olmasını istemiyor, hep başkalarının boyunduruğu altında yaşayalım demek istiyor” gibi insanı şirke götüren bir şey söylediğimi sakın çıkarmasın!

Dolayısıyla Allah’ın dini adına insanlarla ilişkilerimizde Allah’tan ileride hareket etmek “Sen kim oluyorsun da Allah’a karşı çıkıyorsun?” diyerek insanların hesabını görmeye kalkmak anlamına gelir. Bu amaçla insanların hesabını görmeye kalkmak tabir yerindeyse Allahlık yapmaktır! Çünkü insanların hesabını görmek sadece Allah’a aittir ve hesap görücü olarak O yeter.

“Şüphesiz onların dönüşü ancak bizedir. Sonra onların hesabı çekilmesi de sadece bize aittir.” (Ğaşiye/25,26)

“*Hesap görücü olarak Allah yer*” (Nisa/6)

İYİLİKDER, Gazze'de aşevi kurdu

İYİLİKDER, Filistin'de Gazze'nin kuzeyinde, Beyt Hanun ve Beyt Lahya bölgelerinde aşevi kurdu. 500 kişilik kapasitesi olan aşevinde günde iki öğün sıcak yemek çıkıyor. Yemekler tek tek ailelerin evlerine kadar götürülerek dağıtım yapılıyor.

Kapasitesinin artırılacağı aşevinde Gazzeliler, şuan iki öğün yemeklerini yiyebiliyor. İmkanların kısıtlı olması ve mağdur sayısının fazla olması nedeniyle, haftalık yemek yiyen kişilerin listesi

değişiyor. Böylelikle herkesin bu aşevinden faydalanması sağlanıyor. Yöresel yemeklerin yapıldığı İYİLİKDER aşevi, bölgede kapı kapı gezip, ailelere ilk elden sıcak yemek dağıtan aşevi olarak bir ilke de imza atıyor.

İYİLİKDER' in kısa mesaj hattı 4025'e AŞEVİ yazıp göndererek bir öğün yemeğin maliyeti olan 5 TL bağışla, Gazze'de aşevine destek olabilirsiniz.

Ayrıca www.iyilikder.org.tr adresimizde bulunan Bağış sek-

mesinden Online bağış menüsüne giriş yapıp bağış türünü "Filistin" seçmeniz halinde kredi kartınızla dilediğiniz miktarda bağışta bulunabilir, aşevine katkı sağlayabilirsiniz. Ayrıca İYİLİKDER hesap numaralarımıza havale/eft ile bağışta bulunabilirsiniz.

TR12 0020 5000 0061 8751
7000 03 KUYEYT TÜRK

TR12 0001 5001 5800 7301
2169 83 VAKIFBANK

TR42-0020-3000-0194-
7668-0000-01 ALBARAKA